

Univerzita Pardubice, Fakulta humanitních studií, Katedra historických věd

**PRAMENY K DĚJINÁM
PARDUBICKÉHO KRAJE**

**FONTES HISTORIAE
PAGI PARDUBICENSIS**

2

2005

Ediční řada

Prameny k dějinám Pardubického kraje – Fontes historiae Pagi Pardubicensis [FHPP]

editor:

prof. PhDr. Petr Vorel, CSc.

svazek 2:

Deníky Františky Honlové z České Třebové

(Práce studentů diplomového semináře „Prameny osobní povahy v gender history“)

výkonný redaktor svazku 2:

prof. PhDr. Milena Lenderová, CSc.

Tato publikace byla vydána s podporou
Grantové agentury České republiky v rámci projektu GA 409/03/1064.

© Univerzita Pardubice
ISBN 80-7194-823-3

**DENÍKY FRANTIŠKY HONLOVÉ
Z ČESKÉ TŘEBOVÉ**

FHPP 2, 2005

Pardubice 2005

OBSAH

Lenderová Milena

Úvod	9-21
Život Františky Honlové	9
Deník	18
Ediční poznámka	21

Hanulík Vladan – Černá Sylvie – Hudáková Andrea – Jelínková Lucie – Šandová Michaela

Edice deníků Františky Honlové	22-120
O autorech práce uveřejněné ve FHPP 2, 2005	121

ÚVOD

Život Františky Honlové

Františka Honlová, dcera obchodníka s textilem, měšťana Josefa Honla (výnos z živnosti doplňoval provozováním hostince a zemědělstvím), patří k významným postavám města České Třebové. Vzpomíná na ni literární kritik, sociální demokrat František Václav Krejčí,¹ který Honlovou spodobnil v postavě tety Klánové ve svém románě Červenec. Drobnou životopisnou studii zveřejnil roku 1970 Bohuslav Štangler,² roku 1998 Jan Skalický,³ o dva roky později Milena Lenderová.⁴ Ve Státním okresním archivu v Ústí nad Orlicí se nachází nevelká, ale zajímavá pozůstalost F. Honlové s cennou korespondencí přijatou (větší část jí byla údajně zničena) od Gustava Habrmana, F. V. Krejčího a neméně cenným osobním deníkem.⁵

Honlová patřila svým původem mezi dolní střední vrstvy; k sociálnímu vzestupu rodiny došlo především díky příčinlivosti jejích rodičů. Přišla tak na svět v rodině materiálně slušně zajištěné, ne však natolik zámožné, aby její členové nemuseli fyzicky pracovat. Přesto není představitelkou typické české ženy z typického českého maloměsta posledních desetiletí 19. a prvních 20. století – vymykala se svým vzděláním, jehož nabyla především vlastní iniciativou, lišila se svými životními názory a postoji. Byla pohledná a zámožná, zůstala ale svobodná – i tento stav byl atributem jisté nepatřičnosti.

¹ Srov. František Václav KREJČÍ: *Konec století. Výbor z pamětí*. Upořádal, edičně připravil, komentáře zpracoval a ediční poznámku napsal Bohumil Svozil. Praha 1989.

² Srov. Bohuslav ŠTANGLER: *Na Ostrově, Zprávy z muzeí od Trstenické stezky 10*, 1970, s. 56-58.

³ Jan SKALICKÝ: *140 let od narození Františky Honlové*. Českotřebovský zpravodaj 9, 1998, s. 31.

⁴ Milena LENDEROVÁ: *Fána Honlová - múza z České Třebové*. Vlastivědný sborník Ústí nad Orlicí 2000, s. 35-43.

⁵ Státní okresní archiv (dále SOKA) Ústí nad Orlicí, Františka Honlová, Osobní pozůstalost. Za upozornění na existenci této pozůstalosti děkujeme kolegyni PhDr. Marii Mackové, Ph.D., za usnadnění přístupu k deníku pak současnému vedoucímu SOKA Ústí nad Orlicí Mgr. Radimu Duškovi, za významnou pomoc při přípravě obrazové dokumentace ředitelce Městského muzea v České Třebové Mgr. Janě Voleské.

Narodila se v České Třebové 29. září 1858 v čp. 52 jako dítě Josefa Honla,⁶ syna tkalce Antonína Honla a Viktorie, rozené Pospíšilové, a jeho druhé manželky Františky, rozené Pávkové z Velké Řetové. Na svět jí pomohla porodní bába Alžběta Dušková a druhý den po narození ji pokřtil – na Františku Viktorii – kaplan Josef Ullmann.⁷ Bratr Josef byl o tři a půl roku starší, narodil se 15. března 1855.⁸ Když byly Františce dva roky, odstěhovala se rodina do Litomyšle. Zde 18. září 1860 přišel na svět mladší bratr Václav, zemřel však v necelých dvou měsících.⁹ V Litomyšli zůstali Honlovi jen rok, pak se vrátili do Třebové, kde otec koupil hostinec u Zelené brány,¹⁰ jednopatrový dům čp. 85, zbořený roku 1966. K domu patřil velký dvůr a zahrada, kam chodili cvičit nejen žáci místní školy, ale i hasiči a posléze členové DTJ.

Obr. 1: Hostinec Honlových u Zelené brány v České Třebové

⁶ Z prvního manželství s Annou, roz. Šponarou, dcerou českotřebovského měšťana, měl Honl dceru Barboru, narozenou 4. března 1851. Dne 28. února 1852 porodila Anna Honlová mrtvého chlapečka. Státní oblastní archiv (dále SOA) Zámorsk, Sběrka matrik, 1951 N, Matrika narozených Česká Třebová, fol. 260, 345.

⁷ SOA Zámorsk, Sběrka matrik, 1952 N, Matrika narozených Česká Třebová, 1855-1864.

⁸ Ibid.

⁹ Ibid., 1310 N, Matrika narozených Litomyšl, 1858-1863.

¹⁰ Věra SEKOTOVÁ: *V té třebovské hospodě. Z historie českotřebovských hospod.* Česká Třebová 1998, s. 32-33.

Obr. 2: Hostinec Honlových (detail)

Paní Honlová přivedla na svět celkem pět dětí, rakvičku ale chystala ještě dvakrát: Augustin, narozený 28. srpna 1863, zemřel šestiletý,¹¹ František, narozený 9. října roku 1866, zemřel v květnu roku 1870.¹² Vzpomínky na rané dětství měla Františka Honlová jen málo zřetelné. Vychodila pětiletou obecnou školu v České Třebové, jako osmiletá zažila prusko-rakouskou válku a příchod pruských vojáků do České Třebové dne 7. července 1866. Po ukončení školní docházky zůstala doma, aby se zdokonalila v šití, vaření, vedení domácnosti, aby se naučila pečovat o domácnost i hospodářství. Někdy před rokem 1875 ji dali rodiče na dvě léta do německé vyšší dívčí školy v Moravské Třebové.¹³ Jednalo se o soukromý ústav, který roku 1840 založily sestry třetího řádu sv. Františka.¹⁴ Ke škole patřil penzionát; učily se zde dívky z okolních českých krajů literárním předmětům, ručním pracím a především němčině, která byla považována za nezbytný distinktivní znak společenského vzestupu. Platilo to i pro rodinu Honlovu.

¹¹ Ibid., 1952 N, Matrika narozených Česká Třebová, 1855-1864. Též SOkA Ústí nad Orlicí, Františka Honlová, Osobní pozůstalost, Deníky, fol. 118, zápis z 8. 10. 1876.

¹² SOA Zámorsk, Sběrka matrik, 3076 N, Matrika narozených Česká Třebová, 1864-1871, fol. 88; SOkA Ústí nad Orlicí, Františka Honlová, Osobní pozůstalost, Deníky, zápis ze 17. 5. 1875, fol. 47.

¹³ Ibid., zápisy z 23. 9. 1876, 28. 9. 1876, fol. 112, 114.

¹⁴ Rudolf HIKL: *Moravská Třebová. Náčrt jejích dějin*. Moravská Třebová 1949, s. 92. Zařízení zřejmě nenaplnovalo podmínky pro to, aby mu podle čl. 4 říšského zákona z 25. května 1868 mohla být přiřknuta práva školy veřejné.

Obr. 3: Paní Honlová s dětmi Josefem a Františkou – polovina 60. let 19. století
(Archiv Městského muzea Česká Třebová)

Kdy začal vztah mezi Honlovou a chudým soustružnickým tovaryšem Gustavem Habrmanem nevíme, ale jistě se tak stalo až v době, kdy se Honlová přiblížila třicítce. Prvním dokladem je kartička s pomněnkami datovaná 16. září 1888, kterou mladé ženě poslal Habrman z Paříže.¹⁵ K manželství vztah nevedl, ostatně *Fána* by sotva byla ideální manželkou. Víc než domácnost ji bavila četba, zajímalo ji umění, ochotničila (v 80. letech byla dokonce jednatelkou ochotnického spolku Hýbl, jedná žena mezi ostatními *výbory*).¹⁶ Ve spolku prokazatelně pracovala ještě roku 1903,¹⁷ byla činná v místním Sokole, scházela se a volně rozprávěla se studenty. Krejčí vzpomínal: „...se slečnou Honlovou [...] nemluvil jsem skoro o ničem jiném než o zájmech národa, pokroku a svobody, či jedním slovem, o věcech politických... Věc

¹⁵ SOKA Ústí nad Orlicí, Františka Honlová, Osobní pozůstalost, Korespondence přijatá, G. Habrman F. Honlové 16. 9. 1888. Vztah mezi Honlovou a Habrmanem dokládá i F. V. KREJČÍ, srov. *c. d.*, s. 166.

¹⁶ SOKA Ústí nad Orlicí, Okresní úřad Lanškroun, Katastr spolků, neinv.

¹⁷ SOKA Ústí nad Orlicí, Františka Honlová, Osobní pozůstalost, Korespondence přijatá; F. V. Krejčí F. Honlové 25. 8. 1903.

tehdy ve venkovském městě velmi vzácná, tak jako bylo samo už čímsi zvláštním, přijímala-li třicetiletá neprovdaná žena sama ve svém domě návštěvy mladého muže.¹⁸

Obr. 4: Portrét asi třicetileté Františky Honlové
(Archiv Městského muzea Česká Třebová)

Dům, který zdělila Honlová po rodičích, se postupně stával jakýmsi českotřebovským literárním salonem – vedle Krejčího a Habrmana byli jeho pravidelnými návštěvníky Max Švabinský, (Honlová se s ním seznámila prostřednictvím trebovského rodáka, pianisty Karla

¹⁸ KREJČÍ: *c. d.*, s. 165-166.

Vejrycha, jehož sestru si malíř vzal), Růžena Svobodová (do Třebové jezdila asi od roku 1894),¹⁹ bratři Alois a Antonín Hajnové (Antonínovi poskytl Honlová roku 1894, po procesu s Omladinou, útočiště a seznámila ho s Miroslavem Vyskočilem), pražský advokát a pozdější primátor Karel Baxa, novinář Jiří Pichl, herec Vinohradského divadla Eduard Pražský, z místních pak strojvedoucí Ferdinand Jankovský, učitelé K. O. Hubálek a Karel Vencel (když roku 1908 zemřel, dala mu Honlová vypravit ze svého domu pohřeb a zaplatila kremaci v saské Žitavě – v rakouských zemích až do roku 1918 žádné krematorium nebylo), Theodor Pichl a další.²⁰ Svůj antiklerikalismus a češství dávala zcela nepokrytě najevo. Když roku 1884 otevřel majitel místní textilky Hermann Pollack v Parníku německou opatrovnu, Honlová se rozhodla k činu. Absolvovala kurs pro učitelky mateřských škol (nejspíš v Praze) a roku 1887 založila ve svém domě českou opatrovnu, kterou sama provozovala, patrně z dědictví po otci. V České Třebové již jedna opatrovna – evidentně česká – existovala: v městském archivu se dochovaly stanovy *opatrovny dítek* ze 16. listopadu 1865 a její řád z 26. června 1872.²¹ Opatrovna Františky Honlové byla zjevně zakladatelčinou soukromou iniciativou, nesporným vlasteneckým gestem.

Česká Třebová, která zaznamenala v 70. letech, za starostů Alexandra Vrby a Jana Rybičky, hospodářský, společenský a kulturní rozmach (roku 1870 byl založen Sokol, o tři roky později Sbor dobrovolných hasičů, roku 1874 vznikla ze čtenářského spolku agilní Občanská beseda), se v posledních letech 19. století stala baštou socialismu. Hlavními hlasateli této ideologie byli vedle Habrmana a Krejčího Jiří Pichl, František Buřival, Jan Pelikán – všechno českotřebovští rodáci.²² Především Habrman postupně převedl pokrokářku Honlovou na svou „víru“: napříště bude vystupovat jako zastánkyně sociálních demokratů, bude pro ně v Třebové pracovat, šířit jejich myšlenky, kolportovat sociálně demokratický tisk.²³ Pod vlivem sociálnědemokratických přátel sílil antiklerikalismus Honlové. Když 6. července 1893 navštívil Českou Třebovou královéhradecký biskup Eduard Brynych, podílela se slečna Honlová výraznou měrou na tom, že jeho příjezd proběhl bez uvítání.²⁴

¹⁹ Ibid., s. 224, 324.

²⁰ ŠTANGLER: *c. d.*, s. 57.

²¹ Z písemností jasně vyplývá, že tuto opatrovnu vydržovalo město; pracovala v ní kvalifikovaná vychovatelka a dvě opatrovnice. Srov. SOKA Ústí nad Orlicí, AM Česká Třebová, C-26B, kart. č. 54.

²² Bohuslav ŠTANGLER: *Česká Třebová minulé a dnešní*. Česká Třebová, 1947, s. 17.

²³ SOKA Ústí nad Orlicí, Františka Honlová, Osobní pozůstalost, Korespondence přijatá; František Soukup Františce Honlové, 3. května 1895.

²⁴ ŠTANGLER: *Na Ostrově*, s. 56

Obr. 5: Společnost na zahradě Františky Honlové – před rokem 1913
(Archiv Městského muzea Česká Třebová)

Proslula jako místní filantropka. Kde její vlastní prostředky nestačily, věděla si rady. Ve snaze pomáhat českotřebovským chudým využila své známosti s Habrmanem, který se stal poslancem. Za války se mu několikrát podařilo prosadit mimořádný přiděl uhlí pro místní stravovnu (po léta se nacházela v domě Honlové) a ohřívárnu, stejně jako pro českotřebovský polévkový ústav. Když se v první československé vládě stal ministrem školství a národní osvěty²⁵ a posléze ministrem sociální péče,²⁶ prosby Honlové nabyly na intenzitě. Habrman prosadil zvláštní přiděly pro českotřebovské matky a kojence (obrátil se i na Alici Masarykovou),²⁷ přiděly potravin pro školní děti aj.

Honlová byla 4. července 1919 zvolena do městského zastupitelstva, pracovala v komisi pro sociální péči, chudinství a chorobinec.²⁸ Nadále sháněla peníze pro chudé a pro své malé svěřence, kde se dalo: dokonce u českotřebovského rodáka MUDr. Antonína Müllera, který se usadil a provozoval praxi v Chicagu. Habrmanovi se svěřila s úmyslem odkázat svůj dům městu s tím, že by v něm zřídilo a provozovalo opatrovnu. Habrman odpověděl koncem prosince 1923: „*Pokud jsem Vás poznal a pochopil, obětovala jste celý svůj život pro*

²⁵ Byl jím do nástupu úřednické vlády v září 1920.

²⁶ Od září 1921 do listopadu 1925 (vláda Edvarda Beneše a první vláda Antonína Švehly).

²⁷ SOKA Ústí nad Orlicí, Františka Honlová, Osobní pozůstalost, Korespondence přijatá; G. Habrman F. Honlové 17. 10. 1921.

²⁸ Ibid., Osobní doklady.

*jiné s vytrvalostí a trpělivostí, které jsem téměř u žádného jiného člověka nenalezl. Bylo by tudíž zaslouženým a krásným činem, kdyby na místě, kde tolik jste pro dobro jiných myslela, pracovala a snažila se zmírniti jejich bídu a utrpení, sama na sebe zapomínajíc, vybudován byl ústav, který by ztotožňoval s stal se zjevným pomníkem konání a činů celého Vašeho života.*²⁹

Obr. 6: Děti z opatrovny Františky Honlové, kolem roku 1900
(Archiv Městského muzea Česká Třebová)

Dne 27. května 1929, dva dny před smrtí, dala Honlová sepsat svou poslední vůli. O posledních věcech přemýšlela zřejmě již mnohem dříve – patřila k zakládajícím členům *Krematoria, spolku pro spalování mrtvých*. Byla zpopelněna v Pardubicích, nad rakví promluvili její dva nejbližší přátelé: Gustav Habrman a F. V. Krejčí.³⁰ Dědicem veškerého jejího jmění (bude vyčísleno na 96 125 Kč 25 haléřů, po odečtení dluhů zůstalo 78 972 Kč 20 haléřů), především domu se zahradou, se stalo město Česká Třebová, „s tím příkazem a pod tou

²⁹ Ibid., Korespondence přijatá; G. Habrman F. Honlové, 27. 11. 1923.

³⁰ SKALICKÝ: *c. d.*, s. 31.

podmínkou, že město Česká Třebová v domě tom a na zahradě té trvale zřídí tak zvané jesle ku opatrování batolátek, do dvou let po jejím úmrtí.“³¹ Testament zůstal nenaplněn, dům se k uvedenému účelu nehodil, nároky na péči o dítě byly přece jen mezi válkami vyšší, než tomu bylo v posledních desetiletích 19. století.

Byla-li filantropie prvním krokem k emancipaci žen v českých zemích,³² pak životní běh Františky Honlové jakoby dokládal opačný směr: od vlasteneckého uvědomění, přes emancipaci (profese učitelky mateřské školy) a politické uvědomění k filantropii, podmíněné socialistickým učením o nespravedlivém uspořádání společnosti. Dá se tento vývoj považovat za všeobecný? Těžko říct: vzdělaných žen z dolních středních vrstev, bystrých, levicově orientovaných, nekonvenčních filantropek, se zájmem o literaturu a umění, se smyslem pro humor, korespondenčně mimořádně výkonných zatím mnoho neznáme. Lze doufat, že *Fána* Honlová nebyla příkladem ojedinělým.

Obr. 7: Pohřeb Františky Honlové – květen 1929
(Archiv Městského muzea Česká Třebová)

³¹ SOKA Ústí nad Orlicí, Františka Honlová, Osobní pozůstalost. Pozůstalostní řízení.

³² Hélène VOLET-JEANNERET: *La femme bourgeoise à Prague. 1860-1895*. Genève 1988, s. 275 an.

Deník

Dne 31. března 1875 si Františka Honlová založila deník – bylo jí šestnáct pryč a udělala to, co tisíce dívek v jejím věku. Psala na volné listy, které skládala do jednotlivých složek, deník se tak skládá z pěti sešitků.³³ Mají celkem 135 foliantů, zápisky nebyly paginované, pomocnou paginaci na fotokopiích jsme provedli při editaci.

Na rozdíl od šlechtických dětí, které si psaly deníky povinně a pod dozorem vychovatele, na rozdíl od potomků vzdělaných středních vrstev, kde nebyl dohled samozřejmostí, nicméně psaní deníku vychovatelé a rodiče většinou tolerovali, psala mladá Honlová deník tajně, proti vůli matky a navzdory jejím občasným represím. Do „*knihy papíru*“ (byla rozhodnuta popsat každý den čtyři listy, toto předsevzetí jí však dlouho nevydrželo, což je patrné už u druhého sešitu, založeného 14. července 1875) psala vcelku pravidelně, většinou každý den. Několikadenní cesury jsou způsobeny zabavením deníku matkou, jen vzácněji liknavostí pisatelky. V roce 1875 se poslední zápis vztahuje k 21. říjnu, pro rok následující máme jako první k dispozici zápis vztahující se 23. září. Část zahrnující oněch jedenáct měsíců se nesporně ztratila, neboť pisatelka přiznává pouze liknavost v průběhu uplynulých deseti dnů.³⁴ V roce 1876 dovedla zápisky až k 31. prosinci, rok následující končí 11. březnem. Pokračování nemáme k dispozici – pokud vůbec existovalo. Poslední měsíce roku 1876 jsou ve znamení krátkých zápisů. Zůstavitelka psala obden, někdy jsou pauzy i delší: „...*právě mi napadá, že sem příliš pohodlná, zanedbávám denník náramně*“, konstatovala 2. prosince 1876.³⁵

Zaznamenávala rytmus všedních dnů i vybočení z každodenních stereotypů (6. června 1875 popsala katastrofický průběh krupobití a bouřky v České Třebové), neshody s rodiči (vztahy v rodině nebyly zdaleka idylické – právě jedna taková rodinná bouře ji 31. března 1875 přivedla k psaní deníku), zachytila své dojmy z četby, přiznala zájem o druhé pohlaví: „*Ti kluci co u nás dělají novou podlahu se mi líbějí, ach kdo mě [!] se nelíbí?*“³⁶ poznamenala si 21. května 1876. Uvědomuje si, že se svou pověstí, svou nezkrotnou a nepokojnou povahou bude partnera těžko hledat,³⁷ přesto je její náklonnost k jistému Kt., první lásce, a pak k jakémusi Čt. nepopíratelná.

³³ Zápisky se dochovaly pro období 31. března - 20. dubna 1875, od 21. dubna do 31. května 1875, v obou případech jsou zápisky nejrozsáhlejší, dále pro období 31. května - 20. června 1875, kdy pisatelka trochu polevila, torzovité zápisky od 14. července do 21. října 1875, pak pauza a poslední sešit pro dobu od 23. září 1876 do 14. března 1877.

³⁴ Srov. zápis z 29. září 1876: „*Nepsala jsem již deset dnu zmyslně...*“; SOkA Ústí nad Orlicí, Františka Honlová, Osobní pozůstalost, Deníky, fol. 112.

³⁵ Ibid., fol. 125.

³⁶ Ibid., fol. 50.

³⁷ Ibid., fol. 51, 55, 101.

Patet mi dny 1. m. byly pro mne
dubleté - a mladosti plné - no ráno
když jsem šla kst koutovního do areálu
ovšem 4. neb 5. máje novina měla sem
noviny obřady uměl: kudo amuznou
nebo cestovat do Quikto. Let sem sama k
mamě tu cest. my domit přel - opor
ovšem proz má mo proto - byla sem s
kta a mance kuse oveslna a abizela
sem se a ša as do 11. h. a naš fob mne
nechtel p užit domu klyz vach rax
mali bylo tak kstkyplno a abizela
mi tu raxal prau qumilaklygš na.
Dacet raxal se ma raxout - se sem
am postouchat metacila veeg mne
jo sem klyz piam pako klyz by do mne
raxela pama krom akadit ovšem klyz
la sem eos kstkyplno al bylo pcedo pro ma
předka pkygic novinnou abych se r Domar
klyzila se mne fob piz metac mndel
na jo mne klyzla se by grad fob opar
covad proto sem klyz byla ochotna
pelo vubli nuplniti a abizela sem své
voci tak vubli fob mndel a eos klyz vubli
publikum klyzlo se sem si vubli - klyz
sem máho vubli 12 kly. Do klyz sem si
vubli: raxou klyz do sarku papir

vačkou mluvnici - napřij sarkou
sko a klyzle ogo klyz klyzly mndel
sem si vubli raxou klyzlych se klyz ma
klyz do klyzlych podyvata a klyzlych
se klyz klyz se abizela mam a covit
ano mndel klyzly: klyzly klyzly klyzly
si la pkyzly klyzly abizela vubli p
na lo klyzly - klyzly klyzly pkyz
klyzly klyzly - ably pkyzly klyzly se
mndel mi klyzly klyzly abizela a eos
pkyzly ogo klyzly klyzly klyzly
pkyzly klyzly - as klyzly a klyzly si
klyzly klyzly ably vubli klyzly klyzly
mndel mndel klyzly klyzly klyzly a pkyzly
klyzly pkyzly do klyzly ably na pkyzly do
pkyzly mndel klyzly klyzly klyzly klyzly
" Jak klyzlych klyzly klyzly klyzly?
" Mndel se mndel klyzly klyzly klyzly
pkyzly a klyzly klyzly klyzly klyzly se
se klyzly na eos klyzly klyzly mndel na klyzly
klyzly klyzly klyzly klyzly klyzly klyzly
se pkyzly pkyzly klyzly klyzly klyzly klyzly
klyzly se klyzly klyzly klyzly klyzly klyzly
a pkyzly klyzly eos klyzly do klyzly klyzly
klyzly klyzly do klyzly klyzly klyzly klyzly

Obr. 8: Ukázka z deníků Františky Honlové, zápis z 31. 3. 1875 (SOKA Ústí nad Orlicí, Františka Honlová, Osobní pozůstalost, Deníky, fol. 2)

Popisuje možnosti povyražení v malém městě, jež tvořily posvácení, bály, představení ochotnického divadla. Učí se anglicky a rusky, chce cestovat do Ruska.³⁸ Její náboženská víra byla už v tomto věku vlažná,³⁹ třebaže docházela pravidelně do kostela – snad na nátlak matky.

Trápí ji útlak Slovanů na Balkáně, válka, k níž tam došlo. V prostředí národně probudilé České Třebové je rozhodnou českou vlastenkou,⁴⁰ třebaže ani v tomto ohledu nešetří sebeironií: „*To se tedy Jungmann na tobě dočkal nezdárná Češko!! Již vidím, že z tebe nic nebude, vlastně že budeš ničemou z Otrapova, či jak se to panství jmenuje?*“⁴¹

Deníky Františka Honlové upoutají na první pohled nezvyklou dávkou sebekritičnosti, sebeironií,⁴² kritickým postojem k maloměstskému prostředí a k soudobým – v podstatě nepřekročitelným – společenským konvencím.⁴³ Postupem doby se zápisky stávají konkrétnější, pisatelka si klade otázky po smyslu života.⁴⁴ Uvědomuje si omezení, které by měla jako žena respektovat – deník tak do určité míry vypovídá o gendrovém konstruktů posledních desetiletí 19. století: „...*žena, vlastně děvče, v mojích poměrech jen otrokyní bez vlastní moci je. Žijem v devatenáctém století, nesmysl což může čas za několik zpátečnických náhledů? Kéž bych jich bylo jen několik!*“⁴⁵ Žena se má držet doma, nepít alkohol a nekouřit, šít a vyšívát – nic z toho Františka Honlová neuznává.⁴⁶ K vojenské povinnosti mužské populace města se vyjadřuje s mírným pohrdáním – 17. dubna 1875, v souvislosti s odvodem bratra Josefa, napsala: „*Zítří přijde Sepl a naplní naši máti nevypravitelným zármutkem, v pondělí 'odvod', ach jak škubne pokaždé to slovo mým upřímnou sesterskou láskou naplněným srdcem! Věřu kdyby smýšlely všechny sestry jako já a milenky kdyby se pod prapor náš přidaly, pak zajisté ty*

³⁸ Ibid., fol. 2, zápis z 31. 7. 1837.

³⁹ „*Probudíc se z libého snu, přistoupí ke mně máti a s nepřilíh přívětivou tváří mi praví, bych šla do kostela ku zpovědi. Rozumí se, že sem spala dále, téměř do 7 h[o]d[in], já ku zpovědi! Ze hříchu se vyznat je tak nepřírozené, ach snad to svit měsíce, jenž se zaleskl v oku mém. A zpověď jakouž konaly sl[ečny] chovanky pí. Kn. je nad míru hloupá. Se zkroušeným srdcem tedy přicházejí z největší pokorou. Formulí odříkávají a pak: těžkého hříchu si nejsem vědomá a lehkým sme všichni podrobení! Ne, ne ode mne se taková zpověď nemůže očekávat, a jinačí těž. Zkrátka nepůjdu.*“ Ibid., fol. 51.

⁴⁰ „*Nechť jest povolání naše jakéhokoliv druhu, chceme vždy co řádné Češky vlasti věrně sloužit plnice své povinnosti. Pro ni zemřít jest naše slast.*“ Ibid., fol. 131.

⁴¹ Ibid., fol. 28.

⁴² Srov. např. zápis ze 4. dubna 1875: „...*ale mám, jak se říká, řezanku v hlavě*“; z 23. dubna 1875: „*já osel, já mezek, já hřbet*“ - tato nelichotivá označení se opakují na několika místech. Ibid., fol. 13, 33.

⁴³ Zápis z 6. června 1875: „*Jaké události bouří mysl všech obyvatelů ulice, k níž i my náležíme? Žena prchá od muže!! Pro takovou malichernost nemusejí se věru ty dobří lidičky horšit [...] Soudci se shromáždí k vážnému rokování nad přestupkem, jakéhož se snad ubohá žena dopustila. Sestává [se] soud ten z dvou rytířů od šidla, jednoho s náprstkem, jedné mlékařky, dvou obstarožních matron, ponocného a hezké němé Hany...*“ Ibid., fol. 77.

⁴⁴ Dne 28. 9. 1876, v den svých osmnáctých narozenin, napsala: „*A co jsem vykonala za dlouhou dobu, jež tak rychle uplynula? [...] Doposud nic dobrého...*“ Ibid., fol. 114.

⁴⁵ Ibid., fol. 27.

⁴⁶ „*Lepší je práce na poli, než šít.*“; „...*vykouřila sem 7 doutníků a tolikéž žejdlíků piva sem vypila...*“; „*Ač je to romantičtější pro děvče, já však děvče nejsem, duchem totiž.*“ Ibid., fol. 30, 36-37.

*páni bratříčkové tak hrdinský si nepočínali. Mně je to k smíchu, to výská každý a dodává zmužlosti proň slzícím a pouze proto, by byl obdivován, nu, ode mne nebude v tomto případě nikdo chválu slyšeti.*⁴⁷

Psala při svíčke, pera a inkoust si kupovala za své úspory. Kvalita písma závisí na kvalitě pera: měla-li nové, je písmo pravidelnější a úhlednější. Rukopis Honlové se během vedení deníku změnil: zápisky vztahující se k roku 1876 a 1877 jsou už psány rukopisem dospělé ženy, který si – jen mírně pozměněný – uchovala do konce života.

Jazyk, kterým je deník psán, je jazykem českých dolních vrstev. Písemný projev není prost gramatických chyb. Mluvílo se česky, ovšem mluva byla zohavena množstvím germanismů. Honlová se učila anglicky a rusky – ojediněle tak objevíme výpůjčky z těchto jazyků. Přitom je zřejmé, že pisatelka byla obratná stylistka, snad lze mluvit i o určité dávce literárního talentu. nechybí však ani literární klišé⁴⁸ – ne nadarmo byla Honlová náruživou čtenářkou, sledující především soudobou českou literaturu.

Škoda, že deník zůstal torzem. Pisatelce buď došla trpělivost, nebo se další svazky deníku ztratily. Poslední zápis je z 11. března 1877.

Ediční poznámka

V deníku se nachází velké množství vlastních jmen, včetně zkratek, jejichž nositele nelze většinou identifikovat. V takovém případě jsme upustili od vysvětlující poznámky. Pokusili jsme se sjednotit psaní velkých a malých písmen (např. v případě názvu místního výletního místa, Hor, pro který užívala Honlová střídavě velkého a malého počátečního písmena, jsme sjednotili na majuskulní *H*). Koncovky sloves v minulém čase jsme ponechali beze změny, pokud nebylo zjevné, k jakému podmětu se sloveso vztahuje; pak jsme tvar označili jako pravopisnou chybu.

Odchyly od současného jazykového úzu jsme ponechali, na nezpochybnitelné gramatické chyby upozornili. Aby byl text srozumitelný, doplnili jsme interpunkci – na ni Honlová vůbec nedbala. V textu jsme ponechali i citoslovce „e“, které Honlová především v první polovině textu ráda užívala, často více méně neopodstatněně.

⁴⁷ Ibid., fol. 28.

⁴⁸ „*Temnota lesní, již sem kráčela, zdála se mi býti příšernou. Kroky mé ozývaly se a odrážely v mnohých ozvěnách. Zpěv ptactva se mísil s šelestěním stromů. Klekla sem na posvátném tom místě, z něhož lze na rozkošnou vyhlídku pozřít. Neplakala sem, jen slzy kanuly mi z oka – myslela – přála sem si zemřít.*“ Ibid., fol. 32.

EDICE DENÍKŮ FRANTIŠKY HONLOVÉ

/fol. 1/

1875

31. března

Franka Honlová

/fol. 2/

Poslední dny t[ohoto] m[ěsíce] byly pro mne důležité, e, události plné. Na začátku sem žila tak bezstarostně do světa ovšem 4. nebo 5., právě nevím, měla jsem vážný strašný úmysl: buďto zmrznout nebo cestovat do Ruska. Než sem doma, kde mám tu čest můj deník psát, a proč. Ovšem, proč má své proto, byla sem zkrátka a moudře svévolná a zdržela sem se u J. D. až do 10 h[o]d[in] a náš fotr mne nechtěl pustit domů. Když však naše máti byla tak láskyplná a otevřela mi, tu začal proud přemilostných nadávek z úst se mu řinout, že sem ani poslouchat nestačila. Věřej mně, já jsem byla jim jako když by do mne zčista jasna hrom uhodil. Ovšem, tušila sem cos takového, ale bylo předce pro mne překvapující novinou, abych se z domova klidila, že mne fotr již nechce vidět. No já nemyslela, že by náš fotr špásoval, proto sem hned byla ochotná jeho vůli vyplniti a sbírala sem své věci, jak mi fotr nařídil. A coby vzácné publikum řeklo, že sem si vzala? Měla sem všeho všudy 12 Kr. Do látky sem si vzala: zápisní knihu, as 5 archů papíru, ruskou mluvnici, mapy Rakouska a Itálie, a jo, také Ameriky mapu sem si vzala sebou, kdybych se tak náhodou do Ameriky podívala, abych věděla, kam se obrátit mám a co víc, ano, modlitební knihu. Pomyslete si, ta jezuitka [s] sebou chtěla vzít jen na to konto, chtělať totiž přes Moravu jít, aby pobožní lidé se nad ní tím spíše slitovati a čeho prosí. Aj, ona chtěla takřka jít fechtem [?], as 2 tužky a jiného si nepamatuji, ale vězce byly to samé nevyhnutelné potřebné věci a již brala pero do ruky, aby napsala dojemné rozloučení, leč napadlo ji: „Jak kdybych nikam nešla?“ Nu ale to nemůže být, už je rajze fertyk⁴⁹ a čeká jen, až budou 4 h[o]d[in], že se vydá na cestu. Ještě neví na kterou stranu pak se předce rozhodne, že půjde přes Semajn⁵⁰ do Knappendorfu,⁵¹ kdež se chce zdržet několik dní a pak chce cestovat do Olomouce, odkudž do Slezska. Ach nemějme

/fol. 3/

o ní [!] strach, ona se již míni [!] být v Polsku u nějakého zemana atd., zkrátka po cestě dosti, vlastně velmi romantické, odpočívá ještě romantičtější a příjemně, že se baví, netřeba dokládat. Aby se však na tak dalekou cestu trochu posilnila, jde dosti brzy spát a usne s plačem [!] se

⁴⁹ Reise fertig, něm., být připraven na cestu.

⁵⁰ Patrně Semanín, obec v bývalém okrese Litomyšl.

⁵¹ Knapovec, farní ves v bývalém okrese Ústí nad Orlicí.

slzami v očích, lkáť ubohá nad nevděčností lidskou, nad svou opuštěností. Zvláště nad tím jí srdce puká, že kdyby ji vskutku puklo, že by ani žádný ji nepolitoval, ba že by si toho žádný nepovšim, že její Jasnost již nežije. Je to bol strašný a nevděčný, světe, ona chce umřít, chceť vědět, co as tomu lidé říkají, jak o její smrti soudějí. To vše je nevypsitelné, to se dá jen cítit, ale tak jak ona t[o] nemůže nikdo, pročež nikdo nepochopí co ouží její dech! Nu, ona nyní sladce spí, andělé se vznášejí nad zbožnou hlavou její a ochraňují jí ode všeho nebezpečství. Ba ne, poslouchá, právě se totiž vzbudila, kolik je hodin, a slyš, právě se bijou $\frac{3}{4}$, na kolik však neví, nu může ještě tedy $\frac{1}{4}$ h[o]d[iny] spát. Vždyť nemusí právě o čtveřech [!] h[o]d[inách] vyjít a je slabá, venku je zima a mohla by nastydnout. Všecky tyto moudrý důvody se jí křižují v hlavě, uposlechne tedy hlasu rozumu a chce dále spát, leč mezi tím co rozumovala, uplynulo $\frac{1}{4}$ h[o]d[iny] a bije se právě 6 h[o]d[in], vstane tedy, nemyslete však, že jí to rmoutí. Toto ona rozumuje znovu, má-li se vydat na cestu nebo má-li zůstat doma, by nezarmoutila fotra a mutru, a ona citlivá že je, to již víte. Ona tedy je nemálo nakloněna nejít nikam, leč tu zavzní [!] fotrův hlas: „Seber co je tvého a klid se, abych tě ani neviděl! Nechoď mi ani na oči!“ Tu se vzchopí a praví k sobě, vlastně odpovídá: „Má se státi.“ A již kráčí rychle po chodbě do světničky pro šaty určené, ne však aby si nějaké šaty vzala sebou na cestu, toto, ona si bere jen šátek, aby nezmrzla, je to jen předce velký hřích, tahle sebevražda. Ha, smějte se, jak je přioděná romanticky, popsala bych vám to, leč pro mne je to nemožná věc, protože odění popisovat neumím. Již je u dveří a otvírá a v tom vkročí její /fol. 4/

paní mutra na chodbu a zadrží ji se slovy: „Co chceš dělat?“ Ona dosti hrdě ji opakuje slova fotrova a praví: „Když mne nechce otec vidět, tedy jdu!“ Tvář tu matky zbledne a ona zvolá, nikam nejdeš, pojď snídat. Když frajle⁵² ještě váhá co má dělat, zlomí se její hrdost a ona pláče vzdor tomu, že to není romantický a jde snídat a pak do chrámu p[áně], a tážete se, zda-li myslí již na svou cestu? I ne, ona jde pokojně domů a je celý den jak ovčička a její lidi jí také ničím žádným a vzpomínkama na jitra dne tak důležitého neobtěžují. Druhý den již trochu okázala růžky a třetí dokázala, že také trkat umí.

Včera sem byla jak můj slib mi káže doma a měla sem to potěšení spatřit p. Kt., šelt' okolo našich oken, teče voda skokem atd. Zachvěla sem se, neb co člověk očekává, e, mezku, co píšeš, čekající člověk, totiž s toužebností čekající zardí se při spatření cíle svých tužeb. Kdo však překvapen, již vidím, že špatně znám logiku a chci-li pravdu říci, neznám tu slečnu ani trochu. Inu, tak se to na tom světě plete, hlupákům že vždycky štěstí kvete, a že já jsem hloupá, to dosvědčily v pondělí karty. Osude, jak's nade mnou rozhodl ještě nevím, rozsudek,

mám-li žítí, neb +.⁵³ Ale já si myslím acisi [!]. Chtěla sem se učit včera rusky, ale neměla sem příliš chutě k učení, tedy sem se odebrala o ½ 11 na odpočínutí. Kolik je teď h[o]d[in] nevím, ale mnoho do 12 nebude scházet. Ach, dnes mám divné výrazy, ale acisi [!], pro mne sou dobré a jiný nesmí tento, e, tyto zápisky číst. Ale dnes zasloužím eminenc,⁵⁴ jestli budu každý den tak pilná, tedy popíšu ještě půl d [!], e, nic, ale ráda uvidím, co budu psát, když nikam po celý měsíc duben nepůjdu, krom neděle a mus [!], e, mezku. Dnes je venku měnivo, slunce svítilo skrz závoj, ale hvězdy sem uviděla jasně, i Siria⁵⁵ sem dnes pozdravila, leč neloučila sem se s ním, já nevděčná a nešlechtná. Ha, 12 h[o]d[in]?! Toť nemožné, spát se mi sice nechce, ale zima je strašná, že mi až péro z ruky padá a já místo d-k [!] dělám ne! Mně jest všecko poddáno, neznám.

/fol. 5/

1. dubna, totiž Aprile

Ach ouvej! O dnes přenešťastný den, dál nevím, já vůbec žádnou píseň celou neumím. Žádnou? Aj aj! Vždyť umím „Hej Slované“, nu několik jich předce bude, ale venku je strašný vítr a nebyla dnes ani jedna hvězda k spatření. Musím se podívat jak vypadají mé náručky⁵⁶ večer, vlastně mám jen jednu hotovou, eminenc právě nezasloužím, ale jsou krásné, hamba povídat. Aj, slečna chtěla v trochu lepším slohu psát a trochu více pravopisu dbát a na krasopis nezapomínat a vskutku, co si slečinka umíní, to se stane. Nevím, nevím, popíšu-li dva listy dnes, jak mám uložený, ale nechť píšu bez rozmyslu, do 16. t[ohoto] m[ěsíce] musí tato kniha být popsána, třeba bych měla psát o viděních, e, chtěla sem napsat o snech. Nu, dnes se mi nic nezdálo, ale příští noc si dám pozor, a že sem se tak o viděních zmýlila, musím říci, že <na>, e, že v ně nevěřím. Můj inkoust mně již nebude dlouho sloužit, kdo ví, jestli ním dopíšu tyto zápisky, a je od Glm., proto jej mám ve zvláštní úctě. Dnes, e, každý den píšu to ošklivé „dnes“, ráno, copak se stalo? Hm ... nic a odpoledne taktéž, myslela sem tak romanticky, až strach, že když sem se upamatovala, že sem na velmi prozaické zemi, tak, hm, tak tak, nebylo nic, aspoň nyní nevím, zda-li mně to dojmulo. Ach já píšu! Jen dělám sobě ostudu, aj aj, písmo ošklivé je tedy ostuda pro slečnu a, o čem si celý svět povídá. Je tedy čest, aj aj, divné to náhledy. Hm, já povídám též ledacos, a předce to není pro nikoho ostuda, a nu, co chceš. Čemu se as tamti dobří lidičky smějou, že až ubožáci kašel dostali a kdo to as je a kde? Samé to otázky na něž mohu jen částečně odpovědět, kdo? Nevím kde, možná ve

⁵² Frajle, z něm. *Freulein*, slečna.

⁵³ Křížek patrně nahrazuje slovo „zemřít.“

⁵⁴ Ve staré školní klasifikaci se užívalo pro výbornou.

⁵⁵ Sirius – zde zřejmě hvězda zimní oblohy, ale tohoto jména užívá Honlová též jako přezdívky nejmenovaného muže.

vedlejší komnatě, a čemu? Něčemu chytrému bezpochyby, musím spěchat, mám ještě dvě stránku [!] ku psaní a nevím ještě, co bych si zaznamenala a petroleje mám málo v lampě. V konvici je sice, musela sem včera si koupit, abych nemusela krásti a minulé dvě noce byly recht šlecht⁵⁷, ale předce sem spala a dnes? Budu také spát a nechám si

/fol. 6/

něco hezkého zdát, o kom, to řeknu až zítra, právě se bilo 10 h[o]d[in], nu vermrzán [?], mnoho-li za 1 h[o]d[in] popíšu nebyl-li by ze mne na staré panenství řádný písařský pomocník. Ku příkladu otírat prach z kalamáře a co atd. Dnes sedím, jak se mi zdá, velmi nepohodlně. Zima mi dnes není, ale proklatě, e, co sem chtěla říci, jo jo, že sem se chtěla učit vždycky večer ruštinu, ale sem holt trochu lenivá. Hm, a nač rusky, nebudu to jak živa potřebovat, tak darmo lámat si hlavu. Hlavu tíží spaní, kol tma, nikde smilování, tak píše pan Miř[iovský],⁵⁸ ach zda-li budu mít kdy tu čest jej poznat. Nejsm já tulipán? Vloni byl zde a já, já jej neznám. Co mám psát? Nevím nic, a kdybych se hned na nudle rozkrájela, tak nebudu vědět, e tak budu vědět totéž, tak sem to měla říci. A ještě celou jednu stránku musím popsat. Ha, již vím něco: Náš fotr se v úterý zlobil, že nejíme maso a přísahal, že nám jej již nikdy nekoupí a vskutku včera držel slib, když mu však naše máti přinesla zbytek od předešlé večeře, tu se teprve řádně rozzlobil a osopil se na mne, ale já jako by se mne jeho slova ani netýkala, sedím dál, nu, a on opětoval dřívější přísahu, že by byl blázen, kdyby koupil jen čtvrtku masa a hle, dnes se přihnal domů s masem. Ale naše máti jej nebude na mou radu totiž vařit, ta věta, kdyby se vzala logicky, jaký smysl by měla? E, já nevím, ale ratatata u Šimů maj prasata, já budu už s úlohou hotova a budu moci jít spát. Ach v neděli sem byla moudrá před p. Kn., darmo povídat a jak se přeskvostně zarděl, ale tak ne jako já a pak byl v nemalých rozpacích, ale opět ne jak já. A úslužná M. nás nechala samotný, je to rozumné? A já křičím na ni a ona se neozývá, o brrr! Překrásné, že? Oslovství. Dej ti pámbů dobrou noc.

/fol. 7/

2. 4.

Vskutku hluboce sem si už, e, oddechla, nemusím se žádného vytrhování báti, aniž žádná neobratnost na mne k hněvu popouzí. Ale je k šílení, když se člověku takové mezkovství stane, jako mně dnes. Sem právě v špatném humoru, jindy bych to přijala za žert osudu, dnes však není venku ani mlhovito. Skrže mlhu bych předce viděla slabou září hvězd. Je zamračené nebe až strach, a mám skoro radost, že sem vězněm svého slibu, ale ne, dnes to

⁵⁶ Oděvní doplněk - nátepníčky?

⁵⁷ Recht schlecht, něm., velmi špatné.

⁵⁸ Emanuel Miřiovský (1846-1911), středoškolský profesor (působil mj. v Litomyšli, Hradci Králové a Pardubicích), žurnalista, literární kritik, básník (1868: *Márinka*, 1869: *Básně* atd.).

osudu slovo nebudu psát. Kdybych jej nebyla poznala, mohla bych snad být šťastnější, ale nyní ještě nešťastná nejsem. Může-li kdo najít větší hňupa pod měsícem nade mne? Já si dám svíčku do skříně, aby náhodou naše máti na ni nepřišla, zavřu skřín a klíč dám do kapsy. A dnes když rozžhám, tak mám to potěšení rozkošné cylindr a celý přístroj držet v ruce. Není to k zlosti? A jak sem si měla posvítit, svíčku sem vzít nemohla, abych nepošpinila „tyštuch“,⁵⁹ o já tulipán! Navštívila mne M. a nemusím se prozatím bát mračna, jak sem dříve myslela. Pan Kt. šel prý okolo Jd., čehož sobě M. povšimla a vypravovala mi o své lásce.

Ach, budu já také někdy milovat? A koho? O nebe peklo a troje stvůry vloni, brrr! Ach ano, oni mají pravdu, oni nemohou nic jiného, než mnou opovrhnout, ale ne, já jim nedám příležitost více (aby vlastně) pocítit moji nemilou přítomnost. Budu se jich stranit, a vždyť mám ještě naději a jakou, ta mne nikdy neopustí. Zda se uskuteční? Bohužel! Ach vskutku. M. mi řekla to, e tázala se mne, nu otázka to právě nebyla, co panu Kt. na mně záleží? To mně ještě nebylo nápadné, proto sem rozvažovala podobně a resultát mého rozjímání byl ten: že z útrpnosti a z dlouhé chvíle se nade mnou smiloval, aby mne upozornil na Damoklův meč nad hlavou mojí se vznášející a každou chvíli mne rozdrtit hrozící. Mé srdečné díky mu vzdávám,

/fol. 8/

on mne vysvobodil, nyní to nahlížím. Jak mnoho ví ten švitořivý potůček před mojí oknem a s jakým hlukem se ubíhá k cíli své cesty. Právě 9 h[o]d[in], fotr přišel brzy domů a já, hm, já nevím nic, stará to píseň. Moje vězení je nudné a předce se mi líbí, ach ouvej, přes ty lesy. O čem se mi zdálo, ich vaj gestyrn [!]⁶⁰ Bolí mi žaludek, kdyby byla už neděle, přijde Sepl⁶¹ domů? Nevím, má-li ausgang.⁶² Umínila sem si, že nebudu zápisky číst, až budu mít několik knih popsaných, nu zajisté, že to neudělám z dlouhé chvíle, nebo by mne to špatně bavilo. Leda ty gramatický hříchy bych z dlouhé chvíle opravovala a měla bych co dělat, věru. Na příští poznámku budu muset čekat, až se nějaká z mé duchaplné hlavinky vyklube. Jinak nevím, jak bych mou úlohu vykonala, je to jen předce těžká věc, psát z roboty a byť to jen deník byl. U srdce tak těžko a tak lehko v hlavě jak by všeho zbytečného břemena prázdná byla a já věru mám vsecky myšlenky zmrzlé dozajista. Ubohá [ž]vanilka! Já sem jen trestuhodná nedbalkyně, ba má máti pravdu, řkouc: „Kdo zapomene na Boha, zapomene na vsecko a svět ho opustí.“ Je v tom mnoho pravdy, uznávám vzdor tomu, že neznám logiku. Jak as budu spát dnes? Bez pochyby dobře, a oni? Spi, má zlatá boubelatá a tak dále, dál a

⁵⁹ Z něm. Tischtuch, ubrus.

⁶⁰ Gestern, něm., včera.

⁶¹ Sepl, Josef Honl, bratr F. Honlové.

⁶² Ausgang, něm., vycházka.

dále, je vidět, že píše na výdělek, ach teprve ½ 10 a já mám jít spát? Toť nemožné, a předce dnes nemám vůle ani chutě ku čtení a psát? Snad román, bůh uchovej, byla by to dnes krásná slátanina. Budu radši myslet na mou budoucí lásku a všechny okolnosti a a [!] bude to romantický, že? Až až [!] já se do někoho zamiluju a nic, víme co chceme říci, dost na tom.

/fol. 9/

3. 4.

Jak honem začnout? Právě sem dopsala báseň, jejíž první verš jsem již vloni psala, je vidět jak sem pořádná, ovšem „klasicky“. Ráda bych věděla, co as p. Miřiovský, e, to sem neměla celé jméno psát, jak už ¼ na 9 h[o]d[in]. Kdyby mne tak náhodou někdo z dlouhé chvíle betrachtoval,⁶³ věru bavily by jej zajisté mé počínání! Zdálo se mi jedné noci, že sem kráčel[a] v zahradě ect [!]. Ano, dnes sem měla opět po dlouhém čase sen krásný? Ne. Zdálo se mi, že sem byla v Řetové⁶⁴ u Kašp. a Čk. byl doma. Začátek snu si nepamatuji, jen vím, že sem spala a oni o mne mluvili, v tom se probudím a odpovídám. Co a nač nevím, ale přišel Čk. a smál se mi, že je již 9 h[o]d[in] a já ještě spím, nic se nestydím! Rozumí se, že sem vstala a v mojí krátké a mně milé spodní sukni jdu dolů do jídelny. Byli tam nějací velcí páni, pozdravím zvláštním způsobem, totiž dobrýtro vinčuju, dej pámbů nebeskej šťastný. A oni co nejzdvořileji děkují a vůbec si počínali jako staří známí a já taktéž. Oči se mi však strašně podmhuřovali, a propos, byla sem již u stolu, právě totiž snídali. Roz.⁶⁵ mi podala sesli vedle Čk. abych si sedla a já teprv spozoruji [!], že sem v negliže. Odskočím hned od stolu a žádám tetu o trochu vody, již mi také hned as v půlžejdlikové skleničce přinesla. Umývám se tedy, ale vody neubývá a já s umýváním nejsem hotova, v tom slyším: „Vstávej, již jdem“, e, tak to náš fotr neřekl, ale jak také nevím, protože sem myslela, že se mi to ještě zdá. Když sem se o opaku přesvědčila, protřela sem si rázem oči a poslouchám bití hodin, bylo teprve 7, nač se tedy namáhat. Položila sem se co nejpohodněji a spala, vlastně snila sem ještě ¾ h[o]d[iny], pak sem, hm, jak obyčejně nebyl u nás dnes nikdo, důležitého se nestalo a něco „ze světa“ abych psala? Ve středu se prý pan Piršl, as 80letý stařec oběsil!!!! A a [!], e, to je zbytečný, nic pikantního než takové škváry podobné bych mohla o sobě psát. Kdyby se mi chtělo opakovat řeči

/fol. 10/

takových mlýnků, které musejí klapat a obyčejně naprázdno. Za 27 dnů? Ach ouvej, přes ty lesy. Pozor děvče, nezpívej tuze hlasitě, mohl by fotr, jenž zajisté ještě nespí, být probuzen

⁶³ Betrachten, něm., pozorovat.

⁶⁴ Velká Řetová, ves 3,5 km severozápadně od České Třebové, odkud pocházela Františčina matka.

⁶⁵ Roz., snad Rozára, patrně služebná u Honlů.

tvým přelíbezným vrískáním a byl by oheň na střeše, to je hloupé, pod střechou by byl oheň. Tož ona se posadí před špiglo⁶⁶ a betrachtuje svoji krásu, totiž já! O brrr! Pana Kt. sem na toto moje špiglo upozornila, chraň pambů, aby na to tuze nemyslel, hihi jak se to „i“ za „h“ vysloví? E, ganc gut,⁶⁷ osle! Již je vše dobře, denní zprávy sme již všecky skrz na skrz prošly a nezbyvá nám nic jiného než plány do budoucnosti, nebo nějaké jiné hlouposti. Poněvadž mám dnes hrozitánskou naději na hezký sen a strašně dlouhou chvíli, tedy ustanovím na ten nadějný sen zákony, dle nichž se může buďto sen nebo já řídit. Tedy 1. nebude-li se mi zdát o ničem, tedy sem ještě nemilovala, aniž se kdy zamiluji. Zapomenuli můj sen, tak budu mít sice někoho ráda, ale láska to nebude, jen tak, e, jen přátelství to bude. Nu, a za 3. o koni se mi bude zdát, toho budu milovat ze vši duše, ze vši síly, ze vši mysle a tak dál, a tak dál. Nějak 4. zákon nemáme, že? Jak bude-li se mi něco mlhovitého zdát, jak, co to bude znamenat? Inu pro mne třeba, že se do nějaké vědy, nebo vůbec d[o], e zamiluji a bude-li se m[i] pouze o mně zdát?! Hm, tak se oběsím, ne? Také dobře, již je vše roztríděné, teď neschází než pevná víra a naděje a třeba láska. Tyto tři ctnosti z nichž první, ubohá nešťastnice, je nejchudší a druhá?! Ach, kdo nedoufá?

Kdo je šťasten úplně, več by doufal? A je vskutku někdo úplně šťasten? A třetí. Ta bydlí snad v každém srdceti, ovšem berou divné podoby tyto sestry na se, ale každý je vzdor jejich přestrojení pozná. Ale pozná je k [!] jak se jemu jeví, jiný se dívá zcela cize často [podtrhla F. H.] na ně, a já? Já nevím. První, ach, odpočinutí věčné dejž ji [!], ó Pane, druhé, taktěž třetí necht'

/fol. 11/

světlo věčné svítí. Jsou všechny krásné, aspoň jak si je představuji a chci je poznat všechny. Ve vedlejší komnatě ozývá se smích, provádí tam lásky tatrmánek svůj rej a je šťastná dozajista. Totiž svým způsobem já v jejich poměrech bych nemohla se považovat za šťastnou. Mně k štěstí schází pouze spokojenost! Ži [!] blaze, ži [!] blaze na shledanou!! Je více as $\frac{3}{4}$ 10 teprve, ale co dělat, když je v hlavě tma jak v Egyptě, prý jednou byla a ještě lépe řečeno, jak v pekle bude. Péro nesmím mokré nechat, sice by se mi brzy zkazilo, měla bych velko [?]

4. dubna v neděli

Béru, jak vidíme, nové péro, ale píše jaksi pomalu a nevím, bude-li kdy lepší psát. Mám také nový inkoust, proto to písmo také trochu jinak vypadá, ale můžem jiné péro zkusit, než ne, toto je pro nás dosti dobré. Co to hřmotí? Teď je tiše, musím uložit pera na patřičné místo, kolik jich mám ještě, 17 jich je ještě. Tohle k vzteku, necítím se, tata šel po chodbě a já

⁶⁶ Spiegel, něm., zrcadlo

⁶⁷ Ganz gut, něm., docela dobře.

myslela, že snad chce astronomovat,⁶⁸ jak má někdy bláznovské nápady. Tedy zhasínám světlo svým způsobem a cylindr [!] se skácí a já mám celé prsty popálené, teď svítím svíčkou. Ne, takové škváry mi dají, ach škoda, že nemám as 50 kr.! Poslední sem vydala za kartáček a inkoust. O nebe! A mohu se prý rovnat mezi největší boháče města T[řebové], totiž České. Ubohý prsty, než jak napravit lampu je nyní hlavní věc, pokusím se o to, a je snad již 9 h[o]d[in] Oslovství, ještě se mi svíčka dvakrát kácí, dnes mne všechny živli [!] pronásledují. Mezku, vždyť je venku krásně a zítra pravím já, že neuzřím Siria, a oni, že ano, kdo bude mít pravdu, ach nebe! Budu-li předce moci dnes pokojně psát, věru křeče by člověk mohl dostat. Nyní nevím jak začnout. Ano, dnes sem měla ausgang, e, to není nejprvnější. Včera sem se dopustila hříchu neodpuštělného, zapomělat' sem napsat, že bylo celý den zamračeno, teď honem můj sen. Zdálo se mi mnoho přemnoho, ale nevím předce skoro nic a jaký měřítko sme na takový sen ustanovily? Však nejdříve musím vypravovat, co vím z mého celého snu. Poslyšte tedy s pozorností: Bylo 11 h[o]d[in], když sem šla spát, ale neusnula sem až o 1 h[o]d[ině]. A tu se mi zdálo, že stojím v zahradě, před níž stálo mnoho slečen, z nichž toliko sl. Kn. si pamatuji, mluvily o mně, vzdávali mi čest, jaká se mi právě vzdává. Chvíli sem je poslouchala, pak ale rozmrzelá nad tak nestydatou lží pravím: „Toť jsou zajisté draks-drakslíčky [?].“

/fol. 12/

Co sem tím mínila, nevím, snad že mou čest soustruhujou jemně. Ale smích sl. Kn. mne upozornil na to, že sem koktala, opakovalat' moje slova, leč já se smála nejvíc. Čemu, opět nevím, ale ostatní dívky se snad styděly za svou hloupost.

Chtěly sme se ja a [!], utopit ve sněhu, anebo zmrznout. Jdem tedy okolo lesa, sněhu bylo as na 3 decimetry a chceme se položit do sněhu, vtom vidím saně, jež by nás málem přejely, křičím tedy na [?]. A vyhnul[y] sme se tedy a šl[y] sme dále až na louku kol lesem obrostlou. Tráva se překrásně zelenala a uprostřed stál p. V. a hrabali sníh, aby prý tu trávu bylo vidět. Byl večer a nesmírné množství hvězd se třpytilo nad loukou, vůkol níž se černaly lesy, vše bylo krásné. Stály sme s matkou a na zahradě bylo mnoho sněhu přes noc napadaného, na zahradě byly jakési dveře, k nimž matka přiskočila a chtěla odhrnout sníh. Já hledím k obloze, nebyla úplně zamračená, ale nelíbila se mi. Matka řekla, že bude hezky. Já sem myslela: Včera sem šla ještě po 4 měsíce starém sněhu a ještě neroztál, již je zde nový. Probudila sem se, jak mám můj sen soudit? Musím se na zákony podívat. Můj sen byl částečně mlhovitý, tedy bych se měla do nějaké vědy zamilovat! Ale zřela zcela jasně sl[ečnu] Kn. a p[ana] V., bude snad některý z nich moje láska? E, bude-li se mi dnes zas něco tak knif knaf [?] zdát.

⁶⁸ F. Honlová prokazuje v textu znalost hvězd, je pravděpodobné, že ji nabyla prostřednictvím otce.

10 h[o]d[in], aj aj aj! Pospěš sobě děvče, nebo budeš nucená zítra dopisovat, neškodilo by, bez toho se mi zítra nic pamětihodného nepříhoda, a co mám ještě dnes psát, ach. Když sem si oči protřela a doba nastala, v níž sem si celý sen v paměť uvedla, utkvěl můj pohled na obraze, kterýž se mi co dítěti pro živost barev líbil. Nyní ovšem ne, ale nápis mně přivedl upomínky na Olomouc a sv. Kopeček. Marně sem se namáhala zcela jasně si představit les, hostinec a vesničku, skrze níž sme kráčeli, ano ani obličej onoho pána v Olomouci sem si nemohla představit, vše se mi okazuje tak nejasné jako z nejtělejšího mládí, a předce to není ani 2 roky, co se to událo. Ó nebe, takovou mám tedy paměť. Také sem se zabrala v rozvažování o své povaze. Musím předce být jen flegmatická letora. Tak slabou obrazotvornost žádná povaha jiná nemá a potom, co mne dojme? (Když nemohu rychle rozžít!) A moje pohodlnost ráno, než vstanu atd., tím se předce žádná povaha nevyznačuje, než flegmatická. Jak se zajisté lidé mýlejí považující mne za blázna. Jak soudím já, blázen nerozeznává předměty, já rozeznávám předce, kde okna a kde je komín, ach ano, co vidím. Aj, sem slepá, zajisté musím být slepá, vlastně můj duch je slepý, neboť by se nedopustil takové odvážné hry o čest, kdyby viděl, kdyby měl zrak. A nebo snad patří k mojí lidské letoře!! Aj, safra porte, dyť dnes rozumuješ až strach! Jsem prý cholerik, ne, to bych spíše melancholikem dovedla být, zbývá tedy sanguinik

/fol. 13/

a tomu myslím, že se podobám, opice zajisté sem a potom nestálá atd. Mám tedy rozhodnout, sem-li flegmatik, nebo sanguinik. V tom já nerozhodnu, necháme tedy býti mou povahu, nezáleží na ní nic jako na mně a budem. Po dlouhém rozjímání sem vstala a ostatní jak obyčejně, máti šla do kostela, já vzala album a betrachtovala sem p. Kt. a p. Čk. A tázala sem se M., právě mne návštěvou poctivší, kde ona upadla a následovně byla blátem pomazána. Vypravovala mi o p. V., že zde měl bratra. Nu, a obyčejné věci týkající se pouze poměru jejího k p[anu] V. práv[ě] vypravovala o M., a že se učí sl[ečnu] V. na loutnu hrát. Sem dílem mému vězení vděčná, že mě zachrání od záhuby jisté. Jsou předce lidské jazyky co hadí zuby jen s tím rozdílem, že od ran uštknutí hada nemusí člověk zemřít, ale uštknutí lidské je pro čest smrtné [!]. Ach, dnes filosofuji, tak jak sem měla před měsícem filosofovat, je-li nyní pozdě nevím. Dnes mně bolejí nohy. Skrze Mar. sem se opozdila a přišla sem vzdor všemu spěchu pozdě do kostela, kdež sem byla dojatá hudbou a zpěvem. Pozorovala sem obličej, ach, jak sladkobolno je čtení ve velké knize utrpení a slasti <lid> člověčenstva! Litovala sem několik ubožáků úzko a nízkočelých a ji sem též viděla, dnes sem měla obzvláště příznivé myšlenky a city pro ni a v ní!

Jak sem tušila, tak se stalo! Sotva na mne pohlédla. Ubohý Čk., jestli jí [!] miluje, o čemž

téměř nepochybuji! Ona jej nebude nikdy milovat, není-li lhářka. Já sem obětovala již dříve mou pověst a nyní nechci, aby p[an] Kt. a ostatní smysl, e, znali pravý stav věcí. Ona zajisté naň zapomněla jako já, až mne p[an] Kn. M. upomenul na proň snad důležité události, pro mne nemají žádné ceny. Milostpán si může třeba i myslit, že jej miluji s bolestí, anebo d'as ví, jak, a může to světu hlásat, jak to zajisté činí. Mne tím nepohne, on je snad hlupák a já osel! A dost o tom! Odpoledne sem byla ušatá u Pl., ale večer veselá. Já nešťastnice, lidé mne mají za šaška a doma za hlupce, ne-li za nic horšího. Není to k zoufání, hahahaha!!! 11 hod. je, mně se nechce spát, a psát? Dnes sem psala dost hustě, ráda uvidím, jak dlouho budu s tímto inkoustem psát, mnoho jej není za 8 kr. Škoda, že e již nic, mám-li zde „Kříž u potoka“,⁶⁹ tak budu číst. Chtěla sem sice román dopsat, vlastně jen pokračovat, ale mám, jak se říká, v hlavě řezanku. Ještě chci vědět jak bude, e, jak vypadá inkoust, přelila sem jej do jiné lahvičky, ale mně se, mně se, mně se všecko zdá, že je teď mnohem ošklivější než prve. Ale možná, že se mi to jen zdá a zdání klame, to říkal už můj pratata [!], dej mu pámbů nebe! Pero je mokré, co.

/fol. 14/

5. 4.

Dnes bych se marně namáhala úloze svojí dostáti, nejen že nevím nic znamenitého, nejsem dnes vlastně teď naložená k žertům anebo podobně. A obloha krásná neobyčejně!!

Čtu „Kříž u potoka“, a to mne strašně dojíká. Nezdálo se mi nic – a mám ještě něco psát?! Věru nevím nic. Možná později, že budu psát, ale neručím za svá slova. Plakala sem.

6. 4.

Trada da, e, když sem tak muzikališ, že ani zpívat neumím. Ach, to mne svrbí nos, budu něco ráda vidět a to je st. pravda, aby se někdo nezmylil ve čtení, musím podotknout, že sem vlastně chtěla napsat sv[atá] pravda, ale myslím, že je to jedno sv. Michl, aneb st. Michl, dnes by se to psalo a je darmo povídat. Ale nemám nic tentononc besonderes⁷⁰, ale acisi [!], budu psát něco gevenliches.⁷¹ Aj aj aj, slečinka umí německy, a jak dobře. Hm, jak by by [!], e já nevím, má-li se psát ypsilon, nebo ne, ale nešť, já napíšu úzké i ať je to dobře, aspoň dostanu 2., tohlenc se nechte cumbajšprych⁷² druhý, ale dvojku dostanu na cajgnisu,⁷³ ať to každý ví. Já se nechlubím, ale co je pravda to je pravda, já si z češtiny už tu nákou dvojku zasloužím, japak né. Hm, dyť sem Češka jako brus! Co psát, sem dnes se vší těžkostí, či jak se to řekne,

⁶⁹ Karolina SVĚTLÁ: *Kříž u potoka*. První vydání, Praha 1868.

⁷⁰ Besonderes, něm. zvláštní, zvláště.

⁷¹ Gewöhnlich, něm. obyčejný.

⁷² Zum Beispiel, něm., velmi zkomolené, například.

⁷³ Zeugnis, něm. ,vysvědčení.

aha, z hloubi duše volala sem co, ach co dnes psát, aj aja aj, už 9 h[o]d[in]. Snad to se pan ponocný mylí, právě bije na věži ½, ale nač nebo čeho půl nevím, ale že to 9 h[o]d[in] nejní, to bych se o krk chtěla vsadit, ale tohlenc by byl frc, kdybych jej prohrála, ale jen krk, e, jak by si ho asi můj protivník vzal, rozumí se bez ublížení hlavě nebo trupu a potom ten můj roztomilý krk, ani by jej neviděl. Hurá, bratří, z opozice! Dnes je krásně, až se mi z toho hlava, má hlava, ubohá hlavinka motá. S večerem přišly, aj aj! Slečna ví, že přišly. Divná věc, i chtěla bych se sázet, nevím oč, že neví proč, že neví proč. Neměly ty mraky ani boty zapraseny anebo zabláceny, aby přišly, divná věc! To nende do hlavy, ale acisi [!]. N [!], teď nevím, co mám s tím „N“ tam dělat, tak se tam zčista jasna objevilo, jako by s nebe spadlo, ale já sem se ho taky jak se sluší a patří lekla a přemýšlela, co by ta písmena as znamenala. Můj důvtip je vůbec známý, že nemusím ani vířit slov v marném pátrání, až konečně si myslím acisi [!], ale to je hloupé. Jako na mou duši. Grot [?] také vyjelo jako ode mne. Totě div.

/fol. 15/

A husí játra taky?! Ne, kdo to viděl jaktěživ atd. Kořte se v prachu přede mnou, vy červíčkové pozemští, nejste hodni líbati šlépějí mých, ni rozvázati podvazků mých, neboť uschnete divem jak nejučtější prase hladem a třásti se budete strachem jako strašidlo v zelí větrem a a a [!], už nevím ani čemu bych vás připodobnila. Nejspíše ale tomu slovu na začátku předešlého řádku. To já sem, mně se všecko zdá, zapomněla napsat proč, zač a nač ect. [!] Inu, to je dlouhá historie, věru dlouhá, téměř bez konce, jako věčnost a naše prej země. Mám vám to poněkud vysvětlit? Ach, vždyť vidím, jak ste žádostivý zvědět ten po „Au bon Marcheovým⁷⁴ největší div světa“. P [!], e nuže, nuže milí bratří, zpívejme, zpívejme ect. [!]. Ten div, čili zázrak nebo zjevení, anebo jak sami chcete, tedy záleží v tom, aby se vynašlo, vlastně já to vynaleznu a oslavím tím činem nejen mé rodiště, ale celou Evropu tak, že by e, bude v očích ostatních obyvatelů jako Němců, Rusů, Maďarů ect. [!] tak velká jako celý, e jako hodně velký netopír [!], zajisté, že se divíte. Ach, vždyť to ví vidím, ale mám si prej vzít faulencer⁷⁵, abych se naučila rovně pasát. Nu, wegen majnr⁷⁶, můžem to sprubnout, dyť nám to nebude na škodu a velkého zisku při tom arcí nebudem mít. Vidíme toho mezulána, on pískal ten šibal prve 9 h[o]d[in], chtěl nás takhlenc o celou půl h[o]d[in] ošidit, hegrot [!]. Se bilo 10 h[o]d[in], mh, to sou lidé nesvědomití, ani tej půl hodinky nám. Ne, to je mezkovství, ale lekla sem se pořádně, dyť se ještě třesu a právě musí přijít, když svítím. Nu, jen když to není

⁷⁴ Bon marché, fr. levný; současně název jednoho z pařížských obchodních domů. V deníku se jedná nejspíše o přezdívku některého ze známých F. Honlové.

⁷⁵ Faulencer, něm. Faullenger, „lenoch“, podložka pod dopisní papír.

⁷⁶ Wegen meiner, něm., pro mne za mne.

nic horšího. On neví, že sem psala, ale co zítra říci, zajisté se mne budou ptát co sem dělala a co mám, e, to. Píšu už podruhé, ale řeknu, že sem spala, ty písmenka přeměním a nemusím lhát, spát nebo psát, tozizalezajnc,⁷⁷ a svítila sem si k tomu, co na tom. Měj mne Jeníčku, ne Honzíčku, vždyť to byl jen Honza, co mne tak polekal. Dopoledne tu byl jeho bratr Fr. J., jehož paň maminka by mne, hm, chtěla za, e, jak se to menuje, e, nu, už si na to nevzpomenu. Mluvily sme dnes o tom, zda-li se nebude za mne Čk. stydět
/fol. 16/

v Praze, zde se ovšem za mne nehanbí, ale v Praze to je ganc něco jinýho. Naše lidi sou jen přec lakomci, pro trochu čaje takových caviků [!] nadělají, jako by to byl Sepl.

Ach je jo, chtěla sem říci, že žádněj kantor neučí, jak se píše, jinak hvízdát, totiž jak hvízdám. Jest-li pak Číňané nejsou moudřejší než my, e, kuš, ať tě mutra neslyší. Mám já někdy za ušima. Kdybych nebyla prve tak pohodlně seděla, byl by viděl, co sem robila a bylo by zle. Ach, strašně zle. Proklatá blecha, zítra mám jít do kostela! Zaluskal si prstem, zatočil si džbánkem ect. [!] Jak lidé vznešeného ze světa, věru mé pero má jakési homerhoidy [!], nebo jak se to píše, anebo ono tak vesele si vyhazuje nožičkama, protože mu k tomu zpívám. Šváby [!] lezou do pytlíka, šváby [!] lezou z pytle ven! Vidíme, ani já bych tak podle taktu netančila jak to péro, inu, každý má své povolání. Člověče, jsi-li křesťan, nebo řezník ect. [!] Hm, z mých skladeb to každý nemůže říct, ale já, darmo povídat. Zdálo se mi dnešní noci, že jsem nesla ekstrabuřt [!], e, pokračovala bych, ale Apollo mne dnes nenávidí. Možná, že se za Siria mstí, že sem viděla dřív jeho šajn, než jeho Jasnost, inu, tak se to na tom světě plete. Hlupákům že vždycky štěstí kvete.

S dnešním štěstím nejsem ani dost málo spokojená, já jí čtu deník výhradně pro mne ustanovený a ona se mi odmění zíváním, ale dobře, tak podruhé nebudu tak ochotná, ale nebyla to ona, byla to M., a ve čtvrtek přijde prý zas, acisi [!]. Kdo to šel okolo, u nás spějí. Ó, mne se nechce spát, já budu ještě dlouho vz[hůru], e, auf,⁷⁸ no a co. A to pero tak spěchá, že mu ani myslet nestačím, totě strašný, hm strašný grot [!] ne, to bych se musela bát a mně jest ani jednou. Ne, jak, e, po mne ještě mráz nešel, jak ta baba říkávala, když do lesa chodívala na ten bedrník. Co budu dnes ráda vidět, mně se zdá, že sem cosi takového psala, ale jistit čili tuplovat to nemohu.

Ale podíváme se, vždyť to nic nekoštuje. Jen hlavu zdvihnout a listy obrátit, ba ani bych hlavu zdvíhat nemusela vz[ůru], e, pořád to, vždyť já nevím co si vemu jednou do brauchu,⁷⁹

⁷⁷ Das ist alles eins, něm., vyjde to vše nastejno.

⁷⁸ Auf, něm., vzhůru.

⁷⁹ Brauchen, něm., potřebovat.

tak bych to pořád v jednom kuse, imrfurt⁸⁰ mlela. Třeba to nebylo k světu podobný, e, to je život, už se mi ruka poděkovala, chce taky lenořit jako levá, ale tak zho [?].

/fol. 17/

No tohlenc by bylo, abych tak ohluchla, to by mne gór pak ani žádný nekop. Nestojím teď prý za mnoho, to bych byla potom gór laciná, ba zadarmo by mne dali, to je svatosvatě svatá pravda co tu povědíno. Nic nedbám, jen když mám atd., ale naše máti mne [!] dnes zde ordentlich⁸¹ prohlížela můj ordnung⁸² a můj neorgn [?], e, co chvástá péro moje dragé, co robíš vždyť předce víš, že jen dvě nožičky máš, co bys jednonohé dělalo, tedy slyš hlasu rozumu napomínajícího tebe, vlastně upomínajícího, že tě neunesou angele, abys přes kámen na rovině neupadlo a tak k mé největší žalosti přinutilo ku vstání a jiného péra hledání. Dnes se mne ta hrdopyška zajisté nemůže dočkat, vyzvala sem ji k dostaveníčku a onať dávno je na místě a čeká na mne. Ale dobře na ní, proč je tak pyšná, proč mi neřekne, jak ji mám oslovit! 11 h[o]d[in], kdoby to byl řekl včera, že budu dnes tak moc psát. Včera sem, pročpak brečíš a naříkáš pro Evičku Potockých, e, už mne bolí ruka, ale ne od psaní. Ale kde, toto, jen od lenošení. Byla totiž chvilku mé rozmilé hlavince podušskou a teď se jí již nechce vzdor prošení pláči, štkání, naříkání, e, uvidíme. Slíbila sem svatosvatě, že na Jelenici⁸³ nepolezu a málem bych se tam byla doškrábala. Myslela sem, že můj faulencr je dost hustě nalinkovaný a hle, zvolá angel páně. Povstaňte atd. Děvuško draga [!] moja, řekni předce, co dnes myslíš? Ó ty sv[atá] sprostoto, takto se můžeš ještě dnes ptát. Proč to už nenecháš na zítřek. Vermrzán [?], dnes je na nov [?]. Možná, že dostanu nový rozum, ba věru neškodilo by. Hlavu tíží spaní kol tma, nikde smilování atd. Již jedenáctá odbila a lampa ještě svítila, und vajtr iz gor [?]. Důležitá zpráva, 19 t. m. bude asentyrung⁸⁴ a zároveň velký velký [!] tentononc, hrdinnosti. Tak bych to nepsala, sem eště z Starýho zákona, jak teprve ¼ na 12. To tuhlenc stránku a vajtr⁸⁵ ani muk! Ale hezky to přec jen vypadá, dyž se na psaní dívá, tak se ty písmenky a cifry šnukrot [?] vedle sebe stavějí, jakoby ani neviděli, že jdu spát, sem eště hluchá a péro mokré, co s ním.

/fol. 18/

8. 4.

Dnes si ani nesednu ku psaní, protože to za to stát nebude, fotr není ještě doma a mně se chce strašně spát. Ruce mám celé rozškrábané, ale ne od kočky. Toto, prováděla sem kunšty [!],

⁸⁰ Immerfurt, něm., nespisovné, stále, pořád.

⁸¹ Ordentlich, něm., pořádně.

⁸² Ordnung, něm., pořádek.

⁸³ Jelenice, kopec (550 m), asi 1 km od České Třebové.

⁸⁴ Z něm. Assent, odvod.

lezla sem po stromech včera dopoledne a bylo tak krásně, jen chvilčkama se proháněly mráčky po obloze, ale odpoledne předce sem viděla Siria, ale skrz závoj oblakový. Dnes bylo celý den zamračeno, viděla sem sice modrat se oblohu, ale tak slabě, že vypadala jak vyrudlá travnice, jak se u nás říká. A přese všechno obávání sem viděla mé přátelata, ano včera byl u nás můj švagr Kš. a dnes sem viděla mou švigrmutru – K.⁸⁶, sotva sem ji poznala. A co víc! Že sem tuze nedbalá, budu-li vždy tolik psát jak včera a dnes tak ten deník do smrti nejdelší moje nejmilejší nepopíšu. Prozatím žádný strach, ještě včera sem byla strašně unavena a sotva péro bych byla v ruce udržela. A dnes téměř taktěž to stálo za to leknutí. Zdálo se mi, že slyším kroky a zhasnu honem světlo a ono zatím kde nic tu nic, ale musím být dnes opatrná. Kdyby fotr bez ohlášení přišel a mé zaměstnání viděl, bylo by zle. Není s tím co špásovat, pořád musím aufpasovat,⁸⁷ raději toho necháme, až se vyspím, a povíme si více třeba o ničem. Ale dnes bych kapitálně psala, inu vas mus sajn, das mus sajn,⁸⁸ říká vzdělanost a ta nyní světem vládne! Kdo to as jde, abych zas zhasla, nebo mohla bych to udělat, ale nač zbytečné štráchy jako předešlé, to dost dobře skončilo, oni nevědí nic. J. J. sice řekl, že sem buďto četla, nebo psala, ale já sem to neřekla!!!

Kolikátého dnes je? Mně se, mně se, mně se všecko zdá, že 9., ale na vlas nevím, vermrzán [?] a vskutku aj aj aj, kdo by to řekl. Dnes měsíc sem byla, e, o tom sem už několikrát psala. Nač tedy jednu věc opakovat, naučila bych se jí nazpaměť a to by byl věčný hřích, vlastně věčná škoda. Dnes máš bezpochyby příčinu se veseliti. Jinak nepochopuji proč a nač bys pro nic za nic takový hrůzyplný šprými [!] psala. Včera sem viděla hvězdy, ale dnes ani ani [!] dost málo oblohy a co sem nenapsala neodpustitelný hřích! Včera sem dostala sněženky, první to letošní květiny, a co byste řekli drahé lidičky, ne učinily na mne ani dost malý dojem, ač sem se nutila v rozjímání o, e, budeš dnes rozjímat? Snad ty nevděčnice?

/fol. 19/

Dnes musím beze všeho smilování 4 listy popsat. A kdybych celé peklo měla na vrub [!] obrátit, a kdyby mne péro zlobilo, až bych z toho pakostnici dostala, čtyry listy musím popsat. Jestli se však nebe smiluje a nějakou šlechetnou a skvostnou myšlenky [!] mi sešle, jež by aspoň za ten inkoust stála, tak mu budu do nejdelší smrti za to vděčna. Vstávaje lehaje budu naň vzpomínat a život zaň dám jen kdybych, ano kdybych, ale ne, dále pokračovat nebudu, ani v žertu nemohu při vzpomínce na opuštění tohoto pozemského blaha a štěstí a strastí atd.

⁸⁵ Weiter, něm., dále.

⁸⁶ Obtížně identifikovatelné, zdá se, že Honlová žádnou sestru a tím pádem švagra neměla. Nikdy se nevdala, neměla tudíž ani „švigrmutru“, něm. Schwiegermutter, tchyni. Patrně se jedná o některého vzdálenějšího příbuzného, nebo o matku - opět neurčitelného - nápadníka Honlové.

⁸⁷ Aufpassen, něm., dávat pozor.

A vrátiti se vráčení se do dřívějšího nic, či snad snad by bylo skutečnost co věřit musíme, nebyl by to žádný švindl? Kdo věří, bude spasen! Proto věř, věř slepě, co věřit máš, chceš-li věčně žít! Ano, trápení je smrt!! A předce to každý považuje, dále mi nestačejí myšlenky. Dnes mám zajisté příliš rozumu. Smím psát, co prolétlo mojí mozku právě. Ach ne, tiše srdce – a, tiše srdce? Hahaha! Srdce se ani nehnulo a ty vzdycháš. Věru smějte se mi, ano sem blázen, musím jím býti, jinak nepochybuji. Jak by mohl rozumný člověk takové myšlenky mít. Či snad ač v stáří kde v románech osoby dívky provádějí a ještě nerozumné děcko sem? Může být, leč že blázen nazvána být si zasluhuji, též nepochybuji. Rozeznávám více předměty oku mému se jevící, však duchu mému předce zastíňuje rouška dobré představy, co má povinnost jest, ano tak to je nyní se jasně pochopuji, a co mi to platno? Rozum tím nenabydu. Však, já proč sem tedy se narodila? Pro obveselení jiného? Smích není vždy výrazem veselosti pro poučení? Hahaha. Aby si vzal někdo ze mne příklad a nebláznil?! Ach, nebe, peklo a tvoje stvůry! Štěstí, velké štěstí pro tebe, můj deníku, že tebe nikdo nebude číst sice. To je přec ošklivý inkoust. Potřebuje být u všeho, ó zvolovnick [?] ? Ach, skrze takové hlouposti přijdi o kapitální myšlenky jež jako střela mým proletěla mozku. Jak zněla, ach, již na ni nevzpomenu.

Jak učinil mou sousedku pouhý klobouk

/fol. 20/

šťastnou! 9 h[o]d[in]. Včera sem šla o 9. h[o]d[ině] spát. Já sem nyní strašně marnivá. Mý klobouky se mi nelíbějí, šaty také ne, a to jen proto, abych nedělala v Praze Čk. ostudu. Jak by šaty dostačily k příznivému dojmu! Nechci, aby se za mne hanbit musel před svými pány kolegy a co a nač zatemňovat oblohu, když je již dost temna mraky hrůznými. Zítra sobota, nuž, a pak je neděle. Dnes byl u nás můj švígrfotr.⁸⁹ Jsou divní lidé ve světě a také žijou a každý jen jednou!? Má ubohá odřená noha, o čem se mi dnes zdálo, probůh. Nevím nic a kdych [!] se třebas na hlavu stavěla. Bude-li na sv[atého] Jana Křtitele hezky, tak použijem naší tajné cesty o níž si již vrabci povídají. Není žádné spásy více v té nynější poly, e, politice. Čtyry listy musím psát o tom, že mne vždycky večer svrbí nos a nevím proč. A nevím, proč oči tíží spaní, kol tma, nikde smilování. Ani sem nemyslela, že naše lidičky tak chytlavou hlavinku mají. Ukradli mi petrolej, myslíce, že spím. Teď sem zatloukla na stěnu, jestli to slyšely [!], ale mně se zdá, že ne. Jak se ten měsíček za lesíčkem za lesíčkem bělá, kdybych jen věděla co můj milý dělá, vajtr, pane frajtr, dále sem sice zpívala, až k zakončení našeho skládání, ale, ale, nechce se mi. Nu, zaspíváme si jinou, jen aby nás naše lidičky draží

⁸⁸ Was muss sein, das muss sein, něm., co musí být, to musí být!

⁸⁹ Viz. pozn. č. 37.

neslyšeli, bylo by zle, ještě hůře než v patnáctém století, či kdy byla inkvizice svatá ve Španělich? Koho se ptá urozená slečna, největší to historik mezi všema vyvolenýma slečnama města Čes[ké] Třeb[ové]? Světlo, drahé světlo, neopouštěj mne! Plete si lásky vínek úmrtní, protože ji uvadlo kvítečko lásky.

Ach ouvej, přes ty lesy, ach, já nevím. Ach ouvej, vyspat nedá, o mém bych to nemohla říci, musela bych mysl změnit a zpívat, to se nerýmuje: probudit nedá, ale já si zkomponuju zvláštní píseň o nedobytnosti mého perníkového srdce a a [!] holt, kurz und gut⁹⁰, že za to stojí, aby si někdo tu práci dal a o dobytí

/fol. 21/

takové pevnosti se pokusil. A zajisté se někdo ulakotí a počne střílet poklonama do hradeb, kd[e] nejslaběji střeženy sou atd. Až co vítěz se svým praporem se vyšine na zříceniny hradu a provolá sám sobě slávu a mne co odměnu za mou slabost a nestatečnost na ruce pouta vloží, jichž se nikdy nezprostím [!] a on opanuje i, e, co za nesmysl sem to chtěla psát? Ano, potom bude zrovna svět se řídit, totiž hvězdy budou padat s nebe, měsíc nedá světla a slunce se zatmí. Moře se vyleje a hory budou sklánět své hrdé šíje k údolím. Nu a lidé, lidé budou strachy umírat, aby opět oživilí a vstali s proklínáním a nebo s chválou, jak totiž kdo dobře ležel, a nyní co já? Ach já, já budu mít ruce spoutané a kvůli mně se bude to všechno dít. Nyní pochopíte, proč se nikdo nepokusí o dobytí tak nebezpečné, ale je zima a předobré děvčátko Honlovo, ale nic naplat ještě jeden list musím popsat, jak sem si za trest uložila. To by byl krásný pořádek u nás, abych ani sebe neposlouchala, ale o čem psát? Flašinet! [!] dohrál píseň a nevím, jak natáhnout, budu tedy točit klikou naprázdno, a byť se tím flašinet pokazil, co mi po tom. Třeba deset může počkat, železnice struny se mi potrhaly, konec byl hraní (konec jedné písničky). Už sem dávno nezpívala, ovšem teď večer sem jakousi ze spaní bručela. Oči mi vypovídají pro dnešek službu a jistě až budu chtít spát, pak budu nucena se uspávat obrazama a až strach rozkošnýma. Nazvala bych je fata morgana, ale oni jim nejsou, ani ze zadu podobný. Co to bože bude, děvče moje chudé, a já též nic nemám. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 – jak jen 10 h[o]d[in], já myslela, že je aspoň 12, sem ospalec, ale bylo by nejlépe, celý ten život jednotvárný prospat, sem nevděčnice. Čím sem si zasloužila, že žiju. Odpověď na tuto, jakož i na mnohé jiné otázky, si doma až za dvě století – proklaté péro, proč tak škrtá, je tím snad inkoust vinen! Samé to duchaplné a tajuplné otázky, na něž snad též za dvě století budu moci odpovědět. Není to krásné, to sem jen napsala, abych vyplnila tudlenc stránku.

/fol. 22/

⁹⁰ Kurz und gut – z něm. krátce a dobře

Čím as vyplním tuhle, nu loučením a rozjímáním a vděkem, nevděkem a jak se ty všechny d'asy jmenujou! Ba, musím být nebi vděčná, že mně ještě tak dobrý žaludek dalo, když, co to vlastně bylo. Co mám dělat s tím pérem, na odpočínutí jej dát je skoro ještě mladé, a psát s ním, to by mi žluč se spustila, ale pospěš sobě, chceš-li tuto stránku při světle dopsat, o čemž pochybuji, neb světlo už bliká jako věčná lampa v sobotu ráno, co však honem psát? Ach co, nebe přispěj mi, sice šílím, a co z toho budeš mít, že mne budeš muset po smrti živit a já sem prý velký žrout a v nebi mi bude obzvláště šmakovat, když se budu moci dle libosti vína napít. Hoř světýlko hoř, zle [!] oči umož, ale ne mé, ty jsou zajité tak hodné, že bys hodnějších nenalezlo. Ještě si musím ustlat a deník do skříně uložit, to nejsou žádné špasy, gór budu-li to muset po tmě učinit.

Adie [!],⁹¹ e, e, nebi díky!

10. 4.

Mám důležitější a zábavnější práci dnes než zaznamenávání mých pošetilých nápadů do tebe, můj nejmilejší deníku, proto se raduj, že dnes tě nebudu mučit, jen tolik ti ještě povím, že je 9 h[o]d[in], byla u nás M. a Jy., J. mi půjčila knihu „Blouznění“,⁹² jež se mi nesmírně líbí, honily sme se po zahradě a chceš vědět víc? Na mou věru, nevím nic! Adje.⁹³

11. 4.

Před chvílkou dozněla druhá hodina a já sem, čtu 3. díl, ovšem jen zběžně. Ve dne si jej důkladněji přečtu, věru stojí za to ony myšlenky, které se v hlavě duchaplné zrodily. Neumím sice slovy líčit můj úsudek, mám-li totiž vůbec nějaký. Ach, v každém románu se setkám s povahama takýma, jak bych byla já jich originálem. Ach nebe, zda-li pak uzřím hvězdy. Mně se zdá, co sem tak pilně četla, že mraky též nelenily a oblohu zastřely závojem mému oku neproniknutelným. Nyní pudu spát, budu-li moci usnout. Večer snad víc.

12. 4.

Věru, na prsty já sem se naučila od Jy. mluvit a pronášet mé úsudky. Vlastně naučila sem ji já, ne ona mne.

/fol. 23/

Proč nemám nyní tak moudré nápady jako včera? Musím ale něco říci o včerejšku, vždyť byla neděle! A jaká! Co se mé lampičce as zdá, že tak nedbale bliká, nechce mi as sloužit k mučení tebe, můj šocinku [?], ach saprlot, vždyť mluvím o neděli. Ráno sem byla strašně hrozně moudře naladěna. 9 h[o]d[in] doznívá, leč co mi po tom, třeba 10. Kdy přestanou mé hloupé

⁹¹ Správně adieu, fr. sbohem.

⁹² Asi Karel Sabina: *Blouznění*. Praha 1857.

⁹³ Adieu.

žerty, růsti jest věru čas, aby uschl. V kostele mne nedojmulo nic, ona byla hrdá jak, co to? Probůh! Snad doma, nezdá se mi ta lampa, jak svítící to je znamení! Nyní očekávám nějakého ducha neb kostlivce, sem žádostiva. Toto již píšu, aniž vidím jak píšu, při svíčke! Nedivila bych [se], kdybych neměla petrolej, nu, mé divení není ovšem velké. Odpoledne byla u nás M., jak mi dopoledne slíbila, byly sme pro knihy, a vajtr iz gór [!]. Dnes mi bylo poručeno, abych šla sbírat kameny, naneštěstí právě, jak se to jmenuje, aha, na Přílohách.⁹⁴ Poznala sem Kamenný kopeček⁹⁵ a mluvila sem s M. i s p[anem] V., ale nic zvláštního. Pak sem šla as o 5 h[o]d[ině] s Jy. jež za mnou přišla domů. Člověk miní, pánbůh mění, tak zde. Šly sme s M. a Jy. na Robův kopec,⁹⁶ na jedné cestě zdálo se mi, že vidím p. V. s S. Mluvily sme docela lhostejně, též o p. Kt. Co myslí? Někdy se mi zdá, pak bych jej úplně pochopovala a jindy se některý, e, dost o tom. Zítřa prý jdu zase k lesíku. Dnes nejsem ani dost málo se mnou spokojená, lépe bylo včera. Ba, měla sem psát, bylo by to as něco moudřejšího, než toto, leč neměla sem klíč k otevření skříně. Mám ještě psát, zimnice mnou lomcuje. Ha, lhářko, ani se nezahřeješ při té lži?! Co to praví to světlo? Již mne ani netěšejí myšlenky, které mne dříve, ještě dnes ráno, nejvíce bavily. Je to osud měnivý, jak včera Sirius. Naproti němu se skvěla ona neznámá s celou vážností, ani se neusmála, kdežto S[i]r[ius] ustavičně čtveračil jak rozpustilé děcko. Dnes je neužím, mráčky se honějí po obloze ve dne, jak nejfajnějším voksbohnem naanštrejchované,⁹⁷ nuž, s bogem [!], moji draží, zítřa se užijeme opět v zdraví, ale dělám dnes gramatických hříchů bez počtu. Srdce hoří plamenem. M. spisuje román, dej jí pámbu štěstí. Ži blaze, komu jen možno jest a, e, nic.

13. 4.

Dnové, ó radostná chvíle když denně píšu, že nevím nic, a předce psáti chci. Dnes bylo počasý [!], jak se říká aprilové, sněžilo, přšelo, slunce svítilo a měsíc šeřil jak rybí oko.

/fol. 24/

Tiše svíčko, přestaň bláznit, špásy své hry v tajnosti. Byla u nás M., a co včera sem betrachtovala můj poltre [!], inu může si mně každý všimnout. Mám věru obdivuhodný svícen, ale lidičky draží, proč ste zvědaví. Dnes se mi zdá, že má hlavinka je rozumná, darmo povídat. Byl funus a já sem ho neviděla, pročež se biju vše zkroušeně v hrud', Bůh mi ten velký hřích odpust'. Včera sme potkaly V. slečnu, totiž inu, e, co pravím, mluvila na nás o smrti, nechce umřít, něco velkého chce ještě vykonat. Jsou šťastní lidé na světě, těšejí se, že žijou, aby něco, e, aby byli oslavenci zvaní. Každý prý má nějaké dílo vykonat, jímž bud' to

⁹⁴ Patrně dobový místní název, v současné době zapomenutý.

⁹⁵ Zřejmě Kamenný vrch, 555, 8 m, cca 3 km od České Třebové.

⁹⁶ Robův kopec jižně od České Třebové, v bezprostřední blízkosti města.

⁹⁷ Zčásti nesrozumitelný germanismus: nejjemnějším leštídlem natřené...

sebe oslavil, nebo jiného oblažil, i já sem k něčemu velkému zrozená, totiž bych svou smrtí jiného oblažila, velký vděku plný to úkol!

³/₄ 9 Kdo by to řekl? Kéž bych se as ob h[o]d[in] probudila z nepokojného zajisté spánku. Co se mi bude dnes pěkného zdát, možná nic, zpívej co chceš, milovat z nes [?]. Ha, dnes bych mohla psát básně vermrzán [?], ži blaze! Do pátku máš být popsán, můj deníku. Nevím, dokážu-li tak těžkou úlohu, ale ty se nezlobíš vid'?' Já vím, můj nejtrpělivější.

14. 4.⁹⁸

Požehnám, jasnost, moudrost, provázej tě péro nové, v každém slově a vůbec na všech cestách tvých. Sirius mi dnes vyslovil pozdravení a já jak slušnost kázala, děkovala sem. Má známá neznámá se mi též objevila v celým „pucu“, však sotva se mi oznámila ta hrdopyška, ale ať se má na pozoru, až se rozzlobím, tak s ní mluvit nebudu. Teď to dělám, jen aby neřekla, že neznám etiketu. Je krásně – měsíček svítí, já musím šítí a čekám. Safra, ubožák, lituji jej, hahaha! O lidé, proč pláčete když synové, bratří, neb milenci vaši mají býti vojáky. Jdou snad na popravu? Potom boháči, když je to jejich přání uchrání se před tím „strašným“ stavem, chud'as však musí dáti svou podporu svou slast, byť srdce hořem pukalo, ó lidé spravedlivý! Mohu někoho z nich ctít? A snad milovat? Pak bych zajisté spíše zemřela, než aby moje ústa poskvřnila slovo: „Já tě miluji!“ Kam sem se dostala, až na z dlouhé chvíle napadne, ledacos člověku. Zapomněla sem si vzít sebou knihu a nyní sem nucena psát, byť bych e, jak sem to chtěla psát? Včera, vstavši od psaní, uzřela sem protější střechu mechem pokrytou, může si každý moje ustrnutí představit! Kdo chce.

/fol. 25/

Zítřka mám jít vybírat kameny bude-li pěkně, což očekávám. Zmařily se mé naděje, doufalat' sem, že pana Kt. překvapím, a propos! Sepl obdržel dnes korespondenční lístek od Čk., upomíná mne velmi šetrně o poděkování se za věru nezasloužený dar, odpuštění! Doufám, ¹/₄ 10, to již nepřijde. Díky! Byla sem u Javorové studně⁹⁹ s Jy., jsem dětinka, až strach, že se nyní zřídka okazuji v městě. Zdá se mi, že na mne lidé neobvikle [!] hledí, pak zajisté každý na mne s úsměvem, což se mi velice protiví. Jsem zvědavá, je-li mé tušení, vlastně vyplnili [!] se mé předpovědi, totiž „sobota“, v sobotu ti tedy řeknu celou historii, těš se můj deníku. Ach, jakou mám nechuť ku Praze. Směju se sice, kdykoliv o ní mluvím, a těším se slovy na ni, též lekám se když pomyslím, za 28 dní ji užijm, nebe a peklo! Dnes sem nalezla krásnou květinu v zahradě. Čím, ó srdce, čím to je, že mne netěší květiny, že ach, e, nic, sem nedbalá ve psaní, měla bych si také nějaký trest uložit za pokání. Ó, ty osle!

⁹⁸ Nový sešit.

⁹⁹ Javorka, Javorová studna, jedna ze dvou studen v městském parku „Javorka“ založeném v roce 1885.

15. 4.

Neproniknutelný závoj zahaluje zářící hvězdy a jasný měsíc dnešní noci, leč ne dosti na tom, obávám se ne marně, že to nebude tyto dni jediná černá noc! Podivno, jiný bych, co to vlastně má být? Rozmar okamžitý! Slovo, vlastně věta bez ukončení. Proč mne matka nazvala ráno bláznem? Protože sem oblíkla na se oděv, jež před as 10 lety sama nosila a následovně, že to je stará móda. O, divný duchu jenž vládneš časem, vlastně časovým smýšlením lidu, kterýž sebe za ctnostného považuje a jiného druhu člověčenstva, jehož plášť je jeho povaha k zakrytí nesmyslných a snad nešlechtných skutků, jichž se dopouští, věru musela sem celou právě napsanou myšlenku si po několika slovech uvést v paměť a napínat své síly, abych se, e, jak to napsat, opět nevím. Jak ukončit, zakmitne se mi v hlavě nějaká myšlenka, ale sotva že vznikla, již bez ukončení zhasíná. Jak šťastný člověk, v jehož mozku se rodí myšlenky jedna velkolepější druhé!?

/fol. 26/

Co jsem čekala, než uschne inkoust, padl můj hled na ruku zimou se třesoucí, není stvořená ku psaní velkých myšlenek, jakož má hlava být jejich zřídlem. Proč, ach, proč sem se tedy zrodila?! K činům se tak málo hodím jako k čemu jinému, snad pro příklad uvarování se všech hloupostí jichžto já se dopouštím? Rovná-li se kdo mně svou povahou, pak zajisté nebude mého příkladu dbát a jiné povahy si mojích nesmyslných činů nepovšimnou, leč pro svoji zábavu. Jaký je tedy cíl můj? Denní tato otázka čeká posud marně odpovědi a možná, že zůstane pro mne nerozluštěná. Mám dnes zvláštní, neobvyklé [!] náhledy a vůbec, odpoledne vzdor zamračené obloze uplynulo [!] dosti rychle takové tak brzy opět nezažiju. Ploužejí se dny přítomnosti strašně pomalu a předce je nemohu nazvati nepříjemnými. Zajisté nejsou o nic horší, než v lednu a únoru, ale příští dni mne čekají nemilé noci a dny? Taktéž, kolik je as hodin, psala bych básně, ale je to strašně nudné, nu, uvidíme.

Boleslav, Boleslav, to krásné město. Dnes sem tuto píseň od 29. září 1874 opět zpívala. Ach tenkrát daly ji docela jiný význam, než jaký já sem jí dávala, ovšem čemu se dá pravý význam. Oni myslely, že truchlím pro Čk., a on že je to výsměch pro něho a já zpívala vzpomínajíc na doby, v nichž sme společně s zemřelou Ančkou se těšily, okamžitému naladění se poddávajíc. Nevyvracovala sem jejich klamně domněnky, on svou totiž neproněsl, ale dobře jsem ji upozorovala a následek mého zpěvu byl, že se ještě více zasmušil. Celou cestu nemluvě, ani při loučení mi jediného pohledu nevěnoval a měl zajisté dobře. Cože 9 h[o]d[in]? Já myslela 10. Nu, nic neškodí. Večer sem měla v zahradě poněkud souvislejší myšlenky než obyčejně. Sledovala sem porovnávání Čk. s Kt. s napnutostí. Čk. se zdá pro mne být nedostihlý a jeho láska by mne sice oblažila a zároveň velká muka způsobila,

kdežto Kt. zdá se mi být roveň, nemohu jej též milovat, protože bych jej ctít nemohla. Jeho myšlení si sobě odporuje a možná, že to uznává, což jej činí v jeho obrazotvornosti nešťastným, ač příčinu svého neštěstí skládá Milkovi na bedra, jenž ubožák za jeho nestálost ničím není vinen, dnes již dost.

/fol. 27/

16. 4.

Ozývá se hádka matky s otcem, ó nebe, povaha jeho rovná se mojí. Já jedním bez rozmyslu, nechci však nikoho tím urazit, kdežto otec vyhledává příležitost jiného zarmoutit, a pak ta neustálá samochvála! Abych se nebyla narodila. Ho, proč že mám trpět? Netrpí oni mnou? Zajisté nejní dcera otce lepší, proč tedy vzdychat nad jeho chybama?

V neděli bude velký den, čím skončí. Píšu při svitu měsíce. Z večera byla obloha téměř bez mráčku, nyní se však opět hnusné mraky snaží měsíc zatemnit a pohled na hvězdy nám zamezit, aby nebylo hnusnějších stvůr nad tyto. Dopoledne byla u nás M., má mnohem jasnější rozum než já. Ze mně [!] by as byl špatný diplomat. Napínám sice můj zrak, než nemohu přece dosti pohodlně psát, měsíc je již zatemněn a já píšu toto již ve tmě, nebudu ostatně víc psát, je již ½ 10 a já sem zemdlena prací dnešního odpoledne. Byla sice sílu vyžadující, leč příjemnější pro mne byla než moření upomínající mne, že žena, vlastně děvče, v mojích poměrech jen otrokyní bez vlastní moci je. Žijem v devatenáctém století, nesmysl což může čas za několik zpátečnických náhledů? Kéž bych jich bylo jen několik!

17. 4.

Měsíc sotva vyhlédl z mračen, již ty ukrutnice jej zastřely. Mému oku poslala sem pozdrav krásné neznámé, již dnes snad poznáme, a Siriovi, jak mizí nyní jeho sláva! Hvězda, již sem zvolila dnes za poslici, byla jediná, jež se mi objevila. Neznám ji, ale slíbila mi, že mou žádost vyplní. Ha, co to. Ach, má rozkošná susedka bez pochyby. O, jen kdyby mi popřáno bylo navštívit divadlo, je zde divadelní společnost. Dnes je tedy ta dávno 14 dnů čekaná sobota, však zmýlila sem se, než to neškodí, neočekávala sem nic při

/fol. 28/

jemného, jen nějakou změnu v jednotvárném běhu mého žití. Změnu? Aj, aj. Co by se změnilo, e, nechme těch hloupostí. Pana Kt. sem měla tu čest dnes potkati se sl[ečnou] V. a pí Geor., nevím sice, tak-li se podepisuje. K mému největšímu podivení poděkovala mi na můj pozdrav a jindy si mne nevšímající sl[ečna] V., jak se mi zdá, mne oslovila, toť něco něco nekaždodenního! Nevím, čím sem si zasloužila dnes jejich pozornost, právě já, čím jejich povrhování mnou. Nu, o tom se mně všechno zdá, že tuze dlouho píšu a o čem jiním [!]. Že dnes se vypínají chmury prozatím oblohou vládnoucí, již sem psala, ano mám natáhnout

hodinky, již sice hezkou chvíli neslyším jejich veselý cvakot, ano před chvílkou sem měla v úmyslu jím dát příkaz. Ten, by mne svým mlčením nezlobily, a zapomněla sem! O má požehnaná paměti. Ve vedlejší komnatě se ozývá smích veselý, zajisté se neumějí jinak smát! Kdo je tak romanticky smýšlející jako p[an] Kt., zoufale se směje a skřípá zubama, že sem poprvé ucítila – snad hrůzu! Neznám tu slečnu, ale myslím, že as tak se zjevuje svým vyvoleným. Škoda, že nemám dnes mnoho myšlenek stojících za poznámku. Dnes tak krásně píšu, že bych již pro ten krasopis dnes celou noc psala. Dnes sem přelstila naše lidičky, mám pro zítřek petroleje dostatečně, ovšem do as 11 h[o]d[in]. Lidičky, pro boha vás prosím, nelekejte se! Kdybyste zítra uviděli sníh. Kočky mňoukají o závod, chytré to duše myslely, abysme je nevyhnaly do zimy, skryly se v chodbě a nyní dělají muziku, e, příliš veselou. ½ 10. h[o]d[iny]. Moje jsou o 4 m[inuty] napřed. Musíš si, děvčátko, kalafunou natřít struny, aby si mohla hrát, vlastně přelíbezné pět. Ó, ty mezuláne! Tak daleko to tedy s tebou přišlo, že již ani nevíš, jak se píše pjet [!]? To se tedy Jungmann na tobě dočkal, nezdárná Češko!! Již vidím, že z tebe nic nebude, vlastně že budeš ničemou z Otrapova, či jak se to panství jmenuje? Kam se ubírá osamělý chodec, jehož kroky sem právě slyšela ozývat se? Co se plaš[íš], ty grobián[e]?

/fol. 28a/

Nemeškám vám vypravovati veledůležitou zprávu! Již sem skoro zavírala můj deník, an [!] v mém rozjímání se zakmitla, e, zakmitl jak svatojánská muška můj včerejší sen, zdálo se mi o Praze, panu Kj., čili Psp. A bylo to dosti hezké, já sem jej sama oslovila, jak také ne, vždyť sem hledala fotra, kterýž se mi ztratil, zanechav mne v hotelu při vybírání bryll.¹⁰⁰ Nevím, jak se má říci, obyčejně se říká brýlí, a to se mi zdá také lepší. Co se mi dnes zdálo? Neznám. Myslela sem také na to, že prý není všechno zlato. Jo jo, na to, že budu-li tak pilná jako posud, zlý že mne postihne osud. Co Apollo, to sou rýmy, jaké nenajde tak hned, pročež myslí, že jsou sladké jako staročeský med. A já budu spokojená, do prvního května mám těžkou úlohu, totiž jistě jednu zápisní knihu popsat. Budu-li chtít tentokrát ji vyplnit, tedy budu nucená něčí rozum ku pomoci povolát, nebo sama? Toť holá nemožnost. Zítra přijde Sepl a naplní naši máti nevypravitelným zármutkem, v pondělí „odvod“, ach jak škubne pokaždé to slovo mým upřímnou sesterskou láskou naplněným srdcem! Věru, kdyby smýšlely všechny sestry jako já a milenky kdyby se pod prapor náš přidaly, pak zajisté ty páni bratříčkové tak hrdinský si nepočínali. Mně je to k smíchu, to výská každý a dodává zmužilosti proň slzícím a pouze proto, by byl obdivován, nu ode mne nebude v tomto případě nikdo chválu slyšeti. Zítra neděle, jak všechno jinak vypadá nebe, tráva, květiny, lidé, psy, zvěř, hvězdy, husy, měsíc, atd.

Ano i dlouhá chvíle se zdá býti jinačí než v jiné dny, to je věru pozoruhodné. Nu, zítra budu ustavičně zívát. Jestli pak sem již psala o Čk. Upomínání, mně se všecko zdá, že moje milá rudé vlasy má, žluté očičky, černé tvářičky, ect. ect. Brrrrr, to je zima, čert v horoucím pekle by zmrz, kdyby mu bylo tak zima, jako mě! Odebeřte se teď tiše, kam vám libo, já jdu za $\frac{3}{4}$ h[o]d[iny] spát.

/fol. 29/

20. 4.

Je to možné? Dnes tedy mám tuto knihu dopsat. Ach, jen kdyby měsíček svítil. Je dnes úplněk, ale předešle sem lépe viděla než dnes. Utřela sem pot z okna, však paprsky měsíce jsou šikmé, proto nevidím dobře na psaní.

V neděli byla obloha zamračená, rovněž i dnes po celý den nesvítilo slunce, až o 8. h[o]d[ině] sem užřela bledou zachmuřenou tvář měsíce, právě sem šla s Jy. z Rob. kopce a zastavily sme se nad Javor[ovou] studní, tu mne pojala šílená myšlenka a žádala sem nebe tak vroucně, bych jen okamžik mohla patřit na úplně jasnou oblohu. Než žádost má nebyla vyslyšená. Krásně bylo. Chci se přesvědčit, šla sem na skálu.¹⁰¹ K mé největší žalosti se proháněly malé, sotva viditelné mráčky po obloze. Nebyla tedy jasná!

Byla sem přítomná západu Siria, pak sem užřela meteor neobyčejné krásy a velikosti, načež rozloučivši se s mojí neznámou, šla sem domů. Zde m[í]nila sem, že je to Špica a jásala sem, než omyl strašný omyl! Ale dozvím se snad jméno její. Do zítřka bude tam ošklivo až strach. Včera sem byla též na mé nynější procházce a utíkajíc zpět, ucítla sem nesmírnou bolest v noze, měla sem však ten moudrý nápad, že sem si ji namazala opodeldokem.¹⁰² Mluvila sem též s panem Kt., však docela obyčejné fráze, chci s ním ještě jednou mluvit, aby mi totiž odevzdal deník, a co o něm soudí. Lže. Ó měsíčku, sviť jasně, ještě jednou stránku musím popsat.

/fol. 30/

V neděli sem měla krásné zaměstnání, kritizovala semť jdoucí kol okna. Jy. pak mi půjčila „Pohorská vesnice“ od Bož[eny] Němc[ové],¹⁰³ což sem tak dlouho čtla, až mi petrolej došel. Do $\frac{1}{2}$ 1 h[o]d[in] Totiž proto sem tak nemohla psát denní zprávu, ovšem, že jich mnoho nebylo. Dnes budu mít strašnou noc. Byla jsem dopoledne u Jč., obdržela sem bílou růži. Odpoledne na poli. Lepší je práce na poli, než šití. Co psát? Čím dokončit tento deník? Dnes

¹⁰⁰ Brylle, brýle.

¹⁰¹ Patrně Skalka, dnes součást města Česká Třebová.

¹⁰² Opodeldok, někdejší lék, dráždivé mazání proti revmatismu.

¹⁰³ Božena NĚMCOVÁ: *Pohorská vesnice: Povídka ze života lidu venkovského*. 1. vydání vyšlo v roce 1856 v Praze.

je 20. dubna, za 10 dnů bude snad lépe. Ach, kdyby se mi naděje vyplnila, naděje? Já věru nedoufám, přeji si to pouze, měla sem naději, než nevyplnila se, nač tedy doufat marně? Přestanu se kdy smáti? Naděje a sny.

/fol. 31/

1875¹⁰⁴

21. dubna

Fanka Honlová

/fol. 31a/

21. dubna

Předešlé knihy jsou naplněny lamentací, jichž čtení unavuje, má snad i tento deník jich následovníkem býti? Dnes byl zajisté den zvláštní, sice ne avšak řídký. Proti očekávání mému svítilo slunce tak krásně, že sem pochybovala, zdali bdím. Odpoledne se honily malé mráčky po obloze, jež čím dál tím více rostly tak, že nyní ošklivé chmury spatří lze, skrze něž časem se vynoří krvavá zář měsíce, na jehož východ jsem ½ h[o]d[iny] marně pod Rob[ovým] kop[cem] čekala. Netrpělivá a rozlobená [!] marným čekáním vracím se rychlým krokem domů. Na náměstí sem uzřela světlost od východu luny. Jdu tedy na „most“, odkudž uspokojená sem kráčela domů. Nyní mám psát denní zprávy. Šla sem s M. odpoledne na její vyzvání nakoupit potřebných věcí. As o ½ 12. h[o]d[ině] sme se vracely, an [!] jsme p. Kt. viděly, šly, e, šel s námi. Po M. odchodu mi odevzdal deník, ach nešťastný deník, a báseň připsav mi, k ní ještě jiné dvě. Nevědouc co obsahují mé zápisky, tázala sem se, co o nich soudí – ó nebe! On mi začal některé věty číst.

/fol. 32/

Všechn cit se mi přičí při vzpomínce na tu chvíli – ó já hřbet! Co sem měla místo mozku v hlavě, když sem to psala?! Celé odpoledne sem byla u Izy, o 7 hod. sme šly na obyčejnou procházku, kdež sme potkaly K., jak byla krásná! Šla sem k mému utěšenému stromu. Temnota lesní, již sem kráčela, zdála se mi býti příšernou. Kroky mé ozývaly se a odrážely v mnohých ozvěnách. Zpěv ptactva se mísil s šelestěním stromů. Klekla sem na posvátném tom místě, z něhož lze na rozkošnou vyhlídku pozřít. Neplakala sem, jen slzy kanuly mi z oka – myslela – přála sem si zemřít. Žádala sem nebe o smilování – v tom se zaleskl Sirius, jež sem dříve neviděla – mluvili sme spolu, on mne těšil bolně se usmívajíc. Truchle sem se s ním loučila! Dnes zemřela šílená jedna ženština, půjdu na její pohřeb.

22. 4.

Ano, půjdu na její pohřeb za družičku. Kdo by to řekl? Již 4 roky mnila [?] sem se toho úřadu, zvláštní vůle, na vždy zbavená býti a půjdu! Bude to zajisté osudné – byla bych lépe napsala opis a zkrátka mnoho by se nebylo stalo. Jd. by mne také nebyly dnes spatřily a 2 doutníky bych doma nevykouřila. Nyní bych nebyla tak šťastná. Nebi či pecku děkovat za novou známost s paní – neznám jména jejího. Jakých ach následků bude tato známost pro mne míti? Příliš mnoho dobrého nemohu očekávat, zdá se mi být příjemnou, jak však já jí, nevím. Jako každému. Ó nebe, snad jsi bylo pro mě příliš skoupé! Štěstí mi podáváš, však na krátký čas, načež se mi v neštěstí obrátí a co při tom nejhoršího, že jej sama zavrhu. Ó nebe, buď jednou milosrdné a změň mou špatnou povahu v lepší, by ní nemusel nikdo opovrhovat. Však staň se vůle tvá! Proč dnes pan Kt. lhal? – Přesvědčil se, že mu nevěřím, tedy sám řekl, že je to lež. Chtěl snad abych mu větší pozornost věnovala, když mi řekne, že byl na Rob[ově] kopci? Ó, zmýlil jste se, milostpane! Ty časy minuly, kdy sem slepě každou bajku za pravdu a skutečnost považovala. Dnes sem byla na Jelenici – nic nedbám jen když mám atd. Nic nedbám na slib, přísahu atd. Jsemť bezbožnice!

/fol. 33/

Moje nová, snad přítelkyně, byla dle jejího udání 3 roky v klášteře a já 2. Jsem žádostiva, jak vše dopadne – nejprve pohřeb a několik hloupostí více. Arci jsem hezká, prý, hm – ach já nevděčná! Obloha byla dnes v závoj zahalená, tak že sem slabě jednu hvězdu pozdraviti mohla, však nepozdravila. Píšu při svitu lampy perem, jehož násadkou tužka se uvolila býti, z nedostatku dbalosti. Jiného, Fanko, nevíš? Tedy můžeš jít spát. Za 48 h[o]d[in] budu nejvýš se sebou nespokojená. P[an] Kt. se naučil snad ode mne na svůj stav zehrati? Dnes budu mít trpký spánek. Zítřej?! Ajajaj! Kmoch se diví mžikem... budu jistě zítra rytířem, dejž pámbu štěstí! Spánek prchá.

Nebyla sem toho mínění ještě dnes psát. Vzala sem tedy můj deník, 1. sešit, a četla sem poznámku ze dne 29. března, byla sem notný šindelák, když má hlava přenášela své myšlenky v slova. A jak tajuplně píšu, tak by ani au bon Marche nedovedl psát, nu, a ten již něco umí! K[u] př[íkladu], píšu zda-li je to šťastné či ne? Není to výtažek ze žitného a z sekajny plného kotrby čili hlavičky? – Již 10. h[o]d[ina] odbila a i ponocný se s hodinami shodnul. Dnes jako by si to řekli. Za půl hodiny, bude-li Jasnosti libo, uzřím měsíc. Ať čeká, já ale né. Služ mi, drahý ty papíre, za fedrviš,¹⁰⁵ škoda by bylo nechat inkoust uschnout na péře, v každé liteře.

¹⁰⁴ Nový, v pořadí druhý sešit.

¹⁰⁵ Fedrviš, něm. Federwisch, hadřík na otírání pera.

23. 4.

Já osel, já mezek, já hřbet! [?] byl to den na hlouposti bohatý, až strach, co si o mně může pí. Fl. myslet? I ty hlavičko nečesaná! Tiše, dnes nebylo nic, nad čímž bych se zahryznout chtěla. Byla a sem holt nevzdělaná, [?], že mne tedy vzdělanost zavrhovat, zvláště když nejsem vinna toho hříchu. Však zítra pozastav se, ó křesťane, a kajícně by [!] se v hrud', pane, vše, jen mne nesud'. Rým 10 vlastnoručně psaný, mojí hlavou komponovaný přijmi. Leda s vděčností, dávám ti jej z milosti. Obloha straší zítřek deštěm, a já? – nesmyslem – Lamentace staré panny v čtveru dějství! Má známost je nejspíše pavučina. Tvrdit to nemohu, ale rozkrájet do ekstravurtů [!] bych se dala, že bych se na ní mohla oběsit. Viděla sem tu šílenou – tedy z lásky se zbláznila? Musí to být krásná historie, škoda, že zanikla. Přátelé nechtějí mluvit a lidé nemohou mluvit, protože nic nevědí. – Byla hezká!!

/fol. 34/

A jak blaze by mně bylo, jak by se mi ulehčilo atd. Ale acisi, ještě sem toto slovo s takovou opravdivostí nevyšlo, jako nyní. Zítra brrr! Že já vůl jen tak hloupá jsem! Kdybych jen trochu hloupější byla, líbilo by se mi to lépe. Ach ouvej přes ty lesy, bývalas. Je to osud milosrdný aj aj! Slečna, zajisté se hledí budoucnosti skvěle s největší rezignací vstříc. Přijde jaro, přijde, bude zase máj ect. Nyní, děvuško draga moje, by byl čas, abys denní zprávy s největší podrobností udala. Sice bych byla necená [!] Jasnost Kmotrou Krajinou nazvati. Teď pozorně poslouchejte, ruce si za uši dejte: Dopoledne sem byla zu e cueřt¹⁰⁶ u Izy, odkudž sem šla přes rynek, což mi bylo nepříjemné, ku Kng. pro natáčky. Mluvím obšírně, jak sem slíbila. Přijdou opět k Jur., přemluvila sem Izy, by šla též na pohřeb. Jdouc domů, potkaly jsme M., nu a mluvily sme o mládencích. Pak sme šly domů, kde zde sme se dlouho nezdržely. Šly sme pro, mám vypočítávat, proč sme šly? To mi výsosť odpustí. Potkaly sme vracejíce se z „koupí“ p. Kt. Ptal se byla-li sem v divadle. Toť nesnesitelné. Dobře ví, že ne. Nač se tedy pokaždé ptá? To sem nepatří – piš rychle, světlo zhasíná, anebo to necháme na zítřek, co myslíte, dobří lidičky? I bez vaší rady nebudu psát. Jen hoř, světýlko, hoř, zlé oka umoř. Zítra si zaopatřím petrolej, pro dnešek nemůžem nic dělat. Spát po tmě však dovedem, nuž dobrou noc. Dobrou noc, milko, má mého srdce atd.

Kolikátého je dnes? ach 26. 4.

Už je ta píseň dopěná, již sem dva roky zpívala, a láska moje plamenná? Žel, že sem při ní zívala! Kdyby se mi spát nechtělo, psala bych všechny znamenitosti minulých dvou dní. V sobotu byla krásná obloha a včera ještě lepší. Dnes jest mraky zastřená. V sobotu dopoledne sem byla zaměstnaná, když přišla M. k nám, s níž sem chodila k němu. Vzteku

celé téměř dopoledne. Byla sem též u Jd. kdež sem slyšela tu nepochopitelnou zprávu, že se pan Matuje zastřelil. První snad hrdina v T[řebové], než nebylo to čisté hrdinství. Ze zoufalství, kvůli moci světa, „penězům“. Učinil konec svému životu!!! Jaká to hloupost! Mínily sme, že o této zprávě bude každý odpoledne mluvit, však ne! Pan Kt. přišel co mládenec pro mne. Ještě sem se strojila. A dost o sobotě – až budu trochu veselejší, ach ouvej, veselejší Dnes odejel, by sme se neuzřeli více. Krátká to historie a co v ní tajemství! Až až, ó nebe, jak nudný zítřek mne čeká! Půjdu na pohřeb.

/fol. 35/

27. 4.

Jak bych začala, aby to nějak šikovně [?], jak tu větu skončit? Prozatím nijak. Pospěš sobě, dcero Sionská, musíš se hezky zatamlovat,¹⁰⁷ chcešli všecko napsat, ale zřetelně a s citem a s figurou.

Dnes je krásně! Ale zítra se obávám deště, je mnoho hvězd a to prý pršívá. Dopoledne o sobotě píšu totiž – sem nevěděla co dělat. Strašně sem byla rozčilená, než upokojila sem se. O 2. h[o]d[ině] sem se strojila, vlastně pí. Fyl. [?] mne strojila, propos! Bude třeba také si připomenout, že v sobotu dopoledne přišla M. a řekla mi, že p[an] Kt. bude mým rytířem. Já myslela, že je to faktum. Nezlobila sem se tak dalece, ač sem se více mračila, až strach. Jen tak dalece mne nebylo lhostejné, že bude myslet, jestli nyní téhož mínění jsou, nevím. Že jej mám ráda než každého jiného – ostatně sem si myslela, a cizí. Nuže, my šly s M. do města, tu spatřím sl[ečnu] Gj. vycházet ze dveří domu. Já se ženu k ní a domlouvám jí jakého mládence mi to usoudila její jasnost. Řekla sem to beze všeho rozmyšlení. Podruhé vše budu mlčet, ona nevěděla o ničem a já sem jí též žádného vysvětlení nepodala. Teprve večer se dozvídám, že myslela, že jej si přeji za mlád[ence] k mé největší mrzutosti. E, to se nerýmuje. Nuž, on řekl mně, je to vše stejné. Netuší ničeho. Stála sem tedy a nechala se strojit s největší trpělivostí. Měla sem však velké štěstí, že sem byla již skoro oblečená, když p[an] Kt. přišel. Právě sem byla pí. Fyl. ukázala mou podobiznu. Hleděl tedy na ní a víc nevím, jen že řekl, že umí hezky kreslit, ale tak jak Čk. [?] ne. Šli sme tedy. Na cestě mi dal kytičku, pro mne byla trhaná, s jistotou sem myslela sobě, aspoň v té chvíli. Nuž a sestávala kytka ta s [!] jaterníku, s [!] fialek bílých i modrých, s [!] chudobek a s [!] zimolezu. Snad, jistě to nevím, ji dával s významem, to vím, to mi řekl. Já mu dala na jeho žádost mojí – jater[ník] a břechťan, ale bez vyznání. Mezi podobnou rozmluvou sme došli až k Prk., kdež sem šla zrovna k Izy. Za chvíli přišel za námi též p[an] Kt., ale nemluvila sem. M. přidružila se též k nám a pohřeb se bral

¹⁰⁶ Zuerst, něm., nejdříve.

¹⁰⁷ Tummeln sich, něm., pospíšet si.

okolo náměstí do chrámu. Šla sem při rakvi první – a k mé zlosti – k matčině radosti – ještě na levé straně. Právě, kde lidičky nejvíce stojí. S rozpačitostí, vlastně z dlouhé chvíle sem si hrála s myrtou, již sme dostaly u Prk. Neželela sem zemřelé. Vůbec mrtvola je mrtvá i v vzpomínce mé. Neželím nikoho, ale smíchu sem se zdržet nemohla, když sem hleděla jak symetricky spočívají ručinky všech družiček.

/fol. 36/

V chrámě se mne ptal, jaké obrazy jsou, a to nemusím psát. Šly sme před M., jež měla trochu neohrabaného mládence, ale mluvili sme prý ustavičně. Já se pamatuji jen na básně, o nichž sme mluvili. On se totiž ptal, jaké se mi líbí. Jemu písň, Marinka od M.¹⁰⁸ se mu nelíbí, nač prý opěvovat kleslou dívku. Zpět sme se též dobře bavili, tak sice, že nevím jak a čím. – Mám popisovat jednání od as 6 hod. do ¼ 2. h[o]d[iny] trvající? Moc se mi nelíbilo, vykourila sem 7 doutníků a tolikéž žejdlíků piva sem vypila und vajtr iz gor [!]! On se zabýval výhradně mnou. Nazval mne Vlastou, pak, když sme šly domů, u dveří sme stáli do ¼ na 3. h[o]d[inu] nic sme [?]. Než měsíc vyšel, ukazoval mi dýku. A Neznámá jej též zajímá, co hvězda jeho milenky Vlasty. Nevím mínil-li tím mne, chtěje se mi lichotit. Mně však je to lhostejné, poněvadž jej milovat nemohu. Jeho jednání by muselo být zcela jiné, a předce mně zajímá, divná věc! Nemohu si to ani vysvětlit. Políbiv mi ruku odešel. Po dlouhé rozmluvě, jež mne nebavila a již si nepamatuji. Vzbudila sem se dosti časně. Šla sem do města a pak do chrámu. Sl[ečna] Kar. si mne nevšimla – nezasluhuji toho. Přijde čas, kdy slunce zhasne! V poledne sem šla s Izy., začíná mne nudit. Odešla předstírajíc, že sem lépe než ona oblečená – nesmysl! Co na tom, šla sem tedy k Id., kamž přišel též p[an] V. Co mám opět myslet o něm a M., otec nedovolí, aby si jej vzala za chotě. Jaký osud je čeká. Láska taková by se mi líbila. Předmět i okolnosti, leč, ubožáku, kde dřímá tvoje láska?

Šla sem domů, když sem posvačila, ano v neděli sem měla poprvé vejce k snídani. Pak sme šly s M. do divadla. P[an] Kt. byl též u Jd. Já sem byla v nalévárně, pozdravoval mne, já však, ač sem jej viděla, nebyla sem vzto mu poděkovat. Na cestě nás dohonal s p[anem] K. a řekl, by sme spěchaly, což sme se též snažily vykonat. Šantala [?] se nám nelíbil a my šly ospale domů, p[an] Kt. s námi. Mluvili sme mnoho a šli sme s M. až k strážnímu domku, odkudž sme mlčky téměř kráčeli domů. Jen řekl, že odjede a možná že nepřijede více. Nu, já myslím, za rok že řekne totéž. U dveří mi řekl, bych mu zachovala nějakou upomínku, což věrně plním. Nyní může být tedy úplně spokojen. Je to poslední služba, již mu vykonávám. Podav mi ruku odešel. Já pouze „s bohem“ mu řekla. Po celou cestu od Sv. Jana byla bych psala, ale radši sem spala – včera sem myslela, že jej užřím. Šla sem na to konto s M. k Ryb.

/fol. 37/

Než marně od Izy sem se večer dozvěděla, že v poledne odejel – Žij blaze – snad na shledanou!

Byly sme v Bezděkově¹⁰⁹ a bloudily sme, pak zvědavá Izy. chtěla vidět p. Mateka, já též a viděly sme jej, M. také, ale dříve sme mluvily s V. U mrtvoly bych byla snad vážně myslela, však nebylo možno pro sestru samovraha, nařikající, že byl přinucen se zastřelit. Proklínala též, že, e, to se nepatří. Soudit žádného nechci dle povahy, ano to je filosofování, ale do financí se míchat nebudu. Pak sme šly k Zd. kdež byl p[an] Pk. a jeho pí., pí Zd., pí. Fr. a pí. Zk. Hnusili se mi dříve, to nařikání, byla sem nejvýš popuzena tupením oněch vyjmenovaných paní, mezi nimiž byla pí. Šk. neutrální [?]? Spala sem. Dnes sem byla obveselená krásným svitem slunka a celé dopoledne sem se zabavila zalýváním [!] květin. Odpoledne byl pohřeb p[ana] M., ty oslové, proč jej nechtějí pohřbít? A pak reptali někteří, že jej nesli do kostela, což je tím chrám zneuctěn, že trup se skrz něho nese, je-li již zastřelen nebo oběšen, na tom nesejde. Ale já nechci žádné milosti po smrti přijímat. Byla sem s pí. Fyl. v pivovaře. Byl to pláč, i ty nejnecitelnější, plakaly a já ne, nebylo mi možné – neznám neštěstí! haha Byla sem s Izy u Pd. [?] odkudž po mnohém rozmlouvání sme šly s M. a pí. Šk. na Jelenici, kdež sme si založily ohníček krásný, a když odešly, já sama tam zůstala. Bylo krásně a já hleděla v oblohu, v tom se objeví Neznámá v netušené kráse. Bylo mi tak lehce, jako do skoku. Pak sem viděla Siria a šla sem dolů. Byly sme u Šk., kdež mi uši rostly a nyní půjdu spát. Sotva držím pero v ruce. Tedy nebyl dnešek příliš nudný, ale zítra se mi v zívání nikdo nevyrovná. Již je ¼ na 12, kdo by to řekl? Ale o 10. h[o]d[ině] jsem začala psát. Praha jest překrásné město, co nad Vltavou leží – škoda, že ho neuzřím. Vzdor mému těšení – čím srdce čím to je? ty že nemáš pokoje.

28. 4.

K čertu ještě něco! Není a nebude kymo [?] Dnes je náš fotr v prvním poschodí, nebe! Naše máti je tedy tak zvědavá, do kapsy se dívá – haha!! Mám tedy žítí – není možná zachovat si chladnou mysl. Dnes bylo měnivo. Byla sem s Izy na, e, u Jd., a co více, prozatím mám jen trpký pocit omrzlosti. Nebudu se tedy psáním namáhat, byl by to holý nesmysl. Siria sem neviděla. Neznámou ano, však skrze mlhu, zítra?! Pršelo dnes a bylo tak krásně, jak po pláči, jímž se srdceti ulehčí.

/fol. 38/

¹⁰⁸ Patrně od K. H. Máchy.

¹⁰⁹ Dnes součást města Česká Třebová.

Právě sem začala číst zápisky, zatím než bych list obrátila, poněvadž péro ještě mokré bylo. Ne však moje, čtu totiž „Antikrist“ od Eduarda Justa¹¹⁰ – tedy také každý den psal a téměř se podobá mně. Aspoň více než Leiny zápisky ... Byl tuze pobožný, což bohužel nejsem. Ač je to romantičtější pro děvče, já však děvče nejsem, duchem totiž.

29. 4.

Zamračené jitro uvítalo probudivší se z tvrdého spaní – než netušila sem jak černý, hrůzyplný mrak nad mojí hlavou se vznáší. A docela lhostejně jsem mojí denní raní [!] práci vykonávala, načež sem šla pro květinové semeno, kdež sem uslyšela volat jméno. Ohlízím se a uzřím M. v průvodu pana Šk. s svojí pí. Ona, jakž se rozumí, se oddělila od nich a šly sme po vyřízení svojích záležitostí domů. Totiž k Jd., rozmluva naše týkala se hlavně, jak obyčejně, p[ana] V. Doma sem sečetla [?] teprve o 10. h[o]d[ině] a pakž sem čekala. Tak se stalo, měla sem to potěšení slyšet kázání, jehož konec byl nadmíru nepříjemný. Ano hrozný byl, neboť sem se chtěla usmrtit. Máti četla moje zápisky!!!... Mohu ještě něco vysvětlit, co mne pohnulo k samovraždě. Samozřejmě zajisté kromě výše uvedených slov není třeba. No, tiše. Ten hřmot způsobený mou neobratností, zajisté byl i od jiných uší slyšen, nejen od mých, svou velikostí světoznámých. Nuž po zprávě té, k níž naše máti přidala poznámku, že nemám práva vytýkat jim špatné se jejich o mne starání a způsob, jakýmž mne vychovávali. Což uznávám, vzdor mé bezbožné mysli za pravdu; však co je to platno, když sem nenapravitelná. Vyroste kdy z vrby růže? Tak tak v mojí hlavě se nezrodí nikdy moudrá myšlenka, a kdyby se to i stalo, nemám nikdy té vytrvalosti ji uskutečnit. Vůle by mi nescházela, však schopnost a jiné ctnosti – ó, nebe. Jak krásně bylo v úterý večer. Byla sem totiž s M. a Izy. na Jelenici, kdež M. rozdělala oheň, k němuž sme suché, ano i čerstvé zelené ulamovaly – já bídnicé též – než činila sem to bez vědomí. – Po nějaké chvíli odešly obě společnice a divná věc. Dokud se blízko nacházely, nezdálo se mi nic krásné. Ni oheň, ni mráčku prostá obloha, ni krajina k nohou mým se rozkládající, vše mělo jakýs znak všednosti nudné.

/fol. 39/

Po jich však odchodu, jak kouzelným proutkem dotknutá, octla sem se v říši snů krásných. Hleděla sem na mé rodiště a jej kol vroubící lesy, na světla se na nádraží kmitající. Pak pohlédnouc na oblohu, hledala sem Neznámou, leč marně. Bylo mi tak volno a myslela sem jak by mi blaze bylo, kdybych nežila. A která hvězda as bude sídlem mým? V tom zakmitla se mi zář její v oku, jak by mi říci chtěla zde jest někdy byt tvůj. A krásná byla. V tom okamžiku jinou hvězdu oko mé nezřelo a čím déle sem sem na ní patřila, tím černější se stávala obloha a tím velebnější byl lesk její. Vážně hleděla z výše své a předc tak tajemně. Touha nepocítěna

¹¹⁰ Román Eduarda Justa (1836-1879) *Antikrist* vyšel ve dvou dílech v letech 1868-1869.

se zmocnila duše mé, i zdálo se mi jak bych opouštěla zem a nacházela se v bezvzduché prostora světové. Vždy blíží k Neznámé mé krásce. Již se mi zdála hádanka být rozřešená, již se mi zdála nejvzdálenější minulost a budoucnost jasná. Nepochopitelný jest člověk! Upomínka však na onen večer se tak brzy nevytratí z paměti mé, ó kéž bych takových momentů více zažila, jak jsou vznešené! – světlo hasne. Zítra poslední.

30. dubna

Mezi pravidelné tikání mojích [!] nevelkých hodin se mísí temné zvuky hudby připravujících se hudebníků na zítřejší den – den první, jitro prvního máje, zadrž. Kroky matčiny ozývající se po síni – našťěstí již umlkly. Nuž pokračujme v ladné své přednášce. Ach zase nemilé vytrhování – mám nyní převeliký respekt před naší máti, ovšem žádná maličkost...

Jest 9 hodin následovně za 3 h[o]d[iny], ano, krásné 3 h[o]d[iny]. Asi ½ h[o]d[iny] již nepíšu, sedím po tmě. Myslela sem jak by se mi vše líbilo, kdybych já jinou povahu a vůbec celá jiná byla. Vážné zajisté to byly myšlenky, že? Nu, z dlouhé chvíle co jiného mě se líbí a dost – Viděla sem zacházet Siria, ubohý kmet již pozbývá vši krásy, ha. Cože krásy? Nene – což jen velikost jest sličná? Sirius zajisté nepozbyl půvabu a živost jeho jej provází vždy ... Neznámá se skvěla leskem a – chladnou tváří. Ta krásná ukrutnice, možná že obloha z večera, bez mraku nyní, již v černý háv neproniknutelný oku lidskému zahalena jest. Hudba umlkla, jen větřík se ozývá, vnuk to burácejícího za dne vichru, kterýž hrozivě skučel do uší mojích. Do jiných sotva jen grát [!] do mých.

/fol. 40/

Byla sem toho mínění očekávat zítřejšího dne, než „oči tíží spaní“. Kol tma, nikde smilování a ostatně, co bych ty dvě hodiny dělala? Psací látka, k čertu, nečesaný hřbete, psací látka, haha, naposled péro či násadka ti již dochází a ty, svatý Filipe a Jakube, ach dnes, vlastně zítra se slaví jejich svátek, hmhm. Dnes bych se měla podívat, co dělá můj strejček. Ach škoda, že sem zapoměla na koště, bych si na tu cestu přirychtovala. Nyní musím, já nešťastná Smrgolina, zůstat doma. Kdežto má spanilá kamarádka Megera se již se strejcem baví, co tomu řekne? Ach, kapitulní doutník zahlédlo mé, touhou po strýci Haruntyfelesovi mroucí oko. A nový život se vlil do srdcete již na cimpcampr prasknout hrozícího. Však marná naděje, nemám tu cigáršpic, a proto si nemohu zafajčit. Přede mnou se právě rozložil pavouk a tak majestátně a zpytavě mi hledí do tváře, jak husa na sýr. Cha, to sem se lekla a on zajisté tuše, že o něm činím zmínku ve ctěném denníku ze samé skromnosti sklopil oči k tyštuchu a dal se do běhu, při čemž samými rozpaky stále klopýtal. Inu ubožák, má také vysoké kramfleky, nesmíme se tedy divit, že byl stále v nebezpečnosti života. – Proč nemá člověk asi šest neb osm noh, zajisté by dále doběhl než dvěma. Jsa unaven, mohl by použít jiných

dvou noh, an by prvejší [!] odpočívaly a nezmařil by tak drahého času. ¼ 11. Ale květen čekat nebudu. Ovšem bylo by to romantické až strach, kdybych první přivítala máj, ten tak často opěvovaný máj. Než romantika dávných dnů teď plave po suchu a nad to chci zítra časně as o 8. hod. vstát. Tedy na shledání! Dnes se nic důležitého nestalo. Ano byla zde sestřenice [?] a byla sem ušatá?! Ne, obveselila sem jí. Nuž, maje angeli dragy [!], zítra veledůležitý den v českých horách i údolích – lepší jsou kalhoty z jelení kůže!

1. máje čili května

Je pozdní večer – první máj –

Večerní máj – je lásky čas;

Hrdliččin zve ku lásce hlas:

Hahaha. Dnes je krásně, až strach. Nu, tak strašně to není. Mluvila sem s Neznámou, však jen když jí dovolili její strážní duchové jménem „Mraky“ prohlédnouti a mne svým objevením potěšiti.

/fol. 41/

Začnem od toho času, ne kdy sem začala rozeznávat dobré od zlého, toho okamžiku se snad nedočkám. Ale od toho času dnešního dne, kdy sem přišla k tomu vědomí, že sem se probudila ze spánku spravedlivých, což se stalo léta páně grót [!], abych nelhala o 7. h[o]d[ině] a 15 min., ne, 10 minut bylo přes 7 h[o]d[in]. Nuž a jak sem k moudrému tomu poznání přišla? Pozvednouc hlavu hleděla sem k obloze nehezké upřeným zrakem než neměla sem as ještě úplné vědomí o mém bdění, neboť si protírám zrak, zdali sen, či, probůh, snad skutečnost. Že, pane na nebesích: obloha je zamračená ne ne, to bylo o 6 h[o]d[in] a v výše uvedeném čase sem byla již fikoumfertit¹¹¹ oblečená. Ale ne mě se zdá, že sem psala o milostném překvapení. Časně z rána, může si každý domyslit, že rozzlobená a uražená necudným jednáním nešlechtných mraků. Zakryla si hlavu, vlastně jen oči, bych nemusela hledět na takovou nevidanou a neslýchanou nevděčnost, než vstát sem musela. Jdouc v bázni boží do chrámu, zaslechla sem zvuky hudby, že mají učňové Mozartovi dnes větší svátek, než Kryšpínovi tovaryši. Modrý pondělek hned si v paměť přivedla a v zbožném rozjímání tom sem ztrávila [!] též celou dobu v kostele. Načež kráčím k Ids. hm, že mne neradi viděli. Viděla sem též nerada, protože sem se nezdržela na bezbožném místě tom a kráčela sem vzdor bližší cestě okolo strejcova domku, co mi po něm! Na rynku hrála muzika, já šla tedy přes rynek, a bez klobouku!! Doma mne již máti očekávala. Měla sem totiž úřad sv. Petra a beze mne nevejdete do království – mého. K snídani se přivelebíc, s důstojnou myslí sem krájela nemalý krajíček chleba a největší vajíčko, připíjela sem k němu, e, tohlenc je hloupě

napsaný, má být alespoň: k němuž sem největší vajíčko připíjela, že ale komu není shůry, dáno v apatyce to nekoupí. Nuže vajtr, když tedy tak s myslí zbožnou jím, zaklepe na mne, hádejte kdo? Myslíte můj milej? A ne, hm, M., to se rozumí řekla sem herajn,¹¹² a že ona vstoupila, a že sem s ní šla do rynku, a že sem slyšela novinku. Viděly sme sl[ečnu] Kn., mluvily sme s ní nějakou chvíli, načež sme se vzdálily, by sme [se] sl[ečnou]

/fol. 42/

Hr. se vrátily a čtverlístek byl rozkošný, mluvily ustavičně o pánech. Rozmluva to duchaplná byla – ony tedy vskutku myslí, že p[an] Sr. byl ono kouzlo, jež mne k Id. vábilo, ó vy krátkozrací! Sl[ečna] V. se u nás též zastavila, načež sem jí doprovodila, co vyznamenaný rytíř, až domů. Mluvily sme spolu jen tak špásem a M. řekla, že se p[an] Sv. vyjádřil pro mne a já že bych mohla každý den fasovat 2 paklíky tabáku, jako starý voják. Ještě nic se mne tak nepříjemného netklo, jak tento výrok, nevím proč – leč – s veselou myslí sem poslouchala všecky přezdívky, jimiž soud lidský obdařil mou maličkost. Nač však [?] rozbírat takové hlouposti, nejní to snad účelem mého živoření – 10 h[o]d[in], musím spěchat, chci-li dnešní den popsat a vypsát. Nuž byla sem u Jd. zpět. Byla cesta dosti nepříjemná v duchu a v pravdě – doma byl fotr – neřikal ničeho [!] a máti též. Odpoledne sem se ukazovala v klobouku v zahradě. A pak sem šla jako o závod. O 3. h[o]d[ině] sem se odebrala s širákem k Fy., kdež sem čtla a pak ubírala sem se vážným krokem k Slv. Fotr se zlobil a mám se obávat zítra nějakého kázání, ubohý širák! Nějak bysme jej měli pokřtít, ale jak? Ach, na to sme mohly dříve připadnout, jak jinak než Šemíkem! Nazveme ten osmý div světa. – Od Pld. [?] sem šla s pí. Skr. opět k Jd. Dříve však sme se zastavili v mé zahradě a „o bella, bella Bohemia“!!! Má nejkrásnější fialka zničená! A já, já sem k její smrti musela potvrdit rozsudek, ó nebe! Obdržela sem nějaké sazenice a potěšená ubírala se zpět. Smích svědčící mému Šemíku mne zprovázel [!] cestou kol pivovaru, jež naštěstí nebyla dlouhá, ale prokletá je. Nejednou čert našeptal tomu ďáblu do ucha, aby jej stavěli právě před Id. A když už to tak mělo být, aspoň mohli se ty stávající jinam uhnízdít. Ty děti Belzebubovi! O 6. h[o]d[ině] sem se octla doma. As o ½ 7 sem byla toho mínění navštívit Robův kopec, šla sem k Id., á ty holoto. K Dobr. pro šaty sem šla, potkala sem sl[ečnu] K., ach! – Doma se máti hrozila, až strach, že má tolik platit od ušití. Mohu za to? Jak já chci mne nechce nechat chodit. Ať tedy platí. A ostatně má děkovat mé dobré vůli, že žádný oděv nechci.

/fol. 43/

¹¹¹ Fix und fertig – z něm., nespisovné, volně přeloženo: zcela hotova, připravena.

¹¹² Herein, něm., vstupte.

Poslední štače byla u Izy v obydlí. Krásný jména si dávají, ty se vroucně milující se sestřičky. Čekala jsem dlouho na Izy a pak jsme šla domů a po večeři, hm, píšu. A to sou všechny události dnes, 1. máje, dne, na nějž se již 2 měsíce těším, neb těžce tresceš dceru svou. Zítřa neděle, co potřebuji ještě k tomu slovu dodávat? Že přijde Sepl domů, má ausgang, jdu spát. Dobrou noc.

3. 5.

Včera jsem nemohla vzdor přání svému psát. Neměla jsem klíč od schránky mého stkvostné šperku, sem chtěla psát, světlo hasne, pročes končím dříve, než jsem začala. Obloha je mráčky pokrytá!

4. 5.

Dnes, milá dcero Evina, ti ani d'as z horoucího pekla nepomůže od vyhnutí se zapisování. Trulante, co to píšeš? Není to dost krásný úvod. Věřu, kdyby každý spisovatel takový úvod napsal k románu nebo k povídce nebo k čemukoliv, jo tak bych měla tu čest být průvodkyní nové zbrusu totiž módy, ale bohužel mé illusie se nesplňují. A co při tom nejhoršího, že tak krásné musejí uvadnout v stínu a skryté před okem ect. ect. [!] Dnes bude krásná noc, ale ne pro mne. Bylať jsem u Izy celé téměř odpoledne. A oni, majetníci tří psů, nejsou na drobnou zvěř chudí. Zvěř ta, ač malá, dovede i nejchladnokrevnějším Angličanem pohnout, natož mnou. Hm, bude to krásná noc májová, už nyní cítím jaký rej se po mém těle provádí... Měla jsem tu čest mluvit se sl[ečnou] Bt. – rozdílné mínění o ní panuje. Oni vlastně jen někteří jí považují za drzou, jiní za pyšnou, a já? Já se s ní shodnu. Budu totiž mlčet, naše náhledy jsou rozdílné. Zkrátka já sem smýšlení demokratického, kdešto [!] ona je ctitelka aristokratie. Mezera tedy mezi námi nepřestupná. Musí to být zvláštní povaha, aspoň já jí nepochopuji. Ona uznává – slovem – všechny lidi za své bratry. Nuž a předce se od nich vzdaluje, nechce s tou chátrou přijít v styk. Míníte snad, že vzdělání

/fol. 44/

jest ona mez již mezi, a lid postavila sl[ečna] Bt.? Ach, ne. Pouze sáček naplněný as 10 tisíci, jejím to věnem, nedovoluje jí s každým si dělat známost největší. To směšnost né největší je sl[ečny] Kr. náhled, kdo nemá hezkého módního atd. oděvu, že nestojí za povšimnutí. Aby sme se však prvnímu vrátily, jak pozoruji sl[ečnu] Bt., paní „mama“ dovolila jen dceruše proto se mnou mluvit, že tuší mé věno. Že nebude jen několik set obnášet. Kdyby však viděla mé známosti, jak důvěrně mluvím s některou dívkou, jež – naČk.azit papír takovou slátaninou. Jsou divní lidé na světě. O Čk. kdy sem posledně psala? V sobotu. V neděli tedy byla krásně obloha vyjasněná, ani mráček za celý den nebyl k spatření a já seděla celé odpoledne doma. – Sepl přinesl „Paleček“ časopis a já četla. Večer sme navštívili divadlo,

hrálo se: „Zde žádný muž a mnoho děvčat“. Hráli hezky. Nějaké maličkosti se udály, jež nestojí za poznámku. Sl[učna] Kr. má velký účet žití svého, ovšem měnivý. Já jsem stála v pravdivých slovech mých, svou smrtí vykonám nejslavnější čin. Dnes jak pozoruji [?] si uši, nuž vajtr. Z divadla sme doprovázeli M. domů, načez jdouce zpět, potkali jsme p[ana] V. Nechtěl být bezpochyby od nás poznán. Měl v tlačený klobouk hluboko do obličeje a kráčel a kráčel s neobyčejnou rychlostí, než Sepl poznal jej. Pozdravil je řka: Servus, fotr! Nyní byl nucen odpovědět a zároveň pozdravit. Musí M. velice milovat. Cítím útrpnost s ním, ona nebude nikdy opětovat lásku jeho. Včera sem byla na průvodu čili procesí. Vítr burácel tak, že sem zemdlená se domů vrátila a odpoledne usnula, což nepamatuji, že by se nikdy přihodilo. Obloha byla měnivá – nepršelo – nepamatuji se, že bych nějakou hvězdu byla zřela, ale dnes se stkvějí všecky v kráse a velebnosti své. Dnes sem ráno též se s procesím ubírala kol Javorové studně na Hory¹¹³. Byla sem též v Rybníku¹¹⁴ a odpoledne pak u Izy. Nyní večer u Jd. s Izy. Nebe, nenaleznu-li knihu od Mt., co dělat, oslovství [?]. 11 h[o]d[in] je snad již, já končím, doufám však, že osud o zítřejší zápisky se postará, ne-li? Hm, budu spát, co se mi bude zdát, ano, co se mi bude dnes zdát, to se uskuteční, a co nebude-li se mi zdát nic, hm, tak brzy umřu!

/fol. 45/

7. 5.

Nu, právě sem se dožila nejkrásnějšího okamžiku v mém životě. Žádná slast se nevyrovná té, jež nás naplňuje vědomím, že žádný šlechetný či nešlechetný skutek neostane bez zasloužené odměny. A že nezaviněné neštěstí se promění jednoho krásného jitra v moře blaženosti. Ovšem v románu, v životě se to as málo kdy stane. Dočtením románu „Urozený pán“ a „Žena z lidu“¹¹⁵ jsem se přesvědčila, že ač Švédům dávám přednost přede všemi cizozemskými spisovateli, české původní spisy mne nejvíce zajímají. Ovšem, vždyť jsem Češka! – ? Hm, teď do konce nevím, co mám psát. Nu ve středu, nač to, nu sem napsala? A nač mařím papír? Ve středu neměla sem petroleje, ni pohnutek jakých ku psaní a včera nestalo se nic důležitého. Kromě té události, že byla první bouřka. Letos mé síly nestačejí k vypsání obrazu, jenž tak často a nedokonale byl líčen od moudřejších zajisté lidí, než sem já. Dnes bouřilo opět a tím rozdílem, včera sem neviděla ni jediného zablesknutí, dnes ano. – Mám více psát, činí mi to nepohodlí, je již $\frac{3}{4}$ 12 a prší.

¹¹³ Hory či Mariánské hory se rozkládají na severním výběžku Kozlovského kopce. Studánka s poutní kaplí Panny Marie Pomocné. Kdysi tu bývaly i lázně, známé mimo jiné pobytem Boženy Němcové v polovině 19. století. Dnes lyžařský běžecký areál.

¹¹⁴ Rybník, obec v býv. okrese Lanškroun.

¹¹⁵ Patrně se jedná o román „Šlechtic a žena z lidu“ švédské autorky Marie Sophie Schwarz (1819-1894).

Dnes je snad 9. 5.

Zadušovat se na to nemůžu, ale dle výpočtu na prstech by to tak nák [!] bylo. Včera sem z dlouhé chvíle do ½ 6. h[o]d[iny] spala odpoledne, v tom čase přišlo, že mi mimoděk připadla myšlenka jakás, neurčitého tvaru. O potopě světa se mi včera zdálo. O ½ 7. h[o]d[ině] sem se probudila. Zpěv ptactva zněl přerozkošně – chvíli sem naslouchala. Načež hledím okem, jak si obloha počíná. A aj, tak krásný blankyt pokryt na východní straně ještě mraky, jež však krásnila duha neobyčejné krásy. Vyjdu tedy do zahrady, kdež bujná zeleň oku lahodila. Že bylo krásně, ach, tak nevýslovně krásně, nemusím podotýkat. Při svitu měsíce jsem šla k Jd., jakož zpět.

/fol. 46/

Včera jsem neměla žádnou výmluvu, proč bych nepsala. Byla sem do půl druhé vzhůru, ale nespívala sem, nedělala sem nic. Dnes ráno sem o ½ 9. h[o]d[ině] se dozvěděla, že nespím. Nebylo slunce vidět, až odpoledne. Mluvila sem s K. – s M. celé odpoledne sem bez odechu [!] chodila. Nyní je venku jasno, měsíček svítí, já musím jít, usv.¹¹⁶ Včera jel fotr do Prahy, odjížděje, nepolíbil mne jak obyčejně. Podav mi pouze ruku, řka „sbohem“ – odešel ... Dnes je neděle a zítra!! Ještě 3 m [?] mohu psát, ale o čem. O Ib. ne, a Čk., zdálo se mi o něm. Je-li pak to pravda, že tebe mám ráda? Ne, snížila bych jej mou láskou a pak mé jednání, více ni slova.

10. 5.

E, pořád se mýlím – právě přicházím z nádraží, byla sem dnes v Ústí¹¹⁷ a zítra je výroční trh. Doba ovšem nesouvisí ale u mne, e, ty ruce mám zamazané smůlou. Byla sem v lese. V Ústí totiž byla sem též v zahradě, kdež poctivá tvář zahradníkova učinila na mne příjemný dojem, as jako hezká tvář pana „kasíra“. Nuž co více, jest půl jedenácté a mé nožky toužejí po americkém odpočinutí!

11. 5.

Vlastně již 3 h[o]d[iny] je 12 .května a rozmrzelá jak včera jsem i dnes. Venku je krásně, za 4 h[o]d[iny] budu vstávat, aniž bych spala – fotr přijel z Prahy.

Večer 12. 5.

Co mám myslit? Nebesa! Uznávám mé jednání za neslušné, ale myslím-li na činy kohos jiného, zdají se mi býti hloupé. Mám prý si počínat aristokraticky! obdivuji právě trpělivost Sepla a máti, jež právě fotra poslouchají. Já sem již utekla, co je to za řeč! Právě, jak promluví. Mám kapitální nápad, ale dnes ještě budu mlčet.

¹¹⁶ Usv – z něm. usw., und so weiter, a tak dále.

¹¹⁷ Ústí nad Orlicí, od České Třebové asi 4 km.

/fol. 47/

13. 5.

Dnes musím psát, Václav jede do Prahy zítra. Snad jej nespátřím více – co as dělá M.? Kdo by to byl řekl, že sem včera jej zřela snad posledně. Chtěla sem jít na vycházku. Ptala sem se měsíce a on řekl něco víc.

16. 5.

To je kapitální – zlost! A proč? Že čtu 2 h[o]d[iny], aniž by mne to zajímalo nebo bavilo. Chtěla sem psát Čk. ale – hm co, neměla jsem číst. Dnes sv. Jana a svatodušní svátky, nudný i život mám. Englickou [!] gramatiku jak dlouho se budu učit a budu-li se totiž učit, ó nebe. Jsem – zítra budu psát – vskutku? Aj slečna ví již, že bude psát!!

17. 5.

Dnes 3 roky – totiž počítáme-li svatodušní svátky – měl můj pětiletý bratříček Frantík pohřeb. I právě jsem onen rok trávila v klášteře. V neděli přijel můj švagr Jk. pro mne, řka, kmotřička bude slavit zlatou svatbu a já mám jít za družičku. Jeho smutný obličej výraz mne přesvědčil o lži a já tušila jsem, že někdo zemřel, leČk.do? Že by to byl bratr byl, ani ve snu, ano ve snu. Několik dnů před tím jsem jej viděla. Onen sen nezapomenu, nemusím jej tedy psát. Právě bylo mnoho chroustů, děsila sem se tedy, co bude jim říkat Frantík a vůbec těšila sem se jen na něho, a on – byl mrtev!! Nemohu se upamatovat, jak sem strávila loňské svátky. Byla sem u K. – a letos? Včera sem byla v Rybníce se sl[ečnou] Brt. a na Horách. Dnes u Jd. Dopoledne sem mluvila s K. a Pl., e, slzela sem. Chtěla sem též Čk. psaní psát a zůstalo to pouze při vůli. Dnes je krásně. Sem nevděčnice, že celý týden nepsat. Stalo se též neštěstí na dráze 30 lidí je poraněných, zabil-li [se] kdo, neoznamují „Národní listy“. Jsem ospalá a je sotva 12 h[o]d[in] a o 9 h[o]d[inách] sem se probudila. Zítra slaví

/fol. 48/

církev svatá výroční den sv. Lenochů.¹¹⁸ V tento nemusí, kdo nechce, pracovat.

20. 5.

Za čtvrt hodiny bude 21. 5. a poněvadž tento den tak důležitý jest, ne sice pro mne a též – dvě srdce pukají, nevědí nic lepšího, ale vidět z toho, jakož z mnoha jiného, že zamilovaní mají nejméně rozumu, a předce bych si přála na tu nemoc stonat, ach! Já téměř žertuji, kdežto M. umírá a učinila by ona na mém místě něco jiného, pochybuji, a V., jaká to povaha! Má mnoho ženského citu, což se mi při něm nesmírně líbí, ale měl by mít předce tolik zmužilosti, by tuto ránu, která dle mého mínění není smrtelná, snesl s sebezapřením, to by jej nemálo zdobilo a M. též. – jest odveden! Nevím proto-li [podtrhla F. H.] bych se mohla tak [podtrhla F. H.]

rmoutit. Dnes 3 roky měl Frantík pohřeb, dnes 2 roky, hm, nevím – a rok dnes taktéž a dnes je úplněk. Měsíc vycházel temno rudý, an jsem jej zahlédla. Mám něco na upamatování na tento večer. Vracejíc se totiž domů, chtěla sem první rostlinu utrhnout a v květomluvě význam její obrátiti na V. a M. Byl to kaštan, jenž mi napadl v této báječné, e, tohlenc je trochu přehnaný. Sl[ečna] Brt. je nemocná, zítra ji snad navštívím. Věděla bych pro její nemoc léku, ale její úzkostlivý rodiče by se jej hrozili. Jak ne, jejich chloubu radost a atd. by měla se rovnat ke mně? Ne, z toho nebude nic. I ostane mazánkem a já opozicí větru, zimy a atd. Kdežto právě udané počítám mezi své přátele, kteří jen ze žertu se mne též jen povrchně dotknou, ale hluboko nevnikají, a tak se srovnáváme. Však I. se chrání každého větříčku jak krokodýla, jak by se nemstil. Nu, navštívíme ji a strpíme několik nejen nudných, ale i trapných hodin v její přítomnosti. Ovšem ona mé trápení nesmí znát pouze proto, že se cvičím v přetvářce. Smím-li věřit slovům M., tedy mne nazval jeden učený pán, na štěstí či neštěstí neznám jeho jméno, hezkou dívkou. Umí dobře počítat, tak myslí on a já myslím o sobě totéž, kdo má více pravdu? Jindy více? ...

/fol. 49/

21. 5.

Takové ukončení románu sem neočekávala, ještě však není vše ztraceno. Jen kdyby V. hořem nezemřel. Že si zoufá, jak myslí M., se nebojím. K tomu schází odhodlanost, aČk.olikrát řekl, jestli jej odvedou, že se zastřelí. Nepochopuji, jak může se vlastně, proč si takto počíná. Ve středu nic nejedl a včera též. A dnes M. neví, jestli mu nevnutili snídani před odjezdem. Psal jí a psaní jí dnes ráno odevzdal, že přijde buďto za měsíc nebo možná za dva a možná ještě dříve. Leč v tomto stavu duševním nemůže určit, co jej napadne. Ještě nechci tím tvrdit, že jej okamžitý rozmar kdy ovládal. Marně již 2 h[o]d[in]y hledám květomluvu a pod krovem v světničce nejni. Hledajíc ji, přišla sem maně na Máj od Máchy, vzbudil ve mně city nevyslovitelné – někdy se mi zdá, že miluji, než jaká to láska!! Pomním-li kdy na jeho smrt, hm, myslím, škoda by bylo, tak mlád aby zemřel a více? Ne, pak je-li zamilován – pak jeho mílka [!] musí nejen vzdělaná, cituplná atd., ale též krásná být. To zajisté nejni láska, že? A pak myslím naň jen z dlouhé chvíle. Fotr jde spát, musím mu lože připravit. Mohu zase psát, matka mne sice může každou chvíli překvapit, než vzře nic. Ráno přselo, nyní je však, pro bůh, co píšu? Nyní se pouze mračí. Nevím proč nepíši, co cítím, blázním? Ach ano, musím to uznat, haha, co cítím! Vždyť necítím nyní nic než soustrast s M. Ubohá, jak bledá a strápená [!] je. A láske, tys ukrutná, ano i Amor je slepý, sice by nestřílel srdce, jež se jeho střel obávají, a mířil na to, jež se hrdě mu postaví vstříc. Ach, Mílku, jak se budu Ti smáti a

¹¹⁸ Ironii F. Honlové nedokážeme vysvětlit - středa 18. 5. 1876 byl nezavěšený den.

tvým šípům, že nejsou vzto [!] mne bolestně raniti a sotva – raniti. Usmrtit mne nemůžeš, a byť jsi měl šíp jedem kalený, jsi jen malý klučina, proč to píšeš? Nevím, hm, jaká lakonická odpověď. Včera sme přesadily břečťan, ó nebe, kdyby zhynul, byla bych vinná smrtí jeho. Byl obdivován od okolojdoucích, stár 5 let. A nyní by – o ne, a jestli zhyne, tedy se nevšímám, je to dobře, co?

/fol. 50/

21. 5. večer

Ještě, tak dalece se pamatuji, sem nikdy s takovou chutí nevečeřela, jako dnes. Vědoma jsou dobrého skutku, jež sem vykonala. Ovšemže prvního a bohužel snad posledního, haha. Bohužel zdaž to přináší štěstí, kdy můj čin, ach jak píšu! Celé mé žití bylo ničemné bez ... Dost sice! Byla sem u Jd. nyní. Procházely sme se po silnici až k mezi našeho lesa. Hovoříce o V. M., je neočekávaně veselá, aspoň se tváří jí být. Smála se ovšem. Sem přispívala k jejímu obveselení, ale sl[ečna] Brt. mne snad čeká. Nevím proč ti lidé se přetvařují, mne by pravdou neurazili. Byla by mi milá, ale takto! Drze lžou, o čemž sem přesvědčená. Izy také, ona si přála jít se mnou na procházku. A vyplníc přání její, zdála sem se jí při jakés nepatrné události tuze směšnou, ano řekla, že snad blázním. Kdyby věděla, že výrok její není mi neznámý, tak by se stranila. Myslic mně, že to nemůže lhostejným být a já myslím, řeklo již více a moudřejších lidí, že blázním. M. sem ještě dlužná odprošení. V deníku sem jí [!] urazila. V něm jí [!] též odprosím – 9 h[o]d[in]. Nazvala sem jí koketou, ale její řeči, jí byla než přesvědčivější se o opaku a pravím, že si ke K. ze všech slečen nejspíše M. může přirovnat. Ovšem rozdíl jest zde zřejmý a každý dá přednost K. než M. Má též srdce, jež umí milovat, což sl[ečna] M. ni sl[ečna] V. nedovedou, a já? Nevím. Ještě vypověděla sem Amorovi válku a sem odhodlána na život a na smrt, nepřisáhám, ač vím, že toho nejní potřeba, a že by přísaha atd. Blýská se. Ti kluci, co u nás dělají novou podlahu, se mi líbějí, ach kdo mě [!] se nelíbí? Dnes musím si udělat též o p[anu] P. poznámku. Nemluvila sem s ním sice, ani pozdravu mne nemá za hodnou, než zajímá mne tak, že jej chci pozorovat. Obličej, jak dalece sem mohla vidět, nevím je-li hezký jeho výraz. Téže nevím, ale postava majestátní – vysoká, štíhlá, jde hrdě vzpřímen a vůbec celé chování jeho jeví, že si vědom své převahy nad soudruhy, byť i bohatšími. Jest chud, prací svou živí matku a sestru – dost o něm.

/fol. 51/

Co mám více psát, nevím. A mne [!] se, mně se všecko zdá, že zůstanu starou pannou – ubohý břečťan! Hm, a nic více, až se svlečeme, snad budeme něco vědět. Již se stalo a – nevím nic, jen že je tak mnohem pohodlnější, což je již dávno zkušená pravda. Kdyby takhlenc jedno z mých přání se uskutečnilo, nechala bych si líbit takový žert. O 3 h[o]d[in]ě zrána vstávat

bylo by rozkošný, ale já do 3 h[o]d[in] být vzhůru. To dovedu snadno, je ½ 10 snad, hm, a snad můžem jít spát, ale již dávno se mi nic nezdálo, a zdálo-li, hned sem zapoměla se pamatovat ten sen. Chtěla bych děšť, on však nechce mne obtěžovat.

22. 5.

Překvapilo mne dnes jitro čarokrásné, an sem si o 6 h[o]d[in] očí protřela. Probudíc se z libého snu, přistoupí ke mně máti a s nepřilíš přívětivou tváří mi praví, bych šla do kostela ku zpovědi. Rozumí se, že sem spala dále, téměř do 7 h[o]d[in], já ku zpovědi! Ze hříchu se vyznat je tak nepřirozené, ach snad to svit měsíce, jenž se zaleskl v oku mém. A zpověď, jakouž konaly sl[ečny] chovanky pí. Kn., je nad míru hloupá. Se zkroušeným srdcem tedy přicházejí z největší pokorou. Formulí odříkávají a pak: těžkého hříchu si nejsem vědomá a lehkým sme všichni podrobení! Ne, ne ode mne se taková zpověď nemůže očekávat, a jinačí též. Zkrátka nepůjdu. Po snídani mi řekl otec, že sem byla mnohem lepší, když sem přišla z kláštera. Teď prý sem lenoch atd. Může být, já však toho nelituji. A pak kdo tím vinen? Mohli mne nechat tedy v klášteře a těšit se, až budu velebnou matkou. Kdežto zde sem a mám tu čest být „Černou princeznou“ zvaná. Dopoledne sem strávila s M., odpoledne sme byly na Horách, chtěje se koupat. Bylo dnes strašné horko. Nemohli našemu přání zadost učinit. Daly sme si malý pivo, M. se bavila s nějakým strýčkem z Litomyšle, a já? Nemyslela sem. Pak přišli dámy nepřilíš duchaplných obličejů, čili ksiftů [!], oděv

/fol. 52/

jejich byl snad moderní. 11 h[o]d[in], musím si pospíšit. Z Hor sme se braly k Robovému kopci, kdež usadivše, psaly sme [s] M. p[anu] V. a já Čk. Zde stojí doslovně můj dopis: „Povýšená nade všecky svízele lidské, sedím na Rob. kop. – a z této výše a velebnosti vzpomínám na tě, drahý příteli – nebyla bych se sice odhodlala Ti psát, leč rozmar mne ovládající nutí mne sdělit Ti strasti a slasti mého života, byť Tě to i nebavilo; nyní hle, hle slunečníku mé přítelky se uráčilo nám vale dáti – nyní se zastavil a jak stojí jak magnetická jehla. Nu, co říkáš mému slohu? Ach kdyby si se tak dalece přemohl a několik dnů o prázdninách strávil v Třeb[ové]. Já bych se, jak dalece mé síly stačí, o zábavu postarala – jedna slečna, ne však K., vzpomíná již dva roky na tebe a těšilo by jí to nemálo, kdyby mohla ještě jednou Tebe spatřit a s Tebou mluvit. Nechtěl bys její vřelé přání vyplnit a pak – mám nějaký nápad. Mám sice mnoho nápadů, ale žádný nestojí za psaní, a tento? Taktéž nebudem jej tedy rozbírat. Chtěla sem Ti sice několikrát psát, ano již sem psala, leč nedokončila sem žádný z těch listů. Nu již mi došla látka, odpusť příteli, možná že si očekával něco lepšího. Pro výstrahu Ti však pravím, bys ode mne nikdy neočekával – co pak? Ach, má hlava! Už to vím, něco moudrého! Zoufám, že mi na tento list odpovíš, ač odpověď nezasluhuje.“ Již sem

se zlobila, že musím tak dlouho psát takový nesmysl. Z Rob. kop. sme šly hezky pomalu k Matz., kdež bych se byla málem utopila. A pak opět k Id. Vraccjíc se domů potkaly sme nejdřív p[ana] P., pak u stráž[ního] domku p[ana] Hrl., jak sarkasticky se usmíval! Doma mne vzdor mému očekávání máti dost přívětivě oslovila, načež sem šla k Ids. A tím končí denní zprávy, poněvadž bude co nevidět 12 h[o]d[in]. Tedy se odeberem ještě dnes spát. Bych zítra usnula, není to romantický? Hm, teprve ½. Nepůjdeme domů až ráno – jak se ten měsíček za tou střechou bělá, kdybych jen věděla, co můj - - - dělá!

24. 5.

Již 10 h[o]d[in] musím spěchat bych včerejší sen si zaznamenati mohla, a o dnešku též poznámku učinila. Včera jako vůbec každou neděli začíná dopolednem nesmírně jednotvárným. As o 8. h[o]d[ině] vstanu, obyčejně nesnídám, ne snad ze zásady, pouze pro větší chuť k obědu. Umývám nádobí,

/fol. 53/

načež přijde M. a bavíme se, až máti přijde z kostela, což se stává punktum v 9 h[o]d[in] a několik minut a do 11 h[o]d[in] se jistě odeberu do chrámu. Tak bylo i včera na slavnost sv. Trojice. M. přišla, právě sem se zabývala čištěním oken a vyprávěla mi o nehodě vlastnoručně spáchané. Byl' zde její švagr a ona se dopustila jen nemalé nezdvořilosti, že na jeho pozdrav sotva odpověděla a přisednuv k ní, povstala a odešla – ovšem nevědomky. On to však nebude nevědomosti na účet připisovat. P[an] Matě vzbudil svým znamenitým kázáním ovšem opět znamenitý obdiv – u mne. Divila sem se, že již – nespím. Pí Štrs. zpívala krásně a oběd mi chutnal dost dobře. Přišel Tygra se Seplem nebo Sepl s Tygrem a poslední byl tak laskav, že na mou žádost se vedle mne uvelebil a se vši šetrností svou nepříliš čistou ručinku na můj šat – ha, co to? Naše lidi ještě nespějí a dvěře moje otevřené. Nuž vajtr, četla sem chvíli „Tajné manželství“¹¹⁹, než nebavilo mne to, pak přišel strýček Rbs., a byla prý zde Rosa – po jeho odchodu sem se strojila na procházku, ale kam? Z nesnázi mne vytrhla pí Fyl., ač mi to nemilé nebylo, a chtěla bych šla s ní na procházku. Já ochotně svolila a slíbila, že jistě přijdu. Leč mezi tím, co mne u Juř. hledala, konečně sama šla. Nacházela sem se dosti dobře, ne dosti lépe sem si přátí nemohla, u dvoru a rozhled jakýž. A čerta budu se marně snad namáhat? Čtla sem, „Světničky arkýřové“ od Emilie Flygáre-Carlenové.¹²⁰ Viděla sem též švagra se dvěma soudruhy, ach jaká vzpomínka mne na „dvěma“ připadá!! Doma sem se snažila dočíst řečenou knihu. Dnes se mi zdá, že mne fotr as pětkrát budil. Konečně probrala

¹¹⁹ Databáze Národní knihovny v Praze uvádí bez autora: *Tajné manželství*. Přel. Josef Dudych, Praha 1864.

¹²⁰ Emilie FLYGARÉ-CARLÉNOVÁ: *Světničky arkýřové*, román, přeložený zue švédštiny, vycházel roku 1871 na pokračování v Poslu z Prahy.

sem se z otupělosti a co se stalo? Co se stalo? My nevíme nic! Celé odpoledne sem ustavila k smíření pí Fyl. Je sice nad míru nudná, nechci jí však urazit. Udělala sem kytku, jakáž by mne pro mne trhaná velkou radost způsobila. Pí Fyl. však příliš nerozčílila. Byla sem u ní až do 3 h[o]d[in] Pomáhala sem máti při přenášení nábytku. Mně se zdá, že, e, že ten blondýn se [?], mezku! Ryla sem na hřbitově, k nemalému podivení mému, květiny, jež sme št'ast[ně] nasázely, rostou. Vracela sem se, jak sem byla přišla, nechtíc byt' od lidí viděna. A právě hasiči odbývali cvičení a diváků tudíž nebylo pořádku. Nejvíce mne mrzelo, že snad p[an] P. se mezi prvními nacházejí, si myslet bude, že zúmyslně [!] sem tu cestu volila, abych atd. Než nebyl mezi nimi právě. Vcházejíc do uličky, viděla sem jeho postavu s důstojností kráčet, při čemž blahosklonně se na mne pohlédl. Můj bílý šat vzbudil bezpochyby jeho pozornost. Nasadila sem jasmín

/fol. 54/

a růže ze hřbitova přinesené, nevím porostou-li. Zahradu jsem polila, a pak jsem šla k Jd. Viděla jsem, jdouce zpět, p[ana] P., bez rozmyslu na M. otázku, proč by neřekl pravdu, jsem odpověděla: „Prosím tě, Svět je lhář!“ A on to mimo jiných slyšel. Jaké to bude mít následky? Právě se bije 11 h[o]d[in].

25. 5.

Milý Mílku, teď není čas ku čtení, je již 11 h[o]d[in], a já chci ještě napsat dvě psaní, Čk. a p[anu] V. A dnešní události nejsou také nepatrné, vždyť jsem byla až na Svinovském kopci.¹²¹ Od začátku – dopoledne jsem nedělala pranic, M. nebyla u nás. Odpoledne na stálé matčino naléhání, bych něco pracovala, jsem šla nechtíc ji uposlechnout do lesa, já vlastně neměla dnes dobrovolně nějakou ruční práci dělat. Zastavila jsem se u Jd., kdež jsem se zdržela as ½ h[o]d[in]. Byl tam p[an] S. a jeho p[an] bratr hleděl z okna. Jak se změnil za 3 měsíce! Nevěděla jsem, kam mám jít, také jsem na to příliš nemyslela a šla jsem první neznámou cestou do mladého lesíka – divná věc, šla jsem stále do vrchu, as ¾ h[o]d[in], a nohy mě ani dost málo nebolely, kdežto na Jelenici sklesnu vždy celá unavená, a to jsem byla ještě výše. Škoda, že jsem neměla Cicerona!¹²² Cesta, jíž jsem šla, zdála se mi nekonečná, bavila jsem se pozorováním a myšlenkami, mezi jiným myslela jsem též: „Každé namáhání bývá odměněno, aspoň v románu, zdaž i má namáhavá cesta najde odplatu?“ Sotva jsem domyslela, vzbudilo skupení křovin mou pozornost. Přistoupím blíže, pohlédnu na zem a tu užřím sličný listy. Nepomyslela jsem si hned, že jsou to konvalinky! Kdo si může mou radost představit!

¹²¹ Patrně vrch dne zvaný Nad Svinnou, cca 3 km od České Třebové.

¹²² Cicerone, průvodce cizích poutníků, užívalo se pro tištěné průvodce.

Přinesla jsem si též jiné lesní květiny, jež jsem večer nasázela do zahrady. Byla jsem s M. na hřbitově a mohla bych ještě něco psát, než musím dříve psaní napsat.

26. 5.

Právě se bije 10 h[o]d[in]. Dnes jsem se, vlastně M. mne probudila o 9. h[o]d[ině]. Zanesly jsme psaní na poštu a odpoledne M. p[anu] V., jež [!] jsem já komponovala. Zítra obdrží Čk. psaní snad Za sedm let si mám vzpomenout na tento den, M. též. Celé odpoledne jsem strávila u Jd.

28. 5.

Nechci příště mou sílu zkoušet, včera jsem šla o 10. h[o]d[ině]. O 10.? Ne, fotr přišel o 8 h[o]d[in]ě domů a za půl hodiny šli jsme spát. Já po dlouhých mukách jsem dnes o 1 h[o]d[ině] z rána usnula a o 8. h[o]d[ině] probudila.

/fol. 55/

Mám psát více o včerejšku, byla duha, ne však velkolepá, strašný víchř, déšť, kroupy a sluneční jasno se stále střídalo. Myslela jsem ve středu před usnutím snad z dlouhé chvíle, užřim-li svého Apolla či Odyssea, jakž sem jej nazvala. Tedy mne nenávidí, ne-li tedy tohoto opak. Dlouho jsem tedy čekala, až půjde ve sboru – kolem mne – marně!! Čemu jsem se dnes nesmírně divila a co nepochopuji, jest matčino laskavé jednání. Přece neuplyne den, v němž by mne každým ke mně promluveným slovem nenapomínala, ač marně. Jakž se rozumí, bylo mi tedy hned ráno jednání její nápadné, ač ne nemilé. Věřu hnusí se mi poslouchat ty ne něžné výrazy. Co má as za účel? Byl by to snad pouze rozmar? V tom by nebyla tak důsledná, alespoň ze zvyku by mne kárala, a pak při vypočítavé povaze matčině bych se nedivila, kdyby účel byl nejpodivnější. Byla jsem dnes třikrát u Jd., kdož ví, co as lidé opět míní – odpoledne jsem se učila hrát na loutnu! Škoda, že nemám hudební sluch, jaká by to byla rozkoš pro mne v písni zjevit mou slast a [...] jiného přednosti nemohu ani blouznivou myšlenku nemám. Nemohu si na ni vzpomenout, zabraná do počítání hodin, ach ano chtěla jsem si myslet, že jsem nešťastná a přec jsem si každou takovou nevděčnou myšlenku jednou provždy dnes večer zapověděla. Právě jsem rozbila cylindr. Uskutečnilo se na mně přísloví: Kdo s málem není spokojen, ani toto nezaslouží. Já jsem též nebyla spokojená se světlem, pošoupla jsem stínítko a hrdá lampa sklonila svou šíji s velkým sice hlukem, ne však nebezpečným. Dnes jsem též neviděla Apolla, ale slyšela o něm mnoho chvály. Kdyby snad Mílek chtěl mne ranit! Aj vždyť jsem mu vypověděla válku, byla by to více krásná romantická láska, leč beze všeho boje se Milkovi vzdát na milost a nemilost, to neučiním. Musel by mít ostřejší šíp! Že bych koho milovala, to nedocílí Mílek, bych řekla někomu psát? To nevím, děje se mnoho

hlouposti na světě, proč by se i toto nestalo? Dnes budu mít špatnou noc a bohužel nejednu – jen, aby se mi něco hezkého zdálo, bych si pro

/fol. 56/

[z]ítřek přála. Chtěly jsme jít do [?], než M. pravila, by jsme to odložily [?], bude prý Mayrova společnost¹²³ dávat představení a M. by se ráda na ty kunšty [!] podívala, já též. Naše lidi však nemyslí prospěch že by z toho měly jakýs z něhokýž. Je již 9 h[o]d[in] zítra a až bude? Dobrou noc.

31. máje v 8 h[o]d[in] ráno

Náš fotr zná mne křtít, a za jakým účelem? Já nebudu ob h[o]d[in]u vstávat, když mne o 7. vzbudějí. Dnes ale udělám naší matce návrh, radu, uvidím, co tomu bude říkat. Ještě jsem nesnídala, ač nesnídám téměř nikdy, mám dnes přec kapitální hlad, její vejcem zaženu. Jsem po snídani, je to ale nepohodlné držet v jedné ruce skořápku, sůl a vidličku a být ještě neumytá. V 9 h[o]d[in] 25 se K. C. [?]. Nyní mohu beze všech výtržností psát. Přečetla jsem „Odměna sedláková“ od Jandy,¹²⁴ dojemná to historie. Včera jsem obdržela psaní, an jsem se právě myšlenkou zabývala, odepíše-li mi – nedělala jsem si s odpovědí žádné představy, proto mne nepřekvapil obsah jeho následující:

Milená přítelkyně! Nemalé překvapení způsobil mně ctěný váš dopis, neočekával jsem jej opravdu! Jak (Proč jsem se ulekla naší máti sem právě vtrhnuví? Jest více už vzdálená, srdce mi však tluče doposud – to sem ale nepatří.) jsem jej měl očekávat nyní, když mne nedošla odpověď ani 9. 3. 75, kdy sem se na ní [!] nejvíce těšil! Dopisem včerejším, mně zvláště milým, změnil jsem částečně náhledy své, když pravíte, že jste mi zaslala dopis – já ale žádný neobdržel?! Lituji toho velice, že psaní ono se ztratilo. Kéž bych věděl obsah jeho!!!! Nemohl jsem a nemohu posud vysvětliti příčinu mlčenlivosti Vaší. Snad jsem urazil Vás prací svou?! Pak račte mne za omluvená míti – nejsem malířem. Děkuji Vám zároveň za pozornost Vaši, že mám mnoho práce, a pak

/fol. 57/

za vřelé přijmutí mne v kruh – ve společnost Vás a Vaši ctěné přítelkyně, slečny – již jste nejmenovala, ale od které mi darujete „onu“ podobiznu, že ano?! Kojím se nadějí, že laskavost vaše vyplní touhu alespoň částečně mou a sdělí mi obsah listu ztraceného, a pak teprv si zahráme. V úctě oddaný ČK., posl. odboru pro stavit. vodní a sil.

A co tomu říká pán? Sebrala jsem všecku trpělivost, bych dopsala list, jejíž jsem bez pomýšlení na nestálost mou začala, a nyní bych měla psát můj dřívější dopis? Nepsalať jsem

¹²³ Jméno této divadelní společnosti odborná literatura neuvádí.

¹²⁴ Patrně některá z próz Bohumila Jandy (pseud. Bohumil Janda Cidlinský), 1831 - 1875.

onen, jež zde mám poznamenaný – bůh uchovaj! Mám jej na zvláštním listě napsaný, uložím jej tedy do, e, nic. Mám tisícere chutě zrovna psát odpověď, než je to přec trochu obtížné psát takovému pánu, jako je budoucí inženýr K. Ostatně co mi po tom, zlobí-li se, neb ne? Byl ovšem jednou čas, kdy sem se domnívala, že jej miluji. Nyní jsem se přesvědčila, že to byla jen přátelská náklonnost, a pak umí tak dobře bavit, že sem se ráda v jeho blízkou se nacházela. Jak bych jej též mohla milovat, an mě převyšuje pouze vzděláním, ostatní ctnosti nechci snad křivě posuzovat, nezpozorovala jsem <však> u něho! Ti dobří lidé myslí, že obapolná láska nás spojuje! Hahaha, i z jeho psaní <vidět> nehledí žádná vroucnost citu. Dost však o tom, lidičky mě soudějí dle mého jednání, city však zůstanou skryty světu i jeho obyvatelům. Celé včerejší odpoledne jsem byla u Jd., zabraná v prohlížení „Světozoru“.¹²⁵ Četla jsem též některé částky mne zvlášť zajímavější a slzela jsem. M. částečně nepřítomná, překvapila mne při tomto počínání a chtěla vědět, co mne až k pláči pohnulo. Nezná mne – toť mé štěstí! Pří-
/fol. 58/

četla mé slze nějaké upomínce. Která as upomínka by mne dojala až k pláči?! Byla bouřka, ne však hrůzoplňná a krásná. Odpoledne, totiž po obědě, jsem vyšla do zahrady, chtěíc zde M. očekávaje [!], s níž jsem měla jít k Mlš. Vzala jsem si tedy psaní od Čk., ale nečetla jsem, hleděla jsem na krásného motýla a zabrala jsem se v trudné rozjímání. Obsah toho si každý pomyslí, účinek snad neuhodne, když řeknu, že mne M. příchod z něho vytrhl. Rozmrzelá, ani zlost jsem netajila, potkavše sl[ečnu] V., dopálila jsem se jejím drzým chováním, nevím jak jsem se tvářila. Myslí snad ona, že má nějakého práva ke mně, když její bratranec se mnou třikrát mluvil. Mohu za to, že byl tak hloupý a mluvil posledně tak nesmyslně? Či snad myslí, že mne zajímá on? Hahaha. Popíšu Vám, jak dalece stačí síly mé. Jak začnout? Postava nevyčníká ni souměrností, ni velikostí – já jsem větší než on! Obličej až příliš velký, čelo vysoké, jaké as vidíme na podobizně císaře Josefa II., nos rovný, spíše vyhrnutý, ústa obyčejná, oči šedomodré, bledé vousy jeho nechává si růsti na způsob rytířů ze sedmnáctého století. Vlasy má dlouhé, bledé, lišící se od bronzové barvy obličejce. To jest popis mého domnělého milence. Druhý K. se mu podobá, až <že má větší> na postavu a pleť. Vlasy má též poněkud hezčí. Povahy jejich však se liší nesmírně, onen jest domýšlivý. Právě se dívá M. do okna.

Odpoledne

Bylo právě 10 h[o]d[in] 15 min., když M. se u nás zjevila a as za 5 min. s ní šla jsem do p. Poh. skladu – poněvadž se mi lépe pod oblohou než stropem líbí, šla jsem s M. k Jd. Načež

¹²⁵ *Světozor*, obrázkový týdeník. Vydával F. Skrejšovský v l. 1867-1899.

mi okázala její úrodu na zahradě. Mohla mluvit, co chtěla, já ji na vše přisvědčila – nacházelať jsem se v takovém rozmaru, e, co píšu?

/fol. 59/

Nemám sice žádné pohnutky, a co pravím? Chci dnes tento deník popsat a ještě nějakou poznámku v novém učiniti dnes, 31. Máje. Divná věc, co dítěti byla mi zima nad léto příjemnější. Jakési nepochopitelné kouzlo spočívalo na pološerým dnu zimním, a vánoce, jak radostný pocit probíhal mně žilami. A nyní? Brrr, zima! Ne snad, že by mne mrazila zima, před níž nosy a ruce ukrýváme, právě co mělo dříve půvab pro mne, to se mi oškliví. Neustálé přebíhání mraků, ani když jasná obloha se modrá, činí na nás sníh tak nepříjemný dojem, jak trabla tralala. Není to duchaplný popis zimy, jak pak ale přijde léto ozdobené? Léto líčit ještě nebudem, ale jaro – máj, kdyby Mácha žil – nermoutila bych se nic, kdyby Amor se mi pomstil láskou k němu. Ano byla bych vděčná. Amor snad nepřijal mé vyzvání, nebo se jej ulekl a strachem přede mnou utekl? Může být, ale Amorku, to ti povídám, tvé novomódní střely že nepovažuji za žádný útok, usmrtíš-li mne. Však totéž budu-li koho vášnivě milovat, ovšem jen jednoho, pak slávu ti budou všichni – vrabci zpívat na věky věkův, amen. Zvítězím-li já, jakou odměnu dosáhnu? Vavřínový věnec od Diany¹²⁶ snad?! Povídám Ti však, bys nezapomněl dobře mířit. M. se již ku své lásce přiznává, já budu mlčet, chci vlastně mlčet. Budu-li, nevím, již kolikrát jsem si svatě umínila o p[anu] P. se nezmiňovat ni slovem. Přec jsem vždy mluvila i dnes a zítra? Kéž. Co as dělá Václav? Neodepisuje, možná ovšem, že neobdržel psaní od M. O nebe, ještě půldruhého listu mám psát a pak do druhého denníku? Nyní ale mu-

/fol. 60/

sím šít, sice mne máti bude žehnat. Při šití můžu také číst. Marně se namáhám nějaký rým napsat, mám, jak se říká, v hlavě řezanku.

Je as deset hodin večer – mraky se honějí po obloze – nespátrila ni jednu hvězdu a za 2 h[o]d[iny] skončí máj letošní. Jaké as události vykvetou mi na poli osudu do příštího máje? Ach kéž by se moje nynější tužby vyplnily! Marné však naděje! Musela bych se znovu zroditi, neboť úplně přeměnití svou povahu jest věc nemožná a zázrakem by to bylo – my však nežijem v době divů – nyní se vše běře přirozeným postupem – kupředu! Želíme, když meteory hasnou uchváceny v nejbujnějším letu, teď jest 10 h[o]d[in] Kdybych pět hodin bděla, mohla bych malý výlet učinit. A kam bych se sebrala, na Jelenici? Hm, to ne, a na Robův kopec taktéž. Půjdeme opět onou cestou, jíž jsem v úterý kráčela, podíváme se kam as ona cesta vlastně vede. O třech hodinách je však ještě tma a snad se bojím, to ne, ale měla

jsem si připravit motyčku. Je mnoho zlých lidí ve světě, a já? Jsem hodná až strach. Může se však státi, že bych byla nucená potmě psáti. Tomu se musí předejít. Je pozdní večer – poslední máj, poslední máj je lásky čas, hrdliččin zve ku lásce hlas! Co to má znamenat, vždy když si umíním bdět, jsem tak ospalá, že se stěží ubráním dřímoty. Snad mi nechce nebe zítřejší zábavu zkazit, pak, pak nevím! Sekala jsem dnes večer trávu s takovou obratností, že se až lidi zastavovali – poněvadž nikdo kol nešel.

/fol. 61/

Jakým as nesmyslem naplnit tuto stranu? A propos! Málem bych na mého ženicha zapomněla! Pan, vždyť nevím jak se jmenuje, se jaksi příliš o mne pečlivě stará. Nevím, čím jsem si jeho péči zasloužila, am ende¹²⁷ mojí krásou! Hahaha. Želím, že jsem mu nevěnovala větší pozornost když byl jednoho krásného jitra a ještě sličnějšího odpoledne v obchodnických záležitostech u nás. Hlavu tíží spaní, kol tma, nikde smilování a nyní bych měla upustit od dopsání této knihy? Nikdy. Škoda, že jsem takový hňup nemající ani žádné myšlenky k vhodnému, vlastně pikantnímu dokončení. Češi román končí smrtí a vůbec pláčem a Němci svatbou, neb jinakou veselostí. Obého může každý pocítit nyní. Necht' pláče, kdo může nad zmařením času věnovanému čtení a smíchem, že již bohudíky konec těchto zápisek jest. Amen.

/fol. 70/

31. máje 1875¹²⁸

³/₄ 11.večer – posledního máje

Přece jsem tedy dosáhla svého účelu, co mám však psáti, probůh jen žádné jeremiády, alespoň ne dnes. Chci-li toto smělé přání vyplnit, nesmím psát, což jest ovšem nejmoudřejší. Pročež ti přeji, nový můj deníku, lehké odpočínutí a světlo věčné, ježž ti ovšem lampa má poskytnouti nemůže, an v nejbližším okamžiku dokoná k nemalému zármutku celé společnosti sestávající cueřt ze mne, pak kufru, zrcadla, kalamáře, stěviců, peru, punčoch atd. Odpuštění, můj Šemík je skoro uražen, že jsem jej nejmenovala pročež jej nyní s ponížeností ohlašuju: gud [!] bay.¹²⁹

2. června v 5 h[o]d[in] a několik minut ráno.

Probudila jsem dnes se sice o něco dříve, leč ne s vůlí mou, chtěla jsem celou noc bdět a o 3. h[o]d[ině] vyjít na procházku. Doufám, dle jiných, co se nestalo dnes, může se stát zítra.

¹²⁶ Římská bohyně lovu, původně byla staroitalskou bohyní měsíce a ochránkyní žen a mateřství.

¹²⁷ Am Ende, něm., nakonec.

¹²⁸ Fol. 62 - 69 vakant. Fol. 70 - nový sešit.

¹²⁹ Goodbay, angl., nashledanou.

Co as budou naše lidi tomu říkat, že jsem se dnes o 3. h[o]d[ině] dříve než obyčejně vstala!
Včera jsem bděla do 11 h[o]d[in] při světle a as hodinu po tmě, zabrala jsem se do mapy
/fol. 72/

oblohy nebeské tak, že jsem na tě, můj drahý, zapoměla, odpusť! Poznala jsem krále Ithaky, nevyniká krásou, ošklivý též není, ještě jednou jej musím vidět. M. myslí, že se do něho zamiluji, bude-li Amor chtít. A já? Nezapomínám na vyzvání tohoto v boj – naše lidičky mne přijdou co nevidět budít, nesmím tedy dlouho psát – pravě zalétly mé myšlenky do Vídně k “un bon Marché“, musí to být kapitální šibal! Nashledanou, chci je překvapit.

4. 6. odpoledne

Měla jsem psát ráno, když jsem přišla z Litomyšle, lepší by to učinilo efekt. Již dávno jsme byly toho mínění poctít slavné město Litomyšl naší ctěnou a blahosklonnou návštěvou. Což včera se uskutečnilo. Ráno as o 3. h[o]d[ině] po bezesné noci jsem usnula, bych, jak jsem slíbila M., se o 4. h[o]d[ině] probudila. Než každý ví, kdo spí hodinu, že neví o délce času, takž i já najednou zaslechnu temné bušení na okno, myslela jsem, že ještě spím, probravši se ze snu, zřím M. s rozhněvanou tváří u okna! Vyskočím tedy – spalat' jsem na kufru a obouvám se. Bylo již 5 h[o]d[in], když jsme čajem posilněné šly k Jd., kdež jsem si změnila peníze s dost těžkým srdcetem [!] načež jsme rajzefertýk¹³⁰ se krokem, ne skokem, blížily [k] cíli své cesty doufajíce přijít tam dříve než Mayersův cirkus „amerikánský“. ¹³¹ Cesta byla – právě mě vytrhl příchod fotra z popisování mé cesty – u Němčic¹³² jsme spatřily tlupu cikánů s dvouma četníkama, inu obavu vzhledem cikánům vzbuzenou, zněla odpověď má as v ten smysl, cikán cikánu že neublíží a já atd. Četník slyše mou odpověď, pravil se smíchem: „Počítáte se slečno tedy mezi cikány?“ Po několika vzájemných slovech jsme se ubíraly dále, zaživše tak první dobrodružství, též v jistém hostinci vesském¹³³ jsme učinily štaci. Další cesta ušla v žertu a rozpustilosti až k sv. Prok[opovi].¹³⁴ Zde jsme se usadily a toaletu svou si upravivše obíraly jsme se dnem jíz k osmé, vlastně k deváté hodině dospívajícím a na tě, můj nejdražší, jsme také vzpomněly, já ti věnuji

/fol. 73/

vzpomínku na ptáče před námi poskakující. Zdálo se mi, že zahrávalo si na rytíře, hrdě nás čekalo a ve vzdáli vždy jednoho kroku poskočilo kupředu, až jej hra ta omrzela a k nemalé mé žalosti bez poroučení i ulétlo! Mezi tím jsme se nacházely již v Litomyšli. Nejprve jsme šly

¹³⁰ Reisefertig – z něm. být připraven na cestu.

¹³¹ Jméno majitele se nepodařilo určit.

¹³² Ves asi 5 km od Litomyšle.

¹³³ Ve smyslu „venkovském“.

¹³⁴ Socha sv. Prokopa od B. Hendricha z roku 1764. Nachází se nad Záhradí na sv. okraji Litomyšle.

na hřbitov, kdež se M. nad míru líbilo. Z odkud si jdouce byly jsme osloveny babicí jakous, by jsme si daly vyložit karty. Vím, kdyby M. věděla, proč je tak dotěrná, že by bez meškání svolila, jest příliš pověřivá, co se týče budoucnosti. Vyhledávaly jsme ráj a potkaly též p[ana] Ky., jak je teď hezký! Mne provázal hled všech slečen mně uzřevších díky mému Šemíku! Místo ráje přišly jsme na Karlov. Ovšem, že já šla bezvolně, nevědouce koho se zeptati, vlastně nechtíce, šly jsme k Stok. A nyní bych chtěla přes celé mé jednání udělati čáru zapomenutí, pí Stok. mne neznala. Já rozpačitě, poněvadž jsem neměla žádný účel a žádnou příčinu mé návštěvy, nevím co jsem mluvila, mnoho chytrého to nebylo. Zdálo se nám ještě brzy, šly jsme tedy na vozy p[ana] Mayersa se podívat, přičemž jsme potkaly sl[ečnu] K., jež nás stále doprovázela. Již 5 h[od]in, večer se lépe píše než ve dne, již ani nevím, co jsem psala, aha! Nuž prohlédnuvše vozy a částečně i koně, kráčely jsme do „ráje“, a pak v průvodu pí Fyl. k lékaři. Nebyl doma, měla jsem však příležitost pozorovat ručku jeho „milostpaní“. Omluvivše se pí Fyl., šly jsme do zámecké zahrady. M. nemá citu pro krásu romantičnou, lepší se jí líbí systematicky rozměřené záhony květin než květ neobmezených lesů – a přece si myslí, že se shodujem, divná věc, sem se též shodovala, a předce – tiše. Ach jak krásnou příležitost k pozorování obyčejů okolí litomyšlského jsem zanedbala ve vinárně! Cíl nynější cesty byl ráj, a propos na této cestě jsem potkala starého známého p[ana] Věk[a]. Upomněl mne svým objevením se na Čt., na nějž jsem pak častěji vzpomněla – v ráji jsem se řádně 2 hodiny nudila a zlobila. Právě při odchodu potkaly jsme sl[ečnu] K., jež nás přinutila se vrátit – ach pana Miřiovského – neznám! Viděly jsme, však kterýž byl jistě on. M. myslí totéž. Ještě neodezněla třetí hodina a na náměstí se lid kupil, že nebylo

/fol. 74/

možná volně se procházet, čekali velkolepý průvod. Byly jsme nucené jít do zámku – byla jsem já vlastně nucená jít, M. chtěla. Zastavili nás na cestě naší p[an] a pí. Stok. sedící na lavici s dvěma študenty před domkem – mojím snad majetkem, co jsem mluvila, nevím – Ach ano, právě byli sloni přes náměstí vedeni, učinila jsem tedy tu moudrou poznámku, že jsem nevěnovala pozornost svou těmto, jako lidu za nimi běžícímu. V zlosti bezpodstatné jsem se M. nechala vésti k s netrpělivostí čekanému průvodu, popisovat jej nebudu, protože nemohu. Ale osud. Brzy jsem měla s M. hlad, ne hlad měla jen jednou, ale sotva žízeň uhasila, chtěla opět pít a nyní měla hlad a nevěděla, čím se nasitit [!]. Na můj návrh jdem kupovat uzenky, leČk.de je sjísti [!]. Opět jde, jak já chci, totiž na hřbitov, načež do cirku s neuhašeným žárem žízně. Než jsme obdržely vstupný lístek, bylo již druhé jednání, prohnaná chytrost je Američanů[m] vlastní. Také zde první místo, as 5 řadu sk[l]adacích seslí, řady byly hodně široce rozestavěné v přízemí, as 5 kroků prázdná prostora dělila první místo od druhého.

Špatně as viděli, kteří seděli – jak též M. chtěla učinit. Po dlouhém domlouvání se mi podařilo k lanu a plachtě dělicí nás od místa 1. Byla mi však za to vděčná (upozorněna mnou, hleděla neustále na černocho, p[ana] V., vlasem, vousky, očima a postavou se podobajícího, ano i trudný vzhled p[ana] V. nescházel. Říci, že mě bavila celá řada představení, bylo by lež, byla jsem pohnuta pouze uzřením lvů, vlastně mučením jich... Ubozí, a my, Čechové?! Takové myšlenky probíhaly hlavou mou a jen stěží potlačila jsem slzu do oka se deroucí. M. – nic – v tom byly shrnuté plachty a náhlým osvětlením překvapené obecnstvo hledělo na vše strany – pohled rozkošný. M. si přála ještě vidět podobu jejího milce, stalo se, jaké však překvapení, muž as padesátník ošklivého zevnějšku byl předmětem jediné pozornosti M...iny! Nelituje však toho, i já byla jednou tváří zaujatá, totiž jednoho mulata. Hřímající potlesk byl příčinou vycenění bílých skvoucích zubů. Jakkoliv jsem zemdlelá bděním noci minulé, přece se pokusím pokračovati v vypravování.

/fol. 75/

Večer téhož dne žízni dohnány hledaly jsme hostinec, ovšem našly jsme několik, vchod do nalévárny zůstal vždy tajemstvím nerozluštitelným. Posléze vrazily jsme do kavárny. M. chtěla pivo, já víno. Dva páni ku karavaně Mayersově patřící se s námi rozhovořili, byla to dostatečná zábava, jak se M. zdálo, mě [!] nedostačovala, špatný humor zažehnali, a propos, v ráji jsme se sešly s p[anem] Š. a Rlk., kteřížto nám oznámili, že zpět pojedeme s nimi, M. se těšila. Jdouce z kavárny poznaly jsme Rlkův [?] povoz, šly jsme tedy blíže a našly jsme jeho majitele, připravujícího se k odjezdu. Pravíce, že jdeme napřed a za městem se teprv usadíme, šly jsme k Slk. kdež krom p[ana] a p[an]í se ještě jeden hezký studující snad nacházel. Všichni se smáli žertovnému tónu našemu a provázeli nás ku dvěřím domovním. M. by byla ještě dlouho mluvila s nimi, já rázem jsem učinila konec rozmluvě, již [!] zábavnou činil řečený student. Potkaly jsme sl[ečnu] K., již tušíce, že nepojedem domů, sdělily jsme své tušení. A K., jež nás vyprovázela až k zámku, načež bez pláče se rozloučivše zdlouhavým krokem plížily [jsme se] k sv. Prokopu. Po změnění botek a chvíli odpočinku braly jsme se k Třebové, byla to cesta bez zvláštních úkazů, krom větru. M. se durdila, že jdu pomalu, odtrhla se ode mne a kráčela napřed, již mi zmizela z očí. Zahloubala jsem se, tu myšlenky mně milé, ani nepozorujíc zrychlila jsem krok, brzy jsem M. dohonila, šla bosá a byla již unavená, odevzdala mi klobouk a slunečník a sedla na mez, nezdržovala jsem se, dohonil mne jakýs jun vesský, mluvili sme o cirku, jakž se rozumí, brzy přišla též M. Co mám více psáti? Žízni jsme umíraly, nohy nás sotva nesly. Jak dlouhá to byla cesta z Člupek¹³⁵ do Zhoře!¹³⁶

¹³⁵ Člupek, vesnice 3 km západně od České Třebové.

¹³⁶ Zhoř, vesnice 2 km západně od České Třebové.

V této jsme našly vzdor pozdní době jedenácti hodin hostinec osvětlený, že jsme jej pominuly nemůže nikdo věřit, ještě jsem tolik piva nevpila najednou jako zde. Tři minuty scházely do půl dvanácté, když jsme odcházely.

/fol. 76/

U kříže se američanky mé kosti narovnaly. M. spala cestou, zde též probudila jsem jí a „s kuráží“ jsme se blížily [k] lesu „raubířstvím“ pověstnému, zpívaly a smály jsme se rozumu moudrých lidí. Tak s velkou lítostí „Boleslav“ zpívající jsme došly domů. Máti vzdor očekávání mému se pranic nedivila pozdnímu mému příchodu. Právě dnes, v jednu hodinu, jsem šla skrz protější ulici. Že jsem bez velkého namáhání usnula, svědčí můj deník, jinak by se honosil poznamenáním příchodu. Amen.

Dnes aj což jsem přišla včera? Vzbudila jsem se o 9 h[o]d[in], práci žádnou ruky neuzřely a nyní již téměř spím, adje¹³⁷. Právě přijel fotr z Svitav a já mám tu blaženost cítit příjemnou vůni z fotrových bot.

6. 6. večer

Již brzy budu umět celé vyprávění o divech amerického cirku nazpaměť, neb chce každý vědět jaký měly [!] šaty, jak vypadali atp.

Včera důležitý, osudný den pro tak mnohého občana zdejšího! Dopoledne přišla M., jak obyčejně jsem s ní šla po mnohých odchylkách okolo bydliště Odyseova k Jd. Překrásné jitro ustupovalo před mraky hromu a krouponosnými a vskutku bylo slyšet temné hučení hromu. Přála jsem si bouřku. Zpět jdouce zrychleným krokem předešlou cestou, zpozorovala M. krále Ithaky, před vchodem zatleskat rukama a zmizet, by nebyl od nás snad viděn. Došly jsme k našemu hradu a drobné, řídko padající kapky se proměnily ve strachovaný déšť! Kusy ledu řinčely v okno a způsobily prý nesmírnou škodu na polí[ch] a zahradách. Podivný úkaz! Nemyslela jsem, že by byla M. tak útlocitná, pravila, že se nechce dívat na ničení obživy chudých a zajisté mne pokládala za zločinku, že jsem lhostejnou, spíše však veselou tváří hleděla na tu spoustu! Po jejím odchodu jsem vstoupila do zahrady.

/fol. 77/

Odpoledne po kolikterým napomenutím matčíným jsem se uvolila <as> k čištění nádobí. Zabrána do myšlenek svých, nezpozorovala jsem ani bouřku vždy víc se blížící. Upozorněna deštěm pak, nemyslela jsem jinak než že to máti odstrkuje stoly, není divu, hluchá na jedno ucho jsem a na druhé moc neslyším,¹³⁸ zvláště když jedno udeření hromu mne ohlušilo zúplna. V tom přijde moje sousedka, abych se šla podívat na vodu, jak velká je. Do šesti

¹³⁷ Adieu, fr.,sbohem.

¹³⁸ Patrně nadsázka, z dalších pramenů nevyplývá, že by Honlová trpěla nějakou poruchou sluchu.

hodin jsem částečně na vodu a lidi hleděla a mezi jiným jsem slyšela, že jeden statek na Lhotce¹³⁹ hoří. – Ó myšlenky! – Rázné kázání matky mě přivedlo k životu.

Dnes ráno též svítilo slunko, když jsem jej pozdravit chtěla o 9 h[o]d[in]ě se probudíc, ukrylo se. Odpoledne opět přšelo a já četla, z kteréhož zaměstnání mne příchod pí Hl vytrhl. Rozvaživši, četla jsem poslední zápisky a kreslila jsem němé hezké Haně hlavy, zítra přijde ke mne. Pí Jd. mně překvapila zprávou o příjezdu p[ana] V. Co as dělá M.? Hvězdy jasně svítějí. Je ½ 11.

7. 6. odpoledne

Zdá se mi, že bude dnes bouřka, fotr je téhož mínění. Jaká událost bouří mysl všech obyvatelů ulic, k níž i my náležíme? Žena prchá od muže!! Pro takovou malichernost nemusejí se věru ty dobří lidičky horšit. Zdá se mi, že je tento inkoust lepší předešlého. Soudci se shromažďují k vážnému rokování nad přestupkem, jakéhož se ubohá snad žena dopustila, sestává soud ten z dvou rytířů od šídla, jednoho s náprstkem, jedné mlékačky, dvou obstarožních matrón, ponocného a hezké němé Hany – rozsudek bude strašný, zajisté – adieu!

Opět je večer! Jaký to život vedu, den s nocí se ustavičně střídaje nepřináší nikdy nic nového, zívám-li jeden den, následující bych spala, neb: ráno vstanu, bych večer šla spát a večer jdu spát, bych ráno vstala! Pí Fyl. mne celé odpoledne nudila, as ob h[o]d[in]u šla jsem s Ha. a M. k nám přišedší k Jd. Viděla jsem Václava, jak bledý byl! Škoda, že nejní více mu podobných lidí na světě!!!

/fol. 78/

13. června

Plesej a raduj se Jeruzaléme, vy hvězdy, luno a slunko jasné, ptactvo, květiny a veškeré živočišstvo-radujte se a veselte se se mnou, neboť jsem nalezla deník, jenž mrtev pro mne byl a žije, žítí bude na věky (!) Celých osm dnů jsem nepsala, musím tím více napínat paměť – nemohu se dozvědět, který den jsem poslední psala- ach již vím to, ale je-li dnes jistě 13., nemohlo být 6. v pondělí, když je dnes neděle!? Nu ať je již jak chce, zítra se přesvědčíme. V úterý a ve středu, marně se namáhám, jak jsem ty dny strávila. Ve čtvrtek ráno, chtěla naše máti mojí komnatu, či, jak se nazývá kvelb,¹⁴⁰ uvést v pořádek. Za tou příčinou se muselo vše odklidit, poněvadž mne to příliš nebavilo, odstranila jsem se, aniž bych cos zlého tušila. Jak nyní obyčejná procházka dopolední vskutku celé dopoledne trvá tak i ta. V poledne mi učinila máti návrh, bych sítkovala záclonu, byl s radostí přijat. Mezi sítkováním jsem si vzpomněla na tě, můj klenote, bylať jsem tě z velké pohodlnosti s májovými zápisky a dvěma arš[í]ky

¹³⁹ Lhotka – ves, 1 km severozápadně od České Třebové. Dnes součást České Třebové

¹⁴⁰) Kvelb, něm. Gewelbe, komora.

papíru položila za zrcadlo, a nyní jste se nacházely v rukou matčiných, nejdříve se mne zmocnil krutý bol, pak zvědavostí matčinou popuzená, strašný se ve mně zavířil vztek, než doufala jsem, že Vás naleznou, proto jsem se ani matce nezmínila, tvářila jsem se zcela lhostejně. Večer, jak zvik [!] káže, byla jsem u Jd. A když jsem M. tu srdcelomnou zprávu sdělila, zdá se mi, že měla radost z mého neštěstí. V pátek pod klidným zevnějškem zuřila strašná bouře, jíž co slabý odlesk napodobila odpoledne, vlastně večer o 6. h[o]d[ině] obloha. As o 7. h[o]d[ině] přestalo pršet a mraky se roztrušovaly. Šla jsem k Jd., než stavila jsem se u Fyl., kamž snad ze zvědavosti

/fol. 79/

těž sl[ečna] Kr. přišla. Zdá se mi, že mi v posledním čase věnuje trochu pozornosti. K Jd. jsem šla nynější naší cestou, veselá že jsem nebyla, může si každý hňup myslet, a v takovém rozpoložení zajisté pátravé neb úsměšné pohledy před dveřmi zevlujících neb kolemjdoucích, že nerozveselují, každý ví z vlastní zkušenosti. Vlastně mě dopálilo oslovení jakéhos strýčka: „Kampak jdete, děvčátko, na špacír? „ Jak jsem nebo zda-li vůbec jsem odpověděla, nevím.

U Jd. jsem mnoho hlouposti natropila. Oni myslí snad z rozpustilosti či z bláznovství, a já? Ze zoufalství! Ano pevně jsem si umínila nejíst dříve, dokud Tě nenaleznou. Přišel též V. k Jd., chtěl se mnou mluvit. P[an] Šk. mluvil s p[anem] Jd. S tímto se zajisté přeje V. seznámit, proto se mísil v hovor, jenž jej as mnoho nezajímal. P[an] Šk. v nadutosti své na jeho zdvořilé otázky odpovídal „s výše a velebnosti své kantorské“, ač není hoden Václavu políbit kramfleky u bot!

Tak se to na tom světě plete, hlupákům že štěstí kvete! Šla jsem domů s V., M. nás doprovázela, u schodů se rozloučila. Mluvili jsme spolu, jakž se rozumí o M. Jakž jsem tušila, smýšlí V. o M. jako ona o něm. Řekla jsem mu, že se nevdá, otec, že jí má příliš rád, než by jí nutil a ona je příliš stálá, než aby zapomněla. Pak kdyby viděl ty slze, jež s očí M....ných proň tekly. A podobně mluvili jsme spolu dlouho, odcházející stiskl mi přátelsky ruku, což mne nevýslovně naladilo. Bylo as deset hodin. Chtěla jsem psát, neměla jsem jen tebe a petrolej. Nyní o včerejšku! Ráno jsem nesnídala a poněvadž předešlý večer jsem též nic nepožila, měla jsem pořádný hlad. S M. jdouce, vypravovala jsem některé nebezpečné úryvky z rozmluvy s V. Byla jsem též žádostivá zvědět co on as dělal – ona bláhová myslí, že ze zlosti jí chytl časem za ramena a stiskl je nebo ruku. Šly jsme do lesa a trhaly tam jahody mezi rozmluvou o V., jakž se rozumí – jak jinak?!

/fol. 80/

Odpoledne byla jsem odhodlaná zjevit matce mé mínění, což jsem též učinila. Ovšem jsem se dříve ptala, kam dala tebe. Ona se nechtěla hned přiznati, posléze řekla, že tě spálila. Věděla

jsem, že je to lež. Někdo hledí na mne oknem, co abych zhasla? Stalo se a zvědavec ten již odešel, můžu tedy dále psát. Otec byv ráno v Litomyšli, unavil se, poslal mne tedy do lesa zaň. Před odchodem jsem řekla matce, nebudu jísti ani pítí, dokavad mé zápisky nedostanu. Pak jsem čekala, stalo se. „Nejez, nebyde,“ řekla naše dobrá máti. V lese jsem pořádně vyhladověla a žíznila jsem jak ryba na suchu, zkrátka snědla jsem dva řádné tvarůžky a ještě řádnější krajíc chleba. Dnes mne nechali spát do 9. h[o]d[in]. Když máti odešla do chrámu, šla jsem ke stolu ve světnici, našla jsem knihu se psaním od sl. I. B., jak dojemně píše. Z dlouhé chvíle zajisté! Bouře se zračila na čele mém, přišla M. se smíchem, což mně neusmířilo, pak ustrojím se, nedbale kráčím do chrámu, nechtíc pana pátera z kázání vytrhovat, šla jsem do Rybníka k Brt. Šla jsem rychle, střevíce poprvé na nohou jsem rozedrala cestou neschůdnou, slečna nebyla doma, šla jsem zpět. Každý se nad mým vzezřením pozastavoval, byla téměř mše již ukončená, chtěla jsem se k sl[ečně] I. přidružit, než neučinila jsem toho. Šla jsem s sl[ečnou] V., ona věděla příčinu mého pobouření! Zdálo se mi jednání mé příliš hloupé, následovně jsem se hned odtrhla od ní a šla domů. Přes oběd jsem byla na půdě, máti mě ovšem volala. Podivně opozdila se s obědem, a jak! Kočka spustila nářek nad bolavým ocasem, krotila jsem jí. Ona svýma očima vskutku hezkýma na mne hleděla tak bolně. Naše Nemesis¹⁴¹ je hezká, to dosvědčí každý kocour, ale cudná jak Diana. Pronásledovala jsem matku, by neměla příležitost ku čtení tebe – před svačinou se vytasila s oželenou mou částí života a mimo kázání a jiná na-

/fol. 81/

pomenutí mi darovala tebe a výše jmenované májové zápisky. Okamžikem zmizely mraky a slunečné jasno se rozlévalo po mém obličejí. Vesele jsem šla k Jd., divili-li se v pátek mému se tváření, pozastavovali se dnes tím více nad mnou radostí, ach co mi potom! Přijdu k M., místo co by mou radost sdílela, bručela jak lední medvěd ze žárlivosti. Snadně jsem zaplašila chmury ty a M. se brzy smála vesele. Vypravovala mi náhledy jednoho „sousedá“ o mně: „To byla Honlová, co šla v pátek vokolo našich? Já jsem si to myslel! Ale mně se zdá, že nemá – hm- všecky pohromadě. Řek jsem sousedu: Jářku, sousede podťte, skřapnem si trochu. A posadili jsme se na lajc¹⁴² před vokny a vona šla vokolo. Soused se jí ptal kam de? Vona se ale tak divoce koukala. Jářku, sousede, vona se snad zlobí, že jste jí řekl „děvčátko“, měl jste jí říct „slečinko“.“ Smích prý pí. Jd. a M. byl v odpovědi na toto strýčkovy vypravování. On pak pokračoval: „Já jí viděl ráno a to byla nastrojená, v klobouku a to dyž šla večír, tak by byly vrány za ní litaly.“ Jsem tedy jednohlasně uznaná za blázna. Z toho si nic nedělám, jen

¹⁴¹ Nemesis, řecká bohyně odplaty, zde jméno kočky.

¹⁴² Lajc, lavice.

když mé zápisky mám. Kolik je as hodin? Mám vypůjčenou lampu a tolik petroleje jsem spálila, že by jej naše lidi na celý týden nespotřebovali. Spěte nyní klidný sen, brzy bude bílý den. Právě se bije 12 h[o]d[in].

15. 6.

Vzala jsem sice pero do ruky, abych psala, než co M. atd. Lamenta¹⁴³ starých dřevěnek v pěti jednáních a sedmi proměnách. Jak idyllicky žiji!... Kdo by to byl řekl, že sl[ečna] Čr., vlastně Hy., je tak patetického smýšlení! Viděla jsem ...¹⁴⁴ se sl[ečnou] Hy. šli[i] zajisté z Jelenice a spěchal vidouce mne, neviděl mne, měl zajisté naspěch. Cítila jsem nemalé rozhořčení, nenalezivši M. doma. Dopoledne jsem byla na poli až do 1 h[o]d[iny].

/fol. 82/

A včera? Jako každý den, nic znamenitého se neobjevilo na obzoru našeho „žití“. Aj, aj, málem bychom zapoměly na poděšení našich sousedů a mojich [!] kolegů. Bylať jsem večer na poli upozorněna hlukem pánů kluků, hledím na jeho příčinu. Nesla jsem domů a vítězoslavně v kapse – slepáka!!!¹⁴⁵ Spíca dnes trudně, hledí skrze mlhový závoj na nás, dobrý lidičky. Viděla jsem též Anlh [?]. Aries¹⁴⁶ v rudém světle, jak to přijde, když vycházela Kapella,¹⁴⁷ vždy měla velký světla lom, a jiné mnohé hvězdy jsou nepohnuté, e, to mi špatně sluší, a nic. Chtělo se mi něco říci, a nemohu si živou mocí vzpomenout co, snad, že ještě není úplněk, ha ha. Ať se pinkl hází.

16. 6.

Právě jsem dokončila přehledku mých právnických akt, a co víc, mé kasy. Obojím jsem dostatečně uspokojená a zajisté jest tato práce dnes jedinou – ba ne, dnes jsem byla pilná i v jiném odboru, jemuž však nevěnuji zvláštní pozornost. Proto přec necítím k vyžívání takový odpor jak k šití. Při pouhém slovu tom se otřesu ošklivostí, což naší matce nevadí v stálém zaměstnání toho vnucování a to při každé příležitosti. „Já ráda pracuji, ale nejradši nedělám nic.“ Dnes proti dennímu pořádku jsem ráno nebyla u Jd., šel okolo mojich oken, vlastně mého okna, rozumí se lhostejně. Je okolo měsíce dvůr či, jak zde říkají, kolo. Obyčejně pršívá, fotr ovšem již tři dny prorokuje déšť. Kromus se mu však posmívá. Ráno sice přšelo, as 3 minuty. Nyní bych již mohla Čk.odepsat. – Víc nevím.

Psaní již mám zkomponýrované, jestli jej bude Čk. číst, nevím. Kdo ví, kolik odpovědí se ještě v mé hlavě zrodí, jedno lepší prý [podtrhla F. H.] druhého.

¹⁴³ Bědování, nářek

¹⁴⁴ Jméno vynecháno v originálu

¹⁴⁵ Patrně slepýše.

¹⁴⁶ Areis, Beran, souhvězdí.

¹⁴⁷ Capella - hvězda v souhvězdí Vozka (Auriga).

/fol. 83/

Kolikátého as dnes? Snad 20. 6.

Již dávno jsem nepsala! Doba to sice čtyř dnů zdá se krátká, leč plná událostí velkých. [podtrhla F. H.] Musím si oddělati korále, bych mohla pohodlněji psát. Podle výpočtu mého, psala jsem posledně ve středu, musím se přesvědčit – ano. Ve čtvrtek totiž 17. 6. jako každý den nevzbudila jsem se o půl sedmé hodině, ne jako jiný den, napsala jsem psaní Stok. do Litomyšle a jak mi máti řekla, nebyl s tím jemnostpán fotr spokojen, že jsem se podepsala „Fr. jeho sekretář a dcera“. Načež jsem se obírala zalývááním [!] květin. Z tohoto zaměstnání mě vytrhl fotr, radě mi, bych šla do Ústí¹⁴⁸ na pohřeb p[ana] Marka, rytíře řádu Fr[antiška] Jos[efa] atd. Šla jsem ne tak ze zvědavosti, jako z rozmaru okamžitého. O půl desáté jsem vyšla z domova a o jedenácti jsem byla v Ústí a ještě jsem se zastavila v Hylvatech.¹⁴⁹ Ach naše ubohá Nemesis se připravuje k operaci, chtějí jí useknout ocas! V Hylvatech jsem byla strašně rozpustilá, urazila jsem též zemřelého p[ana] Marka svévolným jedním slovem, opakovat je? Nemožno! Odtud jsem šla se Zden. do Ústí, vypisovat vše nemohu, pro rozvláčnost podotýkám pouze, že Šemík můj vzbudil i zde pozornost všech dobrých lidí. V chrámu tamějším se mi líbila malba dvou obrazů. Okrasa oltářů, andělíčci, vzbudili ošklivost mou. Z osob mne zajímali: jeden, nevím k jakému náleží regimentu, mělť velké modré oči, jež se od tmavé pleti jeho odrážely, zvláště když se stranou na nějaký předmět díval; druhý se mi líbil pro bledost pleti a temné vlasy a vousy; a třetího zasmušilý vzhled mne zajímal. Tento byl syn zemřelého p[an] Mar. – podivno, blondýn nevzbudil ještě nikdy pozornost mou, p[an] Marek je první tedy. Ostatní čas v Hylvatech strávený nezasluhuje poznámku, ani snad hádka má se strýcem, týkající se národnosti. On starý Němec mi dokazoval, že Češi jsou přílezcenci ve své vlasti a Čechie patří prý Němcům.

Musím mateři pomoci nádobí utírat.

Jsem hotova, je as ½ 2. h[o]d[iny] odp.

/fol. 84/

Na nádraží jsem se sešla s pí Břt., jež jela též do Čes[ké] T[řebové] ještě s třemi dámami. Nebylo jí příliš milé naše setkání, pročež jsem se brzy odstranila, bych jí též na cestě byla nepřiležitá. Jela jsem v druhé třídě, kdežto ona a páni zdejší učitelové v třetí třídě jeli. Pan Šk. mi [na] nádraží řekl, že u Jd. hořelo, každý si může myslet, že jsem tomu nevěřila, až jsem se o pravdě slov jeho sama přesvědčila. Šťastnou náhodou bylo prázdné coupé, v němž jsem jela já, byla jsem příliš nelibě dotknutá hádkou se strýcem a dosud jsem se dojmu toho sprostít

¹⁴⁸ Ústí nad Orlicí.

¹⁴⁹ Hylváty, dnes součást Ústí nad Orlicí.

nemohla. Mluvila jsem se Špicou. Z nádraží jsem šla k Jd., M. spala – pí. Jd., probuzená, šla se mnou, cestou mi vyprávěla podrobnosti ohně. Mezi jiným, že p[an] V. skočil z okna a hnal se nahoru k ohni. Bez jeho přispění, kdo ví, co by se nestalo – etc.

Psát jsem nemohla ve tmě... V pátek? M. zde ráno nebyla, v poledne majíc jít pro pivo, šla jsem k Jd., nestalo se však nic zajímavého, šla jsem v matčiných střevících. Večer jsem byla na hřbitově. Mluvila jsem se sl[ečnou] Kn., dozvěděla jsem se od ní, že v úterý zde bude výlet litomyšlských studentů a v pondělí českotřebovských. Jak se rozumí na Horách, byla jsem vyzvaná, bych šla s ní, což jsem s ochotou slíbila. Jdouce zpět potkaly jsme sl[ečnu] G. a mluvila na mne!! Jaká to čest! Věru neměla se tak snižovat. Blýskalo se i hřmělo temně, leč otcovo prorokování se i tentokrát nevyplnilo. K nemalé zlosti jeho se mu máti smála při každé příležitosti. Jsou 2 h[o]d[iny]. Večer jsem si připravila lampu a deník, a předc jsem nepsala. Nyní včerejší den, nezapomenutelný 19. červen! Fotr jde s JJ. domů, nebe! Včera ráno opět se M. neokázala, zaměstnávala jsem se květinami. Má první růže opadala, zanedlouho rozvíje [se] druhá, nebude však tak krásná jako její předchůdkyně. Odpoledne jsem ve světničce as 4 h[o]d[iny] spala na zemi, pak jsem šla do zahrady a <dala j> zabrala jsem se do vyšívání. Zanedlouho šla Izy okolo, ptala se máti, jsem-li doma, ona jí odkázala do zahrady. K naléhání jejímu, bych

/fol. 85/

šla s ní do pivovaru pro mláto, jsem svolila. Přeskočila jsem plot, a tak bez matčina vědomí a pod výminkou, že „putnu“ já ponesu, jsem s ní šla. U „vochtrhauzu“¹⁵⁰ jsem uzřela p[ana] V. přicházet k nám vstříc, podal mi ruku řka: „Tak dávno jsem Vás neviděl!“, načež já mu mám něco pikantního sdělit. On chtěl, bych mu to na místě řekla. Když jsem odpověděla, že je to nemožné, chtěl vědět, kdy a kde. Usnesli jsme se, že večer as o 9. h[o]d[ině]. Povšimnuv si „putny“, řekl, bych jí sdělala, že mi nepatří. Uposlechla jsem ze žertu a sdělala jsem jí z ramen a nesla jsem jí, rozloučivše se, v ruce. Svědkem vzdáleným rozmluvy naší byl Kodl a Izy, neslyšeli však ničeho. M. nás též viděla a běžela chtějíc rozmluvu naši přetrhout. Ptala se, co jsme mluvili, řekla jsem jí téměř vše doslovně. Šla s námi zpět až k nám. Na cestě chtěla mluvit německy, což jsem ze šetrnosti k Izy nedovolila. Byla jsem pak pro nauku u Jd. a se sl[ečnou] Kn. jsem šla domů. Ozbrojené kytkami braly jsme se opět do města.

(Pokračování v příštím sešitu)

/fol. 86/

14. července 1875¹⁵¹

Černá princezna

/fol. 86a/

14. červ[na]

Psaní jsem dopsala a zapečetila ještě včera, neboť dokonavší obt[ížnou] práci tu, oznamovaly hodiny, že pan Úterý ustupuje slečně Středě. Bylo by však nemožné žádati ode mne více psáti, než úvod k sešitu šestému. Čím as skončí? Ziváním!

Téhož odpoledne

Právě mi napadlo, že i trochu vroucněji píšu, než v pravdě jest. Jest sice mé přání pomstít se jemu, ne <k> tak kvůli mně, jako že tak mnohou o mír srdce alespoň na krátký čas připravil. Škoda, že nejsem hezká, bych mohla doufat v zdar mého šlechtného díla. Zatím budem [!] jiné psaní komponovat.

D. p. „Psaní od Vás jsem sice obdržela, nerozumím však tajemnému písmu Vašemu. Budoucně mi jej vysvětlíte. Nevím, za jakým účelem jste jeden ze slibu Vašich splnil, doufám, že i jiný vyplníte, totiž mě, pošlete Vaši fotografii?!?!“

Nepochopuju, o jakou připomínku jste mne žádal. Můžete být ubezpečen, jak dalece mé síly stačí, že bych si přičinila <žádost va> přání Vaše vyplniti. Doufám, že mi i toto v příštím dopise vysvětlíte.

/fol. 87/

Neučinil jste dobře, příkázav M., by mi nic neříkala. Ne snad, že bych její důvěry chtěla nadužívat, používala ji vždy k Vašemu oblažení, proč bych tak i nyní neučinila? Myslel jste snad, že by vaše něžné chování se k M. mně [!] bolelo? Mýlíte se, uvykla jsem již té trpké myšlence, že jste z dlouhé chvíle si ze mne blázna dělal.

Mou adresu můžete napsat, jak Vám libo, Svobodomíra Frank a nebo Františka, a kdybyste jen napsal, tedy psaní obdržím.

Doufám, že dopis Váš nebyl poslední a že mi brzy odepíšete.

Žijte blaze

Frantík

Apropos! Přijedete prý za tři neděle do Litomyšle. M. se již těší.“

¹⁵⁰ Wächterhaus, vechtrovna, strážní domek u železniční trati.

¹⁵¹ Obálka nového sešitu.

23. 7.

Krátká doba devíti dní, že? Události její, ač důležité, pro jich množství si nepamatuji. Budu se však snažit bych nedbalost mou příští pilností vynahradila. Nejdříve se musím vpravit v poměr poslední poznámky. Tedy ve středu minulý týden jsem V. psala a též pozdě večer na poštu zanesla. Ve čtvrtek jsem se dozvěděla od M., že jí V. psal v neděli, tedy zárove[ň] [se] mnou psaní obdržela. Na mou domluvu, proč tak tvrdošíjně zapírá, odvětila že myslila, že bych se jí smála. Byla neobyčejně veselá.

Šly jsme k rybníku, vypravovala mi, že u nich byla sl[ečna] Jakl., jež ji litovala pro nešťastnou její lásku. V. poslal též prsten mému podobný, ač ne tak z čistého zlata. M. jej chová, e, nic – jest to též jediná upomínka na čtvrtek. V pátek byla pilná, umluvit' jsme se s M., že pojedem do Brna. Odpoledne byl pohřeb fotrova přítele, jež jsem se zúčastnila. Tolik o pátku.

V sobotu jsme šly na Hory se koupat. M., vzor upřímnosti, mi řekla teprve, že ji V. již z Vysokého Mýta psal a psaní jakémusi řezníku k doručení odevzdal. Než M. ho ještě neobdržela. Když jsme šly z Hor, přšelo, nezdržela jsem se tedy dlouho u Jd.

Doma? Nic interessantes.¹⁵² V neděli jsem dosti časně vstala a mezi jinými s pí. Fyl. šla pro mléko. Na kteréž cestě jsem se s sestřenicí sešla, jež mi sdělila, že zdejší hasiči mají odpoledne výlet v Řetové a strýček Rs., že jde k nám. Hned jsme s pí. Fyl. umluvily, že půjdem též. V poledne sem vyzvala též Hanu, jež byla ihned k službám. Po obědě

/fol. 88/

jsem se již oblékla a šla pro slunečník. S Hanou zpět jsme se zastavily u Pl., kamž při odchodu našem vkročil p[an] J. Sotva jsme domu došly, an jsme zaslechly temné hučení, hromy mraky <t>, jak noc se od jihovýchodní strany valily. Zůstali jsme doma. Strýc se pohodlně vyspal a po dešti domu odebíral. A já jsem přehlížela Světozor. Čk. je již doma.

V pondělí přišla M. ráno a sdělila mi zpráv, jež, jak myslela, mně [!] těšily. V skutku však opačně. Hasiči, jdouce z Řetové, stávil se u J., kdež se do 3. h[o]d[iny] zdrželi. Opakovat všecky ty malichernosti, jež pro milující ovšem velké ceny mají – nebudu. Večer jsem šla kus s M., s níž sem <ji> si již dříve koupila 1 obálku. Okazovala [!] mi jak se dá fotografovat. Na zpáteční cestě jsme potkaly p. Kt., jenž mne domu doprovodil. Co mluvil, nevím.

V úterý, jak bylo umluveno, jsme měly v noci jet, kterémuž účelu jsem šla s M. k nám, odpoledne přišedší <jiri> k <J>, všelijaké maličkosti připravit na cestu. Apropos! Ráno z neopatrnosti jsem položila klíče od skříně na okno a ony zmizely, což jsem teprv odpoledne

¹⁵² Interessantes, něm., zajímavé.

zpozorovala. Z opatrnosti jsem pak skříň uschovala. Pan P. by rád věděl, čemu se s M. vždy tak smějem? – Cestu jsme odložily na pondělek skrze jízdní lístek.

Ve středu co se stalo. Co se stalo, my nevíme nic. Ach, ve středu 21. července! Již ráno byla jsem zmítaná nejistotou, zdá-li máti četla co, neb ne. Obírajíc se takými myšlenkami, šla jsem ku skříni a naše paní máti rachotila klíčema. Bez pochyby! Já dosti ostře jsem žádala o vydání mých klíčů. A ona, že neví atd. Vzala jsem skříňku a dala jsem ji do skleníka, jež jsem zavřela uschovajíc klíč do kapsy. Její jasnost bručela neustále, jak obyčejně jsem si toho málo povšimla. Po svačině si přisypala s zápiskama – četla je!! Všecko, všecko ví! Nejasná místa jí její nevšední důvtip vysvětlil. V okamžení tom jsem pocítila k ní takový odpor, vlastně ošklivost, že jiný pocit byl vytlačen. To je svoboda! Se vši mateřskou pečlivostí mi dělala kázání, při němž, ač se mi hnusilo pro výrazy neestetický, přede jsem se lhostejně tvářila. Řekla též, když je četla v zahradě, že šli dva páni kolem, z nichž jeden řekl ukazu[je]

/fol. 89/

na mříže: Když se na tohle místečko podívám, vždycky si vzpomenu, jak ta dáma tady lezla! Toto <to> byla vlastně předmluva ku kázání. Právě jsem četla v Světozoru, když jsem zápisky viděla. Šla jsem pro ně, zdá se mi, že je zneuctívá každé cizí dotknutí a zvláště její a ona je četla! Smála jsem se ovšem nuceně, cítila jsem, že jsem barvu měnila. Seberouc všecku silu sedla jsem a čtla dal Světozor – opovrhovala jsem jí příliš, než abych ji nějakou odpověď byla dala. Za 5 as minut jsem se vzdálila a pak jsem zpívala!

Večer jsem šla k M. Šly jsme na houby. Podivno v strasti své mi při padl p[an] Kt. na mysl, že co dobrý přítel by mohl, e, nic. M. se divila mé veselosti. A pak bylo již hezky pozdě, když jsme si sedly na mez a skládaly psaní, jež z Brna pošleme. Smály jsme se tak strašně, že M. již dýchat nemohla. P[an] Kt šel kolem, zastavil se u nás a za nedlouho jsem šla domu. Na cestě jsem p[anu] Kt. sdělila, že mne dnes neštěstí strašné potkalo. Tvářil se soucitným, zapřísáhl mne bych mu je sdělila. Neučinila jsem tak, jakž se rozumí, řkouc, že by to nepochopil. Marné byly námitky jeho. Bezvolně jsem naslouchala jeho slovům, aniž bych věděla, co mluví. Pak ve snu jsem viděla postavu jeho bráti na se rozličné tvary, jímž by se každý smáti musel. Já viděla a neviděla nic, přede mnou se vznášela všecka podlost oloupení mého jediného vlastnictví!! Víím, že cosi koktal. Já pak z útrpnosti mu chtěla pomoci. Tuším však, že jsem mu pomohla z deště pod okap. Výrokem: Smrt by mi byla vítaná! jsem jej tak oblažila, že jak opilý se potácel. Ovšem kvůli větší romantice.

Dlouho jsem neusnula. A časně jsem se včera vzbudila, věděla jsem, že budu válčit, a vskutku as sedm pŭtek jsem měla s ní. Jednu též před M., jdouce do města, řekla, že je tuze dobrá na mne, a pak co nějakou moudrost k tomu připojila. Co bych as já dělala, kdybych měla

takovou dceru. Já jí řekla, že má být každá připravená na takovou možnost a <k> nemá se vdávat, děsí-li jí to. Ona, že obyčejně dávají děti rodičům vinu. Nechala jsem jí [!] mluvit, vždyť neví příčinu mého jednání.

V poledne jsem obdržela psaní od V. a štěstí bylo pro mě, že jsem při doručení jeho byla
/fol. 90/

doma. Jinak bych se s ním sotva shledala. Její šlechetnost byla hned ochotná jej vzít. Já se však vyřítím z dveří a již bylo v přístavu. Musím říci listonoši, vlastně není třeba – V. mi píše, jak vyrozumívám o prsten <u>, co onu připomínku, a o fotografii. Není možná. Nevím, má-li odepsat.

Tedy dnešní sen. Dva sny se mi vyplnily, nyní třetí. Večer sem byla s M. na <hou> houbách, vlastně šiškách za rybníkem. Pak jsem šla s Kt. domů. Do ¼ 11 jsme stáli venku, k nevelké mé radosti – třeštil. Jsou lidé mezci! I jsem blázen – směju se, protože chci, by se smáli. A Kt. chce být zajímavým – vzdychá nad svým neštěstím, aniž by jaké měl. Leč v obrazotvornosti. Řekla jsem částečně nešťastnou mou historii. On se smál! Nuže smějte se, jak dlouho chcete. I jak jest šlechetný ten lid, hanba mu – kletba – hanba mě [!], že jsem člověkem!!!

Dnes jsem ustavičně doma. M. přišla ráno dvakrát. Hnusí se mi vnucování její, že se do Kt. zamiluji. Ještě nehořím! Po druhé přišla s obalenou žádostí ku složení kor[espondenčního] lís[tku]. Když se to bylo stalo, odešla. Prší. Je 12 h[o]d[in]. As za sedm minut bude sobota.

M. dostala též psaní, ale dříve již. Snad ve středu. Nebudu psát. Vždyť prvního přijede do Litomyšle, budu s ním tedy mluvit. Prsten neobdrží, myšlenku tu nechť pustí mimo. Doufám, že příští poznámka nebude opět za 9 dnu [!]. Zítra bude výlet Občanské besedy,¹⁵³ kéž by přišlo. Což se snad vyplní, prší bez přestání již celý týden.

27. 7.

Přání mé se vyplnilo. Celý den přišlo tak, že jsem šla pro deštník k Pl., by sme mohly jít do chrámu. Přijdouc domů, připravovala jsem se s velkou chutí k večeři. Fotr mi však dodal chuti. Před usnutím jsem destilovala ocet! V neděli, ach zdá se mi, že bude u nás buďto třiceti nebo sedmiletá válka. Bez příměry hádka stíhá hádku a každá končí mým umlknutím. Pak ovšem z nepřátelské strany se několik vtípů neb vzdechu vznese k oblakům a pak – atd. – M. přišla. Apropos, neděle se usmívala na lid, jenž 11 denním deštěm zarmoucen byl.

Šla jsem po matčině odchodu do <chr> do města. Umlouvaly jsme se,

/fol. 91/

¹⁵³ Občanská beseda vznikla v České Třebové roku 1874 z Čtenářského spolku. Prvním předsedou byl bývalý starosta MUDr. František Rybička.

jak jsem již jednou snad řekla, chtěly jsme jet do Brna. A já nevěděla, zdaž mi fotr dovolení dá. A co více o neděli psát. Odpoledne sem šla zvěstovat, že pojedem, by se připravila, což jsem již udělala. Jo, a zkrátka sestra¹⁵⁴ mi půjčila dva zlaté. Noc jsem strávila u Jd. Včera jsme byly v Brně, na cestě mi M. řekla, že dostala od V. třetí psaní. V Brně jsme byly na Francisberku,¹⁵⁵ Špilberku a u F [!], fotografa. Byla jsem zemdlená. S radostí sem se vrhla spánku v objetí. Až zde mne M. vzbudila.

Dnes jsem vstala v 10 h[o]d[in], s unavením každou větší cestu provázejícím. Byla jsem teď večer u Jd., M. se mi již hnusí. O své vzdělanosti domýšlí si mnoho a předc nechtěla s nikým mluvit, o své tvrdošijnosti či hrdosti mi vypravuje až strach. A při fotografu zbytečnost. Již 11 h[o]d[in] a jsem ospalá, což jest již ostatně mým zvikem [!]. Kdy Tě as uzřím, deníku, opět?

28. 7.

Jak bolné city vzbuzuje blížící se podzim! A jak rychle jaro uplynulo! Zdaž budu i já želet mrtvého jara a umírajícího léta žití mého? Ač ubíhám skutečnosti, obírajíc se sny lahodícími mé marnivosti, tuším předc neladnou budoucnost.

Sny, vlastně dřívější rozčilení, ustoupilo úžasnému klidu, z něhož jen neobyčejná událost by vyrušit mne mohla. Po čase nebude ovšem neobyčejnosti zapotřebí. [?] nečinné jsem dopoledne dnešní strávila. Odpoledne však jsem to vynahradila při vázání žita. Po práci jsem spala na poli. Nejlépe podobně Waldštýnovi spát! Po přečtení předcházejících poznámek si vzpomínám na sen podotknutý. Zdálo se mi mnoho oné noci. Paměť má nesahá daleko. Seděla jsem v zahradě pod stolem. Nedaleko, as na krok ode mne, byl růžový keř, na něhož usedl kanárek. Krásný, neobyčejné velikosti, jemně žluté peří, jen křídla byla šedá. Vztáhnu po něm ruku s povzdechem: „ach, kdy-

/fol. 92/

bych jej mohla chytit.“ Myslela jsem, že ulétne. On seděl, i když podruhé jsem jej brala. Cítila jsem, jak jemné má peří. Po třetí však ulétl, ač jsem jej již držela. V tom máti se vedle mne usadila. Šla jsem pro vodu do dvora černého. Celé to obydlí bylo černé, z latí a prken napolo již shnilých. V. tam se nalézal. Pod násplí měla téci řeka, nebylo tam než několik loužnic, z nichž jsem marně se namáhala nabrat vody. V tom vyjde V. ze dveří a kráčí, mne si nevšímá, za ním jeho kolegové, jež [!] se smáli vtipům mým. Vyjdouc konečně z vrat, nesla jsem vodu s pěnou čerstvě natočenému pivu se podobající. Potkala jsem nějakou dámu, ach

¹⁵⁴ Patrně nevlastní sestra Barbora, nar. 4. března 1851 v prvním manželství Josefa Honla.

¹⁵⁵ Františkův vrch, na něm je postavený obelisk na paměť vítězství u Lipska.

ano, sl[ečnu] Hlb. Octla jsem se na Olympu, v zahradě Zevu¹⁵⁶ patřící procházela se honorace, domácího pána čekající. Jedna z jasných hvězd byl též Sirius ... mnoho dam se kol něho shromáždilo. Já mluvíc o včerejšku, jsem pravila, jak šťastná jsem byla v jeho blízkosti. On mlčel. V. nebyl u Jd.

Toto si pouze pamatuji. Mohl by to být významný sen. Koho mám však za kanárka považovat? Prozatím nikoho.

Dnes je jasno a včera jsem viděla v Kasiopeji¹⁵⁷ oči Siriovi. Už nevím nic. Je ½ 11 a já usnu zajisté brzy, kéž by opět nějaký krásný sen mne zaujal, ale o... Nevím, jak se ta hvězda jmenuje. Jedna se též Arctur¹⁵⁸ nazývá a Wega?¹⁵⁹

31. 7.

Právě se bije 10 h[o]d[in] a ač celý den pošmurný byl, teprve nyní vylévá bouře moc svojí. Jest však dosti vzdálená. Ve čtvrtek jsme byly u rybníka. Tuším neblahé? následky mé nedbalosti. Měla jsem jít na hřbitov, [ku] kterémuž účelu jsem natrhala sléz. Než Izy zdržela mne, řkouc, až vymáchá prádlo, že mne doprovodí. Pomáhala jsem jí, po skončené práci mi milostivě sdělila, že nepůjde nikam. Na hřbitov jít bylo již pozdě, šla jsem tedy k Jd., umínivši si že první dítě, jež potkám, obdrží sléz. Byla to neť Odyseova, že se

/fol. 93/

dozvěděl nahodilou událost tuto od sestry, nepochybuji. Včera jdouc od Zd. – apropos, byla jsem odpoledne pilná při šití! – potkaly jsme p[ana] Kt. Měl zajisté velkou radost, že nás po osmi dnech opět spatřil! Nebyla jsem k němu příliš blahosklonnou a brzy jsem šla domu, ponechávajíc mu povinnost M. doprovodit. Osude! Proč nemiluje sl[ečnu] Kr., ona by byla blažená, a opět proč mnou – oj – ach ne! Nesmysl! Je mnoho hloupých lidí na světě!

Dnes mě otec budil, bych šla do chrámu. Vstala jsem a jala jsem se oblékat. Jsouc s prací touto hotova, přivítala mne máti s kázáním, jehož ukončení bylo, bych jí nedělala hanbu a zůstala doma. Stalo se! Brzy na to přišla M. a šly jsme po příchodu matky na trh. Vypravovala mi, jak se Kt. vyptával, kdo ten Odyseus je atd. Též mi sdělila, že studující uspořádají věneček na památní desku Janu Hyblu,¹⁶⁰ rodáku a sousedu našemu, atcisi [?]. Chtěla jsem se jít odpoledne koupat na Hory, než máti si přála, bych umyla nádobí a pak zem. Bez odmluvy jsem tak učinila. Dříve jsem se však zabývala čištěním květin v oknech. Pak v neglizé, čili

¹⁵⁶ Patrně má být „Diovi“, nesprávný tvar.

¹⁵⁷ Souhvězdí Cassiopea – z uvedeného není jasné, o kterou hvězdu se jedná.

¹⁵⁸ Artur – hvězda v souhvězdí Bootes.

¹⁵⁹ Vega – hvězda v souhvězdí Lyra.

¹⁶⁰ Jan Hýbl (1786-1834), českotřebovský rodák, národní buditel, redaktor a spisovatel.

ajnfach und šen,¹⁶¹ aneb v špinavém oděvu, jakž se k umývání sluší a patří, jsem se k týž práci připravovala. V tom otevrou se dveře a objeví se v nich p[an] J. a p[an] Prk. Zvali mne k merendě!! Řekla jsem zrovna, že nepřijdu ovšem jsem se zarděla až po uši, k mé zlosti a pánů radosti, neb pohlédli na se a usmáli se. Když jsem proti tomu neprotestovala, smáli se více. Po jejich odchodu jsem rozvažovala. Za sedm let, jak as vše bude, cueřt Sirius v šťastných poměrech, snad s Wegou či jiná svítí mu blahá hvězda? Pan J. oslavován od ctitelů svých co výtečný virtuos. M. co šťastná choť ještě šťastnějšího V. sládka či statkáře. Bratr nebude sice ženat, ale poměr můj k máti bude, ach ouvej, čím dál tím horší. Otec

/fol. 94/

bude o sedm let starší a o čtrnáct let dětinštější a já budu se těšiti čtyřiadvacítce. Stará panna. Jaké si as jméno ještě vysloužím ? P[an] Kt. bude již fotrem a vzdor nynějšímu neštěstí šťasten. Ach ano, vše se změní za sedm let. Jen já budu starým bláznivým chameleónem. Sedm let !!

Již znám kanárka! Snad! Večer jsem byla u Pl. byl tam p[an] J. Mám jít do merendy, nuž jdeli Sep1, já jdu též! Stalo se ještě nějakých drobností pluk. Necháme je na příští blahoslavený den. Ach ano, zítra se dám fotografovat s Hanou, anebo půjdu do Řetové!

1. srpna

Neučinila jsem ni jedno z předsevzetí mého, neboť celé odpoledne přšelo a odpoledne byla obloha zamračená a Hana nechtěla jíti. Ráno přišla M. a stěžovala si, že jí V. nepíše a že dnes měl být v Litomyšli. V kostele jsem seděla vedle Siria, zdá se mi že trpí! Po skončení mše jsem nesla nad ním deštník a sprovazela jej až k lékárně. Zpět jdouc potkala jsem p[ana] J. Měla jsem předivné myšlenky. Myslím teď chladně, následovně očekávám budoucnost s resignací, částečně flegmaticky. Mohla být ovšem jinak, snad lépe, než vina jest má! –

Odpoledne jsem se uvelebila na zem se Světozorem a pilně jsem čtla a studovala Kolarova pojednávání o povahách ženštin v dramatech Shakespearových. Máti spala. Příchod Hany přerušil další studování. Přišla mi sdělit, že nepůjde se dát fotografovat. Chtěla jsem ji učít psát, než M. se objevivší mne přinutila jít do školní výstavy. Oděla [!] jsem se a s Hanou jsme šly. Mezi tím mi M. sdělila nešťastnou historii. V. jí psal, a to cize a zcela krátce, že ji [!] děkuje za bláznovství, jež si z něho dělala a že on tomu není zviklý [!]. Těší nás! M. jej vymlouvá, že ona tím vina jest. Nemyslím. Ona míní, že on se domnívá, že nechce, by kdo myslel, že dostala něco od něho proto, že psala, že psaní neobdržela. Leč to by byl hned v druhém listu ji vytýkal,

/fol. 95/

¹⁶¹ Einfach und schön, něm., jednoduché a hezké.

a ne ve čtvrtém či v pátém. Ona prý hned odepsala! Hezky ostře. Prý někdy mu tyká a někde mu opět říká vy. On jí psal vy. Ó, co jsem za mezka, nač tyto malichernosti píšu? Ve výstavě jsem se zlobila. S všeobecným pokrokem jít nemohu, zdržována jsouc předsudky. Budu šít, toť skvělý žití mého účel! Nuže nynější dětský svět je učenější než my dětským střevícům odrostlé již prý! Z výstavy jsme šly k Jd., kdež jsem vzala si šátek pro pí Vrl. A šla jsem s Hanou k těmto. Když jsem s poděkováním kartu odevzdala a chvíli se zde zdržela, šly jsme k fotografiím a pak domů. Spala jsem až do 8 h[o]d[in]. Dámy a Sirius se dobře bavily na <Ho> Skále a též, acisi [!]! Teď jsem se ještě s Hanou bavila. Tím končí neděle a celý týden se mám opět duchaplnou práci zabývat. Ani spaní mi již tou měrou nechutná!

Včera jsem si zapoměla napsat, že jsem ve čtvrtek ztratila klíček od skříně a zápisky odpočívají nyní v kufru. Nejsou mé poznámky bohaté na rozmanitostí. Těšilo by mne však, by můj druhý deník se rovnal tomuto! Ráda bych věděla, koho to těší stát před mým oknem? Čk. prý přijde k merendě! Pochybují.

2. 8. odpoledne

Škoda, že není fotograf při ruce, můj účes by byl idylický. Ale dáme se s M. fotografovat, ovšem ve všedních šatech, jak obyčejně chodíme, se Šemíkem a košem. Časně jsem dnes vstala v 7 h[o]d[in] a šla na pole se snídaní. Načež u Jd. se stavíc, s M. do města. Je veliké bláto a nebe zachmuřené. Máti mne napomíná, bych šila. A co víc! Do merendy jistojistě nepůjdu! Sepl nemá saloní [!] oblek. Přejí [!] p. p. studujícím, by nemuseli doplácet, a doufám, že přání mé se vyplní. Vždyť zde již dávno nebyla zábava. Jest 11 h[o]d[in]

4. 8. večer

Při poslední poznámce jsem nemyslela, že ještě týž den se něco důležitého stane. V poledne jsem

/fol. 96/

s největší chutí jedla okurky, an zaslechnu kroky na chodbě. Obrátím se a vyskočím k přivítání p. p. Jr. Byla jsem hodně rozpustilá – jinak nedovedu bavit. Nesli jsme též svačinu sekáči. Na cestě mi mimochodem vypravoval o Čk. Moji fotografii jim okázal, zabývá se nyní čtenářským spolkem, jež sám v malé Řetové založil. Přijdouce domů, napadlo mi, čajem notně osvícené, že bych mohla Čk. psát, by sem přišel. Stalo se! A jak hloupě jsem psala! Brrr! Ráda uvidím, bude-li tak laskav a navštíví-li nás. Já bych si to z celé duše přála. Vlastně přeji. Róse jsem též psala, aby přišla. Po této práci jsem odcházející páni bratřenci [!] vyprovodila až téměř na Lhotku. Právě šla sl[ečna] Gr. nám vstříc. Vracejíc se, dohonila jsem jí u kříže, kde odpočívala. Když jsem řekla, koho jsem to vyprovázela, řekla ona: „To byli bratřenci?“

Doma jsem čekala s humorem nevalným na večeři a pak na psaní, než máti mi řekla, bych přinesla vodu. Šla jsem tedy, a to dosti rychle. Když však jsem již šla zpět, potkala jsem sl[ečnu] Gj. a mluvily jsme spolu nesmírně dlouho. Pak přišel p[an] Kt. Zkrátka bylo as ½ 10, když jsem se dostala živá a zdravá ku dveřím domovním, netušíc Damoklův meč nad hlavou mou se vznášející. V tom přichází máti, řkouc, že byla u Jd. mne hledat. Doma mne čekalo fotrovo kázání s vyhazovem, kterýž se měl příště v podobné situaci uskutečnit. Obdivovala jsem flegma, s jakýmž jsem to vše snášela. Napadlo mi celý týden nikam nejít a snažit se jakýmkoliv způsobem nemocí se podobat. A vskutku, včera ráno o půl sedmé rozlícený fotr mne jde budit. Já byla již oblečena a sedla jsem ke stroji, byla jsem nad míru pilná. Máť se ptala, kde jsem včera byla. Dosti přísně. Nedostala však odpověď. Dostala respekt a snažila se mně udobřit. Večer přišla M., již jsem ušila zástěrku. Večer jsem chtěla psát, než vzala jsem si zápisky, na inkoust jsem zapomněla a dnes jej nemám na zbyt.

V neděli mne Kt. při psaní pozoroval – vůl. [Podtrhla F. H.]

/fol. 97/

Dnes mne z libého snu vzbudila máti o ½ 6. h[o]d[iny]. Byla nemocná. Vstala jsem a přinesla jsem potravu krávě a vařila jsem snídani. Sekala jsem též trávu. Pak jsem šla s M. do města. Nesla jsem poltré [!] Čk. malované k zasklení Seplovi. U Pl. byl p[an] J., díval se, též naň moje rozpustilost musela naň nelibě působit, neboť hned odešel. Sepl se mračil. Příčinu sem se teprve odpoledne dozvěděla, když jsem tam opět s M. přišla. Rmoutí se nad mou nevděčností k rodičům a fotr mu řekl, by mne trochu napomenul. Nelibě mne to naladilo. M. řekla, že by to netrpěla, že by mu řekla, aby mlčel, že se nemá do jejich záležitostí míchat. A já? Myslela jsem, že má Sepl pravdu, a to mne opět naplňuje hořkostí.

Vyprovázela jsem M., šly jsme až k rybníku a mluvily jsme o ctnostech mužů. K opětování nemám inkoustu. Jsem nespokojená. Opět vše jsem chladnokrevně snesla, Seplovo však napomenutí mne nevýslovně naladilo. Mohla bych být jinaká? Nemožno. odhodlanost by mi nescházela, leč setrvačnost. Jsem příliš nestálá.

Pro dnešek, vlastně zítřek bych si přála libý tajuplný sen, bych se mohla čím zabývat. Mnohé se bude zdát o plesu zítřejším, již dnes zářejí jak v úplňku tvářinky slečen k lovení se připravujících. Přeji štěstí! Zítřka bude pršet.

Dne 6. srpna 1875

Skutečně přšelo. Já chci psát, bude-li F. diktovati. Toto však nechci, co tedy psát? Já nevím, ona sama to dopíše. Když to musí tak býti – pak ...

S. se neustále tomu směje. Že prý jí kazím papír!!! Hast recht,¹⁶² e, jak je cuzén [?], nachází se Čk. zde.

7. 8.

Mám dle obvyklého [!] pořádku psát? Bude tak snad nejlépe. Ve čtvrtek tedy jsem dopoledne očekávala fotografie, jež jsem skutečně v 11 h[o]d[in] obdržela. Zlobila jsem se a to nemálo, poněvadž nelichotily mé marnivosti. Odpoledne přišla Hana by se též na

/fol. 98/

mně [Podtrhla F. H.] podívala. <a> Tušila jsem, že Čk. přijde, a když zaklepal nepochybovala jsem, žeť on to jest. M. brzy na to přišedší, měla velkou frajdu,¹⁶³ že tak hezky vypadá. [Podtrhla F. H.].

Nuž s Čk. jsme dobří přátelé, neboť si tykáme. Jsem s tím spokojená. Chtěl, bych šla do merendy. Slíbila jsem. Chtěla jsem jít v černých šatech. Naše však lidičky byly toho mínění, bych si vzala bílé. Stalo se tak, ač jim to dalo mnoho namáhání. Sepl nešel.

Nu a co dále o 9 h[o]d[in]ě jsme šli, totiž p[an] Všk., Čk. a náš majestát do plesu v dešti a o 6 h[o]d[in]ě domů v blátě. Nepamatuju se, že by se tam cos zajímavého bylo stalo.

Včera se dopoledne Čk. nudil. Zdrželať jsem jej zde s velkým namáháním. Odpoledne jsme všecky spali. Teprve v sedm <i> hodin mne sl[ečna] M. vzbudila. Večer jsem byla s Čk. u Pl. pro svíčku, nepsala jsem však, protože jsem na deník zapoměla.

Apropos! Včera přšelo jak to již zvíkem [!]. Kronia [!] je dnes též, nevím bavila-li dnes Čk., má zlost. Měla jsem neštěstí, neobratností mou dostal Čk. tento deník. Jak jest k spatření, vyvázl několikrát z nebezpečství života. Posledně však jsem sáhla již k nejjistějšímu prostředku deník, byl totiž v moci matčině. Nyní jsme, jsem příliš ospalá. Nevím co píšu teď. Ach ano, šli jsme procházkou po náměstí. Přidružil se k nám též p[an] Kt., když, e, nic. Od Jd. jsme šli k Seplovi, dá se zítra prý fotografovati. O ½ 10 ho[dině] jsme šli domu, potkali jsme p. p. Bn., Pl. a Kt., poslední je kmotr Křápal. Nešetří si jazyk ani vypravováním o mém deníku. Thank you!¹⁶⁴ Budoucně budem opatrnější.

Hráli jsme též dámu. Dnes odpoledne a jednou, když jsem dle zvíku [!] řekla sobě „volku“ [podtrhla F. H.], myslel Čk., že jemu to platí. Byla jsem však příliš zabraná do hry než abych mu vysvětlila pravý smysl mých slov, ajgentlich¹⁶⁵ mého slova, teprve nyní mi to napadlo. Nu, až zítra. On chce jít domu ráno. Nestane se tak a prozatím dost, zítra si to musime [!] přečíst. [Podtrhla F. H.]

¹⁶² Něm., máš pravdu.

¹⁶³ Něm. Freude, radost.

¹⁶⁴ Thank you, angl., děkuji.

¹⁶⁵ Eigentlich, něm., vlastně.

/fol. 99/

10. 8.

Nevím, je-li skutečně desátého, k počítání jsem příliš pohodlná. Napíšem krátce – což nemám ni jedné myšlenky? Ach vsutku. Nepochopuji jak vlastně co se nyní se mnou děje. V neděli jsem jela s Čk. do Řetový, abych jak jsem chtěla, v pondělí přijela. Větší díl času jsem strávila čtením. Včera jsem opět vstala, četla, jedla mechanicky. Divil by se <k> někdo, kdyby na otázku, nač jsem tedy myslela, odvětila mu, [že] na nic. Ne snad v tom smyslu, že by to hlouposti byly, já jsem úplně nic nemyslela. Poslouchala jsem ráno v zahradě Čk. povídání o svatbě a, div divoucí, bez vší rozpustilosti. Odpoledne přišel p[an] Všk., zlobila jsem se na sebe, vtipy byly zamrzly a počínala jsem si tak hloupě. K nevystání. Zdá se mi že, co důvěrný přítel Čk., pomáhá tomuto si blázna ze mne dělat. Jen pomalu, známe se. Dal mi též fotografii a slíbil, že pojedje s námi. Dnes jsme však jeli bez něho, marně jsem zde Čk.-a zdržovala do zítřka. Dnes večer odešel, šla jsem s ním. Když jsme se loučili, oba jsme plakali, oba atd. Šla jsem k M., a co? Nevím na mou duši nic.

11. 8.

Opět den uplynul [!], máti bude myslet, že jsem psala. Nekonečně dlouhý den uplynul [!] a co as dělá Čk.? Tak jsou-li lidé soudějí dle jednání i na smýšlení! Jak by se mnohý podivil nahlédna do nitra mého! Žádná myšlenka – žádná – žádná a pracovat? Probůh co ze mne bude?! A co jsem nyní? Častěji než jindy vzpomínám na klášter. Nyní bych již mohla se na brzké vysvěcení těšit a fanatismu. Co by byl ze mne udělal?

Viděla jsem dnes Ad., svědkyni mého uplynulého [!] štěstí.

/fol. 100/

L. byl ke mně příliš laskav, než abych se necítila šťastnou, do 9 h[o]d[in] jsme se procházel[i], načež se k nám přidružil Kt. a my se ubírali domů. Bez svědku ještě řekla jsem své mínění – načež se usmál a vypravoval některé úryvky z mého života, ovšem dle pověsti. Nelibě se mne tkly, an na nich nic pravdivého nejni. Vlastní matka prý řekla, že jsem pozbyla rozum! Řekla jsem, že kdybych byla věděla, co se o mě mluví, že bych se nebyla odvážila k – promluvit. Nevěřil tomu! Odcházejíc od – zabývala jsem se myšlenkou blahou, z níž mne p[an] Kt. vytrhl. Odpovídala jsem mu krátce a ostře. Doma jsem se očekávané bouřky nelekala. Dlouho jsem neusnula, nepsala jsem jen proto, e neměla jsem deník a svíčku. Kdy as užím?! Dnes jsem promluvila dvě slova, <od> již je ½ 11. h[o]d[iny]. Nestane se dnes nic zajímavého. Včera večer přšelo.

Téhož večer

Ach jak krásně by se to teď psalo! Měsíc, který ještě prve prchal mrakům, jež jej uvěznit hrozily, usmívá se vítězně a poslouchá hudbu letních šumařů. Ještě neutichl hluk živostí poutníků vůkol <pro> nocujících způsobený a dosti hlučný smích přerušuje skřípání péra, i mouchy čekají na mé pokynutí ku spaní. Před oknem mým se ozývá brzy vážný krok starého již chodce – máti mne vytrhla z popisování mého tak, že jsem byla nucena zhasnout světlo, než budem pokračovat. Nyní se ozývají lehké kroky děvčete, má jistě velmi na spěch. Proč je dnes tak živo, bude se mnohý ptáti, jest sobota a poutníci jsou vesměs Němci, národ to velmi nábožný. Ha! Co to? Děsná chmura vtrhla se mezi vesele se usmívající měsíc a ještě veseleji si počínající pozemšťany a nebesa a nám jej uloupila na celou noc!?

/fol. 101/

Bude snad nápadné proč jsem se pustila do popisování? Předně že se dnes nic znamenitého nestalo, než že jsem byla pilná. Za druhé, že mám dnes do psaní velkou chuť a za třetí, abych se příště zlobila na můj sloh. Zítra neděle, jak rychle tento týden uplynul. Kéž bych ukončením budoucího týdne i já můj bezúčelný život skonala. Ovšem Čk. řekl na mou poznámku, že jsem nula, aby se přidala jednička a že bude deset. Právě mi napadlo, co bych si tak přála, jindy bych nebyla s jedním přáním spokojená a nyní jen lásku k práci a byla bych spokojená. Než marně, marně. Láska, ať již jakákoliv, se mne štítí. Právě o[de]zněla desátá hodina a dívím se, že denní navštěvovatel mého okna se opozdil. To vše pouze z dlouhé chvíle píšu. Sen se opět vyplnil, co se týče Siria, kanárek musela být Kapella, nová hvězda na obzoru našem. Jaký obraz se mi as dnes představí a okáže část budoucnosti?! Pro člověka mé povahy jest sen, totiž krásný sen velkou útěchou, ech, co mluvím? Zábavu, útěchu nepotřebuji ani se mi nic bolestného nepřihodilo. Nuže, překrásný krásli zítřejší den. Apropos, chci se dát fotografovat. Ovšem chci, stane-li se tak, nevím. Kalamář mi slouží za svícen. Nemám já fištron, co?!

15. 8.

Byla neděle. Mluvila jsem v chrámě s Siriem. Byl to čipera, rozpustilec, marně jsem se zdržovala smíchu a jindy? Musím se nutit k smíchu, ostatně sem ztrávila [!] tento den flegmaticky. Těšila jsem [?]. Byla jsem u Jd. a pak s M. u Ph. Odkudž jdouce, potkaly jsme dámy a pány ze Skály jdoucí, též Siria. ¼ 11, chci dnes dočíst Kiridžali [?] a zítra být pilná. Nezdálo se mi ničeho [!]. Dopoledne mne dojala má píseň z „Maria Stuart“.¹⁶⁶ Bylo krásně.

/fol. 102/

¹⁶⁶ Schillerova Marie Stuartovna, přeložená roku 1851 P. J. Šafaříkem, byla velmi oblíbená i na ochotnických scénách. Snad se hrála i v České Třebové.

16. 8.

Rudá zář měsíce ozařuje vrcholky stromů a střech, neb je dnes úplněk. Před oknem hrají šumaři známou píseň. Ze vzdáli smích a z blízka bzučení much se ozývá. Lampa dohořívá. Zvuk kroku. Ticho. Po lidských žlabech kalná voda teče. Znamení to rok, ten letošní. Jaký as bude příští? Dozněla devátá hodina. Dnes jsem se výhradně čtením zabývala. Bojanov [?] je vysvobozen z temného žaláře a M-ina pověst! Ti dobří lidé myslí, že je ctnostná jak oni, o šlechtnosti, jak jest tvé jméno hezké!!!

Co se as o mně mluví, o mě [!], jež jsem ze všeho dobrého vždy nejlepší a největší kus dostala?! Za čtyři měsíce - 3 -15 let. Dělalysme čary, já se nevdám a M. za tři roky, hezké že? Dostanu prsten.

17. 8.

Ach, teď jsem svůdná. Venuše by se musela stydět přede mnou. Mám malovanou vestu. Opatrujte světlo oheň, ať žádnému není škoden [!]. $\frac{3}{4}$ 10 h[o]d[in] Dnes byl horký den a nyní krásná noc a já! mám jít spát!

Sl[ečna] V. mě zvala k nedělní muzice. Já a tančit! Dnes jsem se přesvědčila, že se Kt. zlobí. Ani nás nepozdravil, až když jsme stály se sl[ečnou] Gr., jda kolem, pozdravil snad tuto. Ona však mlčela, M. též, já jsem tedy dosti hlasitě děkovala. Bude se snad divit. Myslel, že mne ta zlost jeho rmoutí! Hahaha.

Přijde prý zítra p[an] Kt., má první láska – prý. Nehněvala bych se, je to hezký „chasník“, oči jako „trnky“, pystičky odulé, o Sirie [?!]

/fol. 103/

18. 8.

Barometr padá a mraky se objevují, ne sice hromonosný, leč. Dále nevím. Nesnesitelné horko mne mučí, snad proto, že jsem byla tak pilná! Včera jsem se učila „List“ od Vocela a dnes „Nesmrtelnost“ a „Naděje“¹⁶⁷ a mě se zdá, že nejsem zde samotná, takový podezřelý šustot dolehl k uchu mému, že jsem nucená se domnívat, jedna z těch ne nad-, ale podzemských bohyň se vznesla na povrch země a ticho ruší řečeným šustotem. 3, e, $\frac{3}{4}$ 10. h[o]d[iny]. Mluvila jsem s p[anem] Kt., to byla krátká zlost, věru k zlosti! Je mnoho hloupých lidí na světě. Adieu!

19. 8. v 6 h[o]d[in] ráno

Abych nezapomněla sen strašný, napíšu si jej za zdravé paměti. Byla jsem v očistci s M., obě vdané. Mnohé paní na nás čekaly. Ne, nebudu psát nic, dost na tom, že jsem byla ráda, když jsem se probudila.

19. 8.

Podivno, kdykoliv mám látky dostatek, tu se mi nechce psát, nyní když mám chuť, dosti nemám co psát. Dnešek byl parný, byla bouřka bez deště a blesků, nyní se blýská bez hřmění. Již deset hodin? Ano.

Dopoledne přišla M. a povídaly jsme as hodinu o ničem, pak přišla Hana a já jsem šla pilně, pro ni. Odpoledne jsem si přilípla gichtpapír čili šenhajtsflekchen¹⁶⁸ a přišla sl[ečna] Hlb., abych ji [!] pomohla pantofle vyšívát. Stalo se. Teď jsem byla s M. u rybníka. Je čtvrtek a u Pl. a vajtr, nic.

/fol. 104/

Tak je dnes 23/8

Je to možné? E, ba! Mýlíš se kdo myslíš, že jsem našla starou rozpustilost. Já jsem zhloupěla na dranc. V pátek sem se nudila odpoledne, vlastně by stačilo podotknouti, že zde byla pí. Fyl. a večer Hana. Načež jsem šla k Jd., zpět jdouc, byla tma egyptská, jen blesky mi svítily na cestu. Bylo krásně. V sobotu bavila jsem sebe vzpomínkami! Večer jsem šla k Jd. a s M. jsme šly do města. Zpět jsem potkala – rozumí se, že jsem M. brzy opustila a – následovala, byl ves[e]l, je štast[en] – v lásce! A já! Dobře.

Vracela jsem se strašně naladěná domů. Včera mi vypravovala M. o p[anu] Kn., myslí, že jí [!] každý miluje. My známe pány – dobře! Jim je jedno psát rýmy na černé nebo modré oči.

V chrámě jsem viděla Siria, dostal dyku [!] od p[ana] Kn. Odpoledne přišel Sepl a sl[ečna] V., bych šla na Skálu, slíbila jsem. Pak přišla M., chtěly jsme zanést knihy Mo., jdouce kol chrámu, potkáme sl[ečnu] [?], s níž jsme čekaly na sl[ečnu] V. Šla se Sirem a sl[ečnou] Kn. Zkrátka: byly jsme na Skále do ½ 10, kdež jsme tančily a hráli etc. Páni studenti vypravovali Seplovi, jak jsem prý byla na pohřbu sl[ečny] Prk. veselá. Sepl se zlobí. Dnes jsem opět zažila nudné odpoledne. A ráno jsem mluvila s Sirem, vyčítal mi, že jsem p[anu] Kt. před p[anem] Kn. vypravovala o dýce. P[an] Kt. mi totiž řekl, že mě [!] ji zhotoví, ale musím se s ní zabít, a já, že je pravý opak jistého pána, jenž dámě dýku dal s tou výjimkou, by se s ní neporanila. Večer jsem se šla dívat na rakety s M., přišel p[an] Kt.

/fol. 105/

Načež více pánu [!] – a nic? Ano, já jsem je bavila dlouhou chvíli. Svíčka dohořívá, je ¼ 11. h[o]d[iny]. Zítra mám dát p[anu] Kn. fotografii.

¹⁶⁷ Básně Jana Erazima Vocela (1802-1871).

¹⁶⁸ Gichtpapier, silně zkomolené; snad z něm. „Gesichtpapier“; Schönheitsflecken; něm., znamínka krásy, pihy.

30. 8.

Konečně?! Dnes týden jsem posledně psala, netuším, že příští den bude ten dávno s touhou čekáný. Den to, v němž mi přáno bude uzřít Labe, Vltavu a Prahu! V úterý totiž 24[.] jsem v libém snu pohroužená slyšela hlas máti. Protírám si oči a na otázku, proč mne budí, dí ona: „Chceš-li jet do Prahy, vstaň!“ Já řku vesele: „Opravdu?“ A s doložením: „Nedělejte si ze mne blázna,“ položila jsem hlavu opět na podušku, a za minutu jsem vstala a se strojila. Zkrátka o ½ 8 jsem se nacházela ve voze a loučila se truchle: „Abye [!], česká zem, já jedu do Prahy.“ Cesta ubíhala dost dobře. Nebe nám poslalo dva židi [!] do vozu pro zábavu. Jeden nevěděl, kolik minuta má sekund, a počítal kolik krejcaru dal z „krajtrmogn“ [?], a druhý byl pravý poltré [!] onoho.

V Pardubicích přisedl jeden tuze hezký profesor a flašinetář. Právě mi fotr představoval Labe, když již sama jsem jej poznala. Bavila jsem se s ním až do Kolína, kdež bolně jsem se loučila. V Praze jsme se zdrželi jen hodinu u jednoho žida, s jehož dcerou jsem se bavila. Vypravovala, že jela z Vídně a přijela ke jedné „ves“. Jeli jsme do Veltrus, o 3. h[o]d[ině] zde jsem první pozdrav Vltavě šeptala a skály obdivovala. Z Veltrus do Velvar jsme šli, aniž bysme v onom městě se zdržely [!]. Ostatně jej z dráhy též není vidět, zastavili jsme se v jednom hostinci, zde se mi jeden pes líbil.

/fol. 106/

Cestou jsem se s jedním pánem bavila dobře. A již jsem byla unešená radostí nad lidem českým. Čím více jsme se blížili Velvarům, tím více přibývalo prachu. Konečně v městě samém nejní pro prach ani hrčení vozu slyšet. O 6. h[o]d[ině] jsme seděli v hostinci „U černého lva“ a 72letý hostinský nás rychle obsluhoval. Po večeři jsem si chtěla ještě město prohlédnout. Město jest výstavné, ale malé. Bavila jsem se pak s jednou hezkou němou, podepsala se mi Anna Mudrová a více jsme psaly. Lituji, že jsem papír onen stratila [!]. Poslala jsem všem pozdrav po Antharu [?] a již hodně zemdlená jsem se odebrala na odpočínutí. Spala jsem dobře a zdálo se mi o Čk., co však, nevím. Ve středu byl trh. Ráno jsem byla v kostele a za městem jsem poslala pozdrav Řípu. Odpoledne jsem byla několikrát u Hablů a malovala jsem ksifty [!] na truhle. Poznala jsem paní hostinskou, jest jí 18 let, ze strany je ošklivá, z předu ale tuze hezká a má jako všechny tamnější děvčata dlouhý život. Ku plesu, jenž se ke cti jarmarku držel, běhala děvčata, vlastně dámy, samy. Nemohli jsme spát pro velký hluk tancujících.

Ve čtvrtek jsme v 4. h[o]d[ině] vstali a o 5. ho[dině] šli opět do Veltrus. Cesta do Prahy nic zvláštního, do Prahy jsme přijeli o ½ 8. h[o]d[ině]. V Praze jsem viděla: kamenný most,

chrám Sv.[ato]vítský, divadlo, národní polytechniku, Halanků pivovar,¹⁶⁹ dům kde bydlel Jan Hus, starověrecký kostel¹⁷⁰ – hodiny¹⁷¹, dívčí školu¹⁷² etc. Již spím, s odpuštěním, já jdu spát.

/fol. 107/

29. září v 10 h[o]d[in] 30 mi[nut] ráno

Právě jest tomu 17 let, 2 h[o]d[in], 30 minut co jsem tu největší hloupost nevole dokázala. Ovšem se již na to nepamatuji, ale naší máti to předc musím věřit – ač nerada. Narodila jsem se v čísle 32 v Č[eské] T[řebové], odkudž jsem po 2 letech jela do Lit[omyšle]. Zde <opět> jsme mladšího bratra Václava pohřbili a šťastně do mého rodiště se vrátili. Byla jsem tři roky stará a bratr Sepl 7 let. Já jsem ustavičně plakala a byla strašně ošklivá. Divná věc, nyní se pořád směji a ošklivá jsem možná-li ještě více. Vypravuje se o mne ještě všelicos. Kdo ví, zdaž vše se tak dalo, má paměť nejdále sahá. Totiž nejživěji jest úmrtí bratra Gustava v 6. roce. Můj dětský věk byl tuze jednotvárný. Nepovšimnutá, čímž jsem se stala nesmělou, a ve škole 1., 2. třídu pomíjím, neboť učitelové naše nevěděli tolik, co nyní žáci těchže škol <o>. Ve třetí pak byl učitelem fotrův nepřítel, byla jsem tedy zůmyslně [!] nepovšimnutá, a nač to vše píšu? Zkrátka minulost má nevábí ducha v pohlížení zpět.

Minulý měsíc, vlastně tento měsíc jsem pro samou zábavu ani psát nemohla. Byla jsem dvakrát v Řetové.

Nemám dnes chuti ani času k psaní, večer mám jít k muzice [podtrhla F. H.] s něnou. Růže má, tys o samotě, etc. Hosana, bratří jonáci, již nejsme žádní ...

/fol. 108/

1. října v 9 h[o]d[in] ráno

Právě jsem vstala a čekám na snídani a hodlám, jak dalece mi rheumatické bolesti dovolí, stručně letošní prázdniny přehlédnout, tak 23. srpna jsem si

2. 10. pokračování

poznamenala, že mám dát Kn. fotografii. Bohužel, slovo jsem držela, a on má nyní dvě. Ta první má smutnou historii, druhá že jsem se na cestě z Prahy tak dalece zapomněla a dobře se bavila s jedním důstojníkem, čehož ovšem zavinil poraněný prst. As 14. září jsem byla opět v Řetové s Hanou, večer jsme přišly k Kš. a druhý den s Růží [?] do Litomyšle (kamž se mám zítra já podívat), zpět jdouce jsme zmokly až na kůži. V úterý jsme uschly a ve středu jsme se v bázni boží <opět> domu vrátily. Čk. mne upomínal o knihy nebes. Já nevím ni o jedné z nich.

¹⁶⁹ Dům u Halánků, proslulý čítárnou a přednáškami Amerického klubu dám.

¹⁷⁰ Patrně Týnský chrám na Starém Městě pražském

¹⁷¹ Patrně orloj na Staroměstském náměstí.

¹⁷² Patrně budova Vyšší dívčí školy ve Vodičkově ulici, postavená roku 1867.

Co bych více psala. V neděli 26. 9. jsem šla s Seplem do Řetové a v pondělí s Čk. domů. Přijde si ve čtvrtek pro hubičku – pro mne, já mu ji snad dám. V úterý byl svátek všech Vašků, byla jsem na hřbitově a u M., byla smutná, inu V. měl svátek. Ve středu na den mých narozenin jsem byla naštemovaná, večer jsme jeli k muzice, kdež jsme se zdrželi do 3 h[o]d[in] Ve čtvrtek jsem celý den spala a pak v noci bolestí zpívala. Dnes v noci též. Včera zde byla Hana, hm – nic. Dnes, hm, nic a zítra hm, nic, vždyť je neděle!

O, tak blahoslavení chudí duchem, neboť jejich jest křesťanství nebeské bohu žel – ne.

17. 10.

Dnes je posvícení – nesmí se myslet, že je u nás posvícení takové, jako jinde na venkově. Před ním i po něm zůstane našinec stříz-

/fol. 109/

liv, botky jsou též zdravé. Letos však se zdá, že naše město se – chyba či ne – spouští boha, neboť mimo jedné fidlovačky, jež ostatně každoročně na posvícení se nechá vynajít, jsou zde letos <však>dva bály [podtrhla F. H.] a jedna pimprlatská [podtrhla F. H.] komédye a jedna panorama! U nás je letos jak vloni, jenom s tím rozdílem, že letos již celý týden prší. Dnes týden jsem byla s M. na Horách, načež se Seplem a jedním führem [?] [podtrhla F. H.] jsme šly domů. Bratr nám jej představil co spolužáka při učení i kouření, byl to hezký pán, vzláště [!] se mi líbily ostré tahy obličejů a M. postava. Byl žid. V pondělí jsme si daly vyložit karty, ovšem baba nám vnutila, já budu tuze šťastna a pujdu [!] na svatbu. Manžel [podtrhla F. H.] bude mít často peníze v ruce, jako k[u] p[říkladu] obchodník, a já nato – nebo kasír. A co víc, fotr, když ne letos, tedy příští rok jistojistě zemře. M. <má> chtějí dva civili [!] [podtrhla F. H.] a jeden voják a toho si vezme, ale on jí bude chtět oblomit a je tuze nedůvěřivý. Marně jsme čekaly Čk. Je však dobře a snad lépe ... a co mám více psát. P[an] Kt. se zlobí doposud a v neděli bude opět po dvou letech první foršteluňk¹⁷³ ochotnického divadla. Sirius hrá též, a vůbec je nyní činný na jevišti všeobecném, zbožňován od vybrané společnosti. Já?? Hynu, hynu!! Hynu, aniž bych kdy byla žila.

Šicí stroj je mým společníkem. Nečtu nic, nepíšu nic – a zábava naše s M. je flašinet. P[an] V. psal nedávno M., mezi jiným se jí táže, co dělám já! M. mu včera odpověděla, že jsme dosud nerozlučitelné přítelkyně, ač vážnější. Nyní nebudu opět několik neděl psát seč mám chuť, schází mi jak obyčejně látka.

20. 10.

Již po čtvrté máčím pero do inkoustu a třikrát mi inkoust šťastně uschnul, nevím totiž, co psát. Předěle jsem si sice poznamenala, že se p. V po mne [!] tázal, že však já

/fol. 110/

jsem jemu psala, o tom se nezmiňuji, a to pouze z té příčiny, že se mi to zdálo příliš malicherné. Dnes to nabylo váhy, poslala jsem mu též mou fotografii, o niž mne byl v posledním dopisu žádal. M., e, posvícenský pondělek trochu zdlouhavě uplinul [!], odpoledne jsem byla u Jd., M. obdržela dopis od V. a ona jej bála přede mnou číst, když jsem na ní naléhala, by čtla.

Tedy odešla do jiného pokoje a pak, sotva dýchajíc, se vrátila a jen bych šla ven. Stalo se, a pak mi teprve řekla, že V. přijede v masopustě sem a že se jí táže proč neodepisuje a co dělám já. Jest-li psaní mé ... Psaly jsme ještě večer korešp[ondenční] lístek, by pátral po zaslaných dopisech. Na to jsme šly do divadla, či jinak na pimprdlátskou komediji [!]. Zdá se as p[anu] Kt., že mne má nyní v moci a bude-li chtít, že se může mstít.

Včera jsem strašně trpěla, mého žaludku se zmocnil – ne hlad, ale křeče. Já je hrdinsky snesla a v noci jsem čtla „Rumpal“,¹⁷⁴ kterouž knihu jsem také dnes odvedla. Mluvila jsem s M., vlastně ona mi vypravovala, jak by to bylo krásné, kdyby etc. Načež přisedl k nám kolega páně K-ův a vypravoval o něm a jiných. Mezi jinými, že práce jeho odměřena jest nosit jakýsi háky a řetězy. M. se tomu divila, jakého zde dělá pána a ve ..., že je nadeník [!].

V témž okamžiku jsem cítila as tak, jako Žofie Švarcová. Máti mi řekla, bych nedělala hlouposti a šla radši spát. Učiním dle rady její.

Apropos! Někdo od nás jistě do roka zemře. Náš otec při setí zapomněl na jednu brázdu, a to když se stane, tak se příštího podzimka rozsévač nedočká.

21. 10.

Dnes je cítit zimu, co nejdříve jí uvidíme. Jak smutno nyní je! Listí opadávají, některý strom jest již úplně oholen. Pošmurné dni, nedají nám ani slunce spatřit

/fol. 111/

a bláto na ulici hledí vyzývavě na jemné botičky a střevičky slečen a koketních paní. Vše hlásá – podzim jest zde! Dnes jsem měla „krásný“ sen, však nejasný. Zdálo se mi, že jsem šla od Jd. a hrozila jsem se nemalého množství bláta. Vidím přijíždět pohřební vůz, z předu byla přehozena „černá“ sametová pokrývka ozdobená stříbrnýma portama [!]. Vzadu sedělo jakési panstvo, jež na mne důvěrně volalo. Sedajíc na kočár, pozoruji jednu mě zvlášť milou spolužačku z kláštera jménem Jos[efa] Kratochv[ílová]. Šla ze školy se starším bratrem, jenž svou krásou ranil ve snu srdce mé!! Volám na S. Máro! Ona se slovem tím sice nemile

¹⁷³ Z něm. Vorstellung, představení.

¹⁷⁴ Jde pravděpodobně o historický román Jiřího Josefa Stankovského (1844-1879) *Maxmilián Rumpál, prachatický primátor*. Román vyšel poprvé v roce 1875.

dotknutá, ohlédla a na mé vyzvání vedle mne i s bratrem posadila. Tak jsme jeli až ke Kohoutu,¹⁷⁵ když S. slezla z koně, že musí do „Adamsthalu“¹⁷⁶ k švagru se podívat. Šla jsem s ní, lidé i děti vybíhovali [!], ale štítily se mne. I J. spěchala před mnou, já však stále volala – Mářo. Konečně vyšla jakási paňmama [!] a oslovila mne: „Vy nemáte Marince říkat Mářo, to je ošklivé, pohleďte, jak ji to rmoutí, zvláště nyní je nevěstou“ etc. [!] Mne to též rmoutí, že jsem mohla být druž[ičkou]... a nyní – vzbudila jsem se. Obraz bratra P. utkvěl mi však v paměti.

/fol. 112/

23. 9. [1876]¹⁷⁷

Tři největší přednosti člověka sou: vůle svobodná, vědění a ctnost; ale bez vědění je volnost marná a vědění bez ctnosti nedává užitku, vědění bez lásky rodí jen pýchu, láska bez vědění vždy zbloudí. [?]¹⁷⁸

/fol. 113/

23. 9.

Za tři měsíce bude Štědrý den, touto dobou budem se as ubírat do chrámu – s jakými city? Nepsala jsem již deset dnu [!] zumyslně [!] a nyní teměř [!] želim přísného plnění nápadu okamžitého. Nemohu se upamatovat na poslední dny minulého týdnu. V pátek sem nechtíc řekla vše S. [...]¹⁷⁹

V sobotu jsme mluvily posledně s Arturem, vlastně v neděli v chrámě. Dnes týden sem byla šťastná, hodina mi tak rychle uplínula [!], jako nikdy ještě. Do té doby sem tápala ve tmách – viděla jsem v dáli kmitání světélka, umdlel mi však zrak zvyklý ve tmě o jen více světla, sice se mi mlha stane neprozračnou. V neděli jsme byly na Horách, já šťastná nevýslovně nad tou jedinou myšlenkou – až se mi zdálo, že je to nešlechtné se radovat, když S. truchlí, dala jsem mu číst mou filosofii. Nechtěla jsem slyšet jeho úsudek; byl by mne zarmoutil anebo naplnil pýchou, a oboje sem si nepřála. A předce sem četla v zraku jeho pochvalu!

V pondělí sem pozměnila starý pořádek v mém kabinetu, dnes řekl S., že je to nyní lepší – v úterý co as sem dělala, ach? Byla u mě Z. a šila sem. Pilná sem nebyla – večer, tuším, sem mluvila s p[anem] D. v 10 nebo 11 h[o]d[in]. Vyrušila sem jej z klidu, ježž předstíral.

¹⁷⁵ U Kohouta, místní název, lokalita poblíž Jelenice.

¹⁷⁶ Patrně nějaká lokalita v okolí Jelenice.

¹⁷⁷ Nový sešit. Výrazná změna písma, nicméně se stále jedná o deník Františky Honlové.

¹⁷⁸ Zde jsou v textu tři nečitelné řádky, F. Honlová se zřejmě pokoušela o užití tajného písma.

¹⁷⁹ Následuje jeden řádek tajným písmem.

Ve středu zde byl strýček R. a sestřenice Zd. z H. Zklamána ošem v slabé naději, nutila sem se do veselosti, myslím, že se mi to podařilo. Sem pozvaná na svatbu – dopoledne sem, e, nic – myslela sem, že nepojedu do B.,¹⁸⁰ těšila sem se na

/fol. 114/

fotografii, S. a já chtěly sme se dát společně telegrafovat [!]! Pilná po celý ten čas sem byla pouze na Skále. Ustanovila sem si pořádek denní, nevyplnila sem posud ani nejmenší část.

Ve středu rozhořčena, že sem ráno pozdě vstala a celý den téměř nepracovala, lehla sem si na lavici a šťastně sem spala jen do $\frac{3}{4}$ 8. h[o]d[iny]! Zdálo se mi – až jindy.

Ve čtvrtek byl výroční trh, ostatně pro nás nic zajímavého. Včera sem slyšela znamenitou novinu, budu se vdávat! Hm, včera sem byla dost pilná a pojedu do B. Dnes sem dostala kor[espondenční] líst[ek] od Čk. – pozvání na posvícení. Ráda bych, ale s S. Odpoledne sem byla na poli pilná.

Stratil se mi klíček od pokladu, tuším, že se nacházel v nemilosrdných rukou. To mne bolí, že naše – tiše. A tatíček náš se nachází v nebezpečí.

S. nechce jít do Ř[etové]. Snad vše, co vím, sem již napsala, nyní je k spaní – á, náš tatí také nespí. Kde as budu zítra? Za měsíc, za rok.

24. 9.

Dnes poslední den strávený, vlastně neděle, ve společnosti Věřině. Byly sme na Horách, totiž S., V. s p[anem] H. a já, brzy sme V. a H. opustily a hledaly sme maliny a o $\frac{1}{2}$ 6 sme přišly domu. Večer sme se u S. zabývaly přípravami na cestu do B. Do Ř. sem nešla, poněvadž dopoledne přšelo. Zítra, myslím, nebudu psát. S. bude spát se mnou.

Za dva dny budu, myslím, v B., a bude-li přšet! Tak zmoknem. Dobrou noc a šťastnou cestu zítra. Neměla bych jet, ale naděje...

26. 9.

Od neděle již přší. Včera sem myslela, že dnes budu v B. Člověk míní, pánbůh mění. Šťastně sme spaly do <4> 5, kdežto vlak odjíždí o hodinu dříve. Vera ovšem na nás nečekala. Tak se jí as líbí v klášteře. Snad se zítra uvidíme.

Dnes sem celé odpoledne spala, ráno sem se vpravila opět do kolejí přečtením mého ducha. I již, myslím, spí, já čekám na ponocného. Snad bude lépe, když budem zítra doma! Teď silně přší. Před 14 dny bylo lépe, bude brzy 10 h[o]d[in].

¹⁸⁰ Snad do Brandýsa.

27. 9.

Je, myslím, ½ 12. h[o]d[iny]. Před 4 h[o]d[inami] sme byly v B. a viděly Oriona a Sf. Nezapomněli na nás! Vera a její sl[ečna] sestra přijely s námi. Místo co my jich, doprovodily ony nás. Zítra svátek. Daly sme se fotografovat a jak! 30 h[o]d[in] sem nespala. Až zítra více.

28. 9.

Za několik hodin tomu bude 18 let, co oko mé zřelo poprvé svět. Několik dnů pak stala sem se křesťankou bez mého vědomí a vůle, tak sem též bezvolně mé rostla, mluvit se naučivši, myslela. Zdá-li pak dříve člověk umí myslet než mluvit? Ne, stojím na prahu roku 19. a ještě mám takovou [podtrhla F. H.] myšlenku. Zdaž budu ještě 18 let žít. A co jsem vykonala za tu dlouhou dobu, jež tak rychle uplynula [!], že se na ní sotva pamatuji. Doposud nic dobrého a předce

/fol. 115/

nemyslím, že – nebe!

Měsíček nám chvílku [!] svítil, nyní zachází za mraky, bude opět pršet. Nebe, smiluj se na námi. Potok hučí, je ještě mnoho vody. Svíčka tak temně hoří. Je mi smutno, snad že musím loučit s sedmnáctým rokem. Byl to krásný čas, májový den, jaký as mne čeká. Proč tak truchlím?

Jest to snad předtucha? Světlo se zatemnilo. Tento večer sem po tři roky trávila vždy v Ř[etové] u K. První rok sem snila cestou k domovu, druhý rok jsem chtěla se učit, chodit do školy, třetí rok, vloni, vzdala sem se všech podobných myšlenek, stala sem se praktickou, hleděla jsem rozumně do budoucnosti. Letos nemám žádných snů utěšených, ni naděje mi nesvítá jako dříve. Jen přání mi zbývá, vroucí přání a předce tak ostýchavé jak bych tušila, že zbytek snu... Budu kdy <hodná> dobrá? Nabudu kdy rozumu? Což neslyšíš, nebe, hlasu mého?

Verunka je nemocná, včera jsem cítila její oddanost a byla bych se jí [!] obdivovala, kdyby byla zůstala. Není však nyní méně milá. 10 h[o]d[in] vlastně ¼ 11. h[o]d[iny], co as dělají oni?

V úterý sem se snažila chvíli usnout, pak bdět. Můj vynález působí na naši máti dobře, neboť se nyní často směje. Očekávala sem však lepší výsledek, než sme odjízděly včera, vlastně odcházely z domova, ptaly sme se místo modlitby pravdomluvce, co mne příštího dne očekává; velká škoda – vyplnilo se. Na otázku, mám-li cestovat, jsem obdržela odpověď: „Cestuj, je to k tvému bláhu [!].“ Vyplnilo se to.

Na dráze sme se sešly s Izy. Pak sme obdržely od p[ana] [?] (s nímž sme ještě neměly tu čest mluvíti a který neměl tu čest naši pozornost zbudit) nějaké legendy, as dva listy ku přečtení.

Co tím as míníš, pro zábavu snad? Bylo to fádňá poučení čerpat, nejsem Mojžíšem, abych na suché skále vykouzila pramen vody.

V B. byla obloha zachmuřená, nepršelo, až as o ½ 11 h[o]d[ině] se dalo do deště; myslím do 11 h[o]d[in] sme byly v klášteře. Otráslo námi seznání bídy; tam kde sme očekávaly rovnost a blaho, <takový rozdíl> pravý opak sme našly. Vera ve společnosti otupělých, duševně zmrzačených a bídou mořených děvčat.

Byly sme rády, když sme se octly na čerstvém vzduchu. Především sme šly k fotografu; stala se nám nehoda. Květiny, jimiž sme se chtěly ozdobit, nám jedna z velebných sester vzala a darovala sv. Marii. Fotografie nebude zdařilá. V dešti sme šly, nevím kudy mne S. vodil. Hedbavné naše šaty pouze budily pozornost všeobecnou, jež nás, ach, ubohé šaty? Způsobily nám utrpení. Dost. Ve tři hodiny <najisto> jsouce v šaty naše milé oděné [!], čekaly jsme netrpělivě na odchod z kláštera, což když se stalo, jak blaze nám bylo. <11 h[o]d[in]> Sl[ečna] Zd. šla s námi. Potkaly sme Sf. a Oriona, mlčky sme se pozdravili, my radostně [?]
/fol. 116/

sšli sme na nádraží. Co mám psát víc? Bylo by toho mnoho a postačí k vyjádření se: Byly sme od ½ 4 do ¼ 8. h[o]d[in] v jejich společnosti. Dnes sme hlavně o nich mluvily. Zítra do chrámu. Jsem vysílená. Dobrou noc.

Hleděla sem na hvězdu, přála sem si vědět, vlastně poznat dokonalého člověka, jenž se nikdy neprohřešil a opět jiného, který se silou povznesl z kalu, v němž nějaký čas se brodil. Žijí takoví lidé? Kdo z nich je as větší, lepší? S. chtěl, bych dnes psala do „Ducha mého“,¹⁸¹ stalo se, ač jen as jednu větu sem napsala, byla sem na nic.

30. 9.

Mám psát, co? A proč? Proto, že sem včera nepsala, a co. Snad, že sem dva dny nepracovala, nic nového, či že je tu Artur, co mi potom, že nemyslím, to je vidět a ostatně sem řekla, již že nepracuju.

Zdalo se mi dnes, že sem byla v klášteře a připravovala sem se složit řeholní slib.

Včera večer bylo krásně nevýslovně, bylo trochu smutno. Dnes bylo též hezky, ač nebyl tak čistý vzduch jako včera. Stály sme nad rybníkem u nádraží. Nemohu více. Myslely sme, co myslel S., nevím. Tuším však, že to nebylo nic planého. Kdežto já... 10 h[o]d[in].

Co as dělají oni? Což navždy se brány a ctností velebné zavrou člověku vystoupivšímu z nich?! Trpělivost nese růže<!>.

2. 10.

Luna jasně svítí. Už je po dešti. As 7. září začalo pršet a dnes by byl první snad den od [?].

Přála sem si minulý týden, dlouhou chvíli cítila sem se silnou tak, že bych jí byla přemohla. Nyní cítím, že se u mně snad již zítra ubytuje, pomoz pánbůh!

Včera byla neděle. Odpoledne sme měli jít do Řetové, z pola cesty sme se vrátily, poněvadž začalo pršet. Večer sme nebyly na Skále. V průchodě nás dohonal Artur.

Nejím již tak nepořádně. Umínla sem si být střídmou, jak dlouho nevím, nebe! Směje se nynější věk starým bajkám o začarování atd. Já bych se již nyní nesmála.

Žádné vězení nemůže být tak těsné, jako mé. Plakala bych, kdybych měla slz. Mrazí mně [!]. Kdybych byla zítra aspoň pilná, tak jako dnes.

3. 10.

Často již sem myslela, že nemám žádný ideal, jemuž bych se chtěla podobati. Dnes sem si přála nebtěžovati nikoho, jakož sem dosud činila. Nejprve mluvím nejvíc o sobě, pak, mám-li dost malou bolest, vybouřila bych celý svět. Chtěla bych málo mluvit. Neviděla sem dnes S. Tento týden chci ztrávit [!] doma, ač nerada. Nu, dnes sem tak dalece netrpěla, ani se nenudila. Bohudíky! Zítra. Je myslím ½ 9. h[o]d[iny].

4. 10.

Nejsem dnes s sebou spokojená. Zapomínám okamžitě všechna krásná předsevzetí a pak /fol. 117/

trpím. Kdybych však byla trpělivá aspoň! Je hezky, včera byl úplněk. Jehlu sem včera neměla ani v ruce a předc je to jediná práce, jež by mne mohla spasit! Otec si přeje, ne, to asi nemyslí, pouze mluví. Podivno, řeč by měla být používána k vyslovení nejkrásnějších myšlenek. Kdežto sou často slova lepší myšlenek a naopak. Vůbec člověk málokdy řekne, co si myslí a nikdy snad nevysloví myšlenky úplně, bez změny. 8 h[o]d[in] a já myslela, že to bude již 9 h[o]d[in].

Byla sem ráno a v poledne na poli as 3 h[o]d[iny] Přišla Berta, byla zde snad do ½ 6. h[o]d[iny]. Co as dělá S. a ... Dnes má císař svátek. Myslela sem, za množství pro pravdu bojujících a umírajících Jihoslovanů¹⁸² se nikdo nemodlí Otčenáš a za...

Včera sem čtla v zápiskách mých a nudila se. Vzala sem bibli a té mám být vděčná za včerejší spokojenost. Začíná být chladno. V prosinci budu takto sotva psát.

7. 10. odpoledne

Doposud sem považovala práci za jakýs druh zábavy. Člověk že má pracovat v oboru mu přiměřeném, totiž mu příjemném. Pak to ale není práce! A k čemu je člověk stvořen?

¹⁸¹ Myšlen patrně deník.

¹⁸² Honlová má na mysli srbsko-tureckou válku v letech 1876-1877.

Tak je s mým deníkem; psala sem vždy tak dlouho, pokud mne psaní bavilo. Působilo-li mi vyjádření některé myšlenky obtíže, nenámahala sem se. Myslela sem, že nezáleží na vůli člověka, jako na síle by se dobrým stal a předc první vůli, tužbě ušlechtilé, rádo dává nebe dojít cíle. Ovšem neměla sem nikdy snad pevné vůle, pouze přání. Dnes je sobota, co sem za 6 dnů vykonala? Jak dávno se již připravuji k pořádnému životu a nejsem vzto [!]? Ne, a proč sem si nesestavila nějakou metodu, dle níž bych uspořádala všecku mou činnost? Času sem již promarnila dost, tak že bych neměla ani chvílku v práci ustat. Toho příčinou pouze má pohodlnost, zastřená slovy: Až budu mít jednou jasný okamžik. Až se stanu bez vlastního přičinění moudrou. Pomoz pánbů!

Dobrá, zkusím nyní odhodlanost, vlastně stálost. Zítřa, dnes není možno, nemám petroleje, a pak je v mé komnatě velký nepořádek, zítřa tedy.

Co mám ráno za práci k vykonávání? Hlavní nedělní je jít o 10 h[o]d[in] do chrámu. V neděli ležím (z dlouhé chvíle) do 8 h[o]d[in] pak snídám. Máti jde na „devátou“, tuto hodinu sem před měsícem věnovala obyčejně zrcadlu. Až rozhořčená takým mařením času, sem snad 12. srpna si umínila 3 měsíce se na sebe do zrcadla nepodívat. S. to činí též.

Mařila-li sem prve čas, nečiním nyní v neděli od 9-10 h[o]d[in] nic užitečného, obyčejně <protáhnu> se umývám, což trvá as $\frac{1}{2}$ 2. h[o]d[iny], neboť do chrámu jdu ve $\frac{3}{4}$ 11. h[o]d[iny]. Když se nyní umývám večer, získám tím nejméně hodinu času, a to je mnoho! Ah, vždyť nyní nejní „devátá“! Budu muset něja-

/fol. 118/

kou práci konat místo máti. Když tedy o 7. h[o]d[ině] vstanu, mám as hodinu volnou. Tuto tedy věnuji zítřa psaní. Bez pochyby bude zítřa hezky jako po celý týden. S. bude chtět jít na Hory, což se stane o 3. h[o]d[ině]. Tedy nejméně dvě hodiny času.

Za tři hodiny nemohu ovšem nic řádného vykonat, zvláště tak namahávého. Předc se musím pokusit, již proto abych vyplnila slib daný Sf.

„Pokuste se vždy znova, když se vám něco nezdaří,“ řekl on! [...] ¹⁸³ Slunce schyluje se k západu.

Tři dny sem nepsala a večer se sotva zmocním petroleje, musím tedy zběžně popsat poslední dobu.

Ve čtvrtek přišel Čk. Nepřekvapil mne, neboť sem myslela, dnes as přijde. Večer přišel S. s Izy. Tato brzy odešla, my pak braly se na návrh S-ův k Jd. pro pravdoml [?]. Ve městě sme potkali sl[ečnu] M. J. Do 8 h[o]d[in] sme se zdrželi u Jd. Pak sem mluvila ještě s A. D. Doma již spali, když sme se vrátili z procházky. Hned první chvílí po Čk. příchodu stala se mi

nehoda. Čk. zná mou skrýš pod stolní přikrývkou. Já na to zapoměla a on večer téhož, zkrátka dostala se mu do rukou fotografie. Sepl četl mou „filosofii“¹⁸⁴, smál se, pak se ptal, je-li to z mé hlavy. První věta je prý logická. Druhý den, totiž včera, se mu dostal můj deník zas do, vlastně on se vloupil do mé skříně, a když já nic zlého netuším k němu přistoupím, měl on tři listy prý přečteny. S. se bude zlobit, ač si Čk. myslí pouze o mně zle, mu snesu to jako vše jiné. As o 3. h[o]d[ině] odešel.

Čtla sem „Vesnický román“¹⁸⁵ a v noci sem spala dost dobře. Je as ½ 9. h[o]d[iny] a měsíček svítí. Zítra budu mluvit s S. Podivno, nestýskalo se mi po něm, až teď po něm toužím.

8. 10. ¾ 9 večer

Dle pořádku, jež sem si dnes odpoledne sestavila, bude sloužit můj deník za jakýs druh zpítování [!] svědomí.

Ráno sem nebyla tak čilá, jak by se mohlo ode mne očekávat. V ½ 9 přišel S. Asi sem se zabývala čtením jakés básně. Křivdila sem Čk., když sem nemohla hned Sf. fotografii nalézt, že je v jeho moci, po lepším hledání sem ji našla a jdouc do chrámu, S. odevzdala. Dnes sem měla ráno Sf. ráda. Zemřela „stará Kmotříčka“, měla bych snad víc o ní psát, nevím.

Odpoledne sem do 3 h[o]d[in] as psala, a jak S. po přečtení vyjádřil se, je to hezky napsané! Nemyslela sem sice, že mne pochválí, chtěla sem však déle pojednávat o zařízení našeho života. Lidé se nad námi pozastavovali, ač nepochopuju, co mohlo být na nás zvláštního. Po svačině sme šly na Skálu. Měl by se náš pobyt na Skále též obmezit, ač tam dlouho nejsme. Mluvily sme dne s pí Tyk. a Vo. Nezdálo se mi, že by naše přítomnost jim byla nemilá a jevily se dost trpělivými k mým úsudkům, Vera řekla, že se p[an] Švarc divě se snad,
/fol. 119/

že sme celý týden se na Skále neukázaly, vyjádřil: „Od těch se nikdo moudrosti nenaučí.“

Pak přišel p[an] D. Někdy se mi zdá být mou povinností přivést jej k jiným náhledům. Nemám však sama dosti jasného rozhledu mezi zlým a dobrým. Týdenní pořádek sem nedokončila, nemohouc umluvit se S. O ½ 9 odešel p[an] D. Nyní bude brzy ½ 10. Měla bych dávno spát. Nesvítilo dnes slunce, jakž sem očekávala.

¹⁸³ Jedna krátká věta zapsána tajným písmem.

¹⁸⁴ Myšlen patrně deník.

¹⁸⁵ Karolína Světlá: *Vesnický román*, 1. vyd. Praha 1868.

9. 10.

Dnes též nyní by to však nikdo neřekl. hvězdičky se tak třpítí [!]. Tak hezky až k pl[áči]. ³/₄ 9. Za čtvrt hodiny, abych byla hotova s psaním. Zítra má náš bratříček jmeniny,¹⁸⁶ půjdu na hřbitov ráno a o $\frac{1}{2}$ 9 k S. Příští týden bude klidnější.

Ráno sem dle přání vstala v 6 h[o]d[in] a šla do chrámu. Pak do 8 h[o]d[in] čtla místo bible čítanku, jíž zde včera S. nechal. Byla sem u Jas., odkuž přijdouc v $\frac{1}{2}$ 9. h[o]d[iny] sem četla jeden list bible. Úkolu sem nedostála pro jiné práce. Myslím však, kdybych nebyla zítra vyrušována, byly by obě košile hotové. Nuž, zítra bohužel nebude po mém pořádku stopy! Nezoufej však, duše má.

V poledne sem byla na poli a myšlenky moje, kdy as ty urovnám!

Od pěti h[o]d[in] sem jen zběžně spořádala vše dle stanov, pak sem šla k S. s ním pro klobouk domů. Zde sem [se] rozlobila [!] pro nedorozumění. Máti mi udělila rozkaz týkající se svítilny, nesrozumitelně však i na mé otázky odpovídala. Učinila sem dle slov jejích. Pouze místo na most, kdež byl velký vítr, zanesly sme svítilnu na pole. Pak sme šly na Skálu a opět sme spolu nic neujednaly! Sem trochu příliš prudká a netrpělivá.

Jdouc k S., potkala sem, myslím, démona, nezdál se na mne se pamatovat. Včera večer sem měla opět jasnou chvíli, nepsala sem však.

10. 10.

Stalo se, jak sem předpovídala; dnes nebylo po pořádku stopy. Ráno jediná práce. Koupila sem klobouk a ušila, vlastně sem málo na něm šila. Posledně sem byla dnes na poli. Vstala sem o $\frac{1}{2}$ 7. h[o]d[ině]! Zítra musím jít o $\frac{1}{2}$ 8 do chrámu. Zas odchylka. S. mi řekl, že sem lakomá a máti že nešetřím! Nemyslela sem dnes a předc ráno na rově bratrovu, že mu kladu na hrob věnec, a on kdes na jiné hvězdě žije. Na pohřbu mne dojal kmotr. Světlo hasne a nejsem ještě umytá.

11. 10.

Byla prý dnes v noci bouřka, den byl krásný letní. Mohla sem být pilnější. Byla u mne Hana. Večer přišel S. a šly sme na Skálu. Teď sme mluvily o snech. Včera se mi zdálo o Adolfu, dnes o Orionu a S.

/fol. 120/

13. 10.

Otec šťastně vyvázl z nebezpečnosti života. Já sem se dnes dopustila vády, jež se mi na otci hnusí. Následek toho je zlost. Vlastně máti se na mne hněvá. Pilná sem byla dnes dosti. Včera

¹⁸⁶ V kalendáři připadá na 11. října 1876 svátek přenesení sv. Augustina. Jedná se tedy o jmeniny zesnulého Augustina Cyrila.

sme dostaly fotografie. Dala sem se uchvátit marnivostí, hněvem, pro některé vady. Vždyť sme z cele nenucené! Je krásně, zítra odpornou mě práci musím konat, čistit nádoby. Byly sme dnes na Skále. Už je pátek.

15. 10.

Včera sem se smířila s máti. Ostatně sem nebyla lenivá. Bylo hezky. Dnes sem ráno psala S. básně. Pak sem byla v chrámě za dveřma a odpoledne sem do třech hodin zas psala, pak as v 6 h[o]d[in] sme šly na Skálu. Věra šla s p[anem] H. k „muzice“. Od ½ 8. h[o]d[iny] do ¼ 9. h[o]d[iny] sme se procházely. Tím končí posvícení.

16. 10.

Co dělá můj pořádek? 9 h[o]d[in]. Dnes sem neměla práci v rukách, světila sem. Ráno sme byly v chrámě, pak u S. pro notes. S. dostal psaní od Very, by sme šly odpoledne na Hory. Nechtěla sem. S. též se projevil, že samotný s V. se cítí nevolným, zkrátka šla sem. Tančilo se, my však, S. a já, sme zpočátku se vzdálily vždy mezi tancem, pak se nám to líbilo. Byly tak nešťastné, upadnout v nemilost Sokratovu. Duchovid nás dnes přehlédl. Líbil se nám lokaj. U domu předhonil nás, načez my jej, konečně zmizel nám z očí, by se opět před námi vyskytnul. Zas nás dohonil, ptaje se, neztratily-li sme cos, my že ne, a předc to byla celá okrasa mého klobouku, jež se tomuto zpronevěřila. Zítra, ach, kéž sem pilná! Co si as myslí Sokr. Viděla sem jej hovořit se svou paní, že to bylo o nás, prozrazovaly ty ostré pohledy; mohla sem z pohybu vyrozumět, že pochybuje o našem rozumu. Večer byl krásný.

17. 10.

Ruce mé byly dnes pilné, duch však si nemálo hověl až k umoření. Jediná práce, již vykonával, bylo uznání své nicoty a přání střežit se všech otázek, ať již ze zvědavosti či ze zdvořilosti. Ostatně bylo dnes hezky a já sem vyšla sotva na práh.

18. 10.

Dnes sem byla možno-li pilnější než včera, psala sem též bratrovi, aby... Večer na Skále byl též Sokrat. Pozoroval nás a byl k nám netečný. Duchovid se chtěl snad smířit. Ostatně nebudu příště takové hlouposti psát. 9 h[o]d[in]. Je krásně.

19. 10.

Odevzdala sem se velduchu v moc a dnes již se duch můj probouzí ze snu. Obloha se zahaluje v mraky, bude, myslím, sněžít. Čím to je, že tak často myslím na Marinku H. mou přítelkyni z M[oravské] T[řebové]. Kde as dlí, dopustila sem se velkého nevděku. Až snad zítra.

/fol. 121/

22. 10.

Copak sem as v pátek dělala, že sem zapoměla psát? Ach již vím. Byla sem dosti, až mne máti volala, podívat se snad na nový Kalendář. Netečně sem se naň dívala, několik vět přečtla, nu a pak sem zhřešila. Čtla sem téměř do 3 h[o]d[in] Večer na Skále sem též mnoho nepracovala, potom šel s námi Duchovid, smály sme se jeho upřímnosti. On nám řekl, že budem v neděli plakat a málem by byl pravdu děl. Půjčila sem mu báseň D. D. H. [?] a vida, neměla sem petrolej, nemohla sem následovně psát. Včera sem dopoledne přemáhala mou lenost. As v 11 h[o]d[in] přišla teta J. z Ř[etové], s níž sem šla v poledne na dráhu, zde sem se sešla se sl[ečnou] [...],¹⁸⁷ u níž sem prodlela do 3 h[o]d[in]. Pak u S. sem byla též 1 h[o]d[in] Tak sem půl dne zmařila. Večer sem nepletla téměř.

V deset h[o]d[in] sme šli zas na dráhu pak sem do 1 ½ h[o]d[in] nespala. Myslela sem na bratra, otce mého. Bůh mi buď tento týden milostiv! Bude-li tak celý, jaký byl začátek! To by bylo hrozné! Ráno sem as v 8 h[o]d[in] vstala. Jediný čin dnešní: umývala sem nádobí ráno.

V chrámě sme se nemodlily, viděly sme Sf. Překvapil nás, a přec též ne. V poledne na dráze pak u S. a s Verou na Hory. Byly sme opět trochu veselé. Přišel tam Sf. O 6. h[o]d[ině] sme šly na Skálu. As v ½ 8 domů. Nyní je 10 h[o]d[in]. Opět přes čas. Dohonil nás Sf. S. mu dal fotografii a co víc, že sem strašně nestála. Ach ten duch! bez jeho přispění hynu, hynu!

23. 10.

Celý den sem nic moudrého nekonala. Dopoledne zde byl S., háčkovala sem krajky a odpoledne přišel as o 1 h[o]d[ině], mazala sem vzorky. Ráno byly červánky a nyní strašný vítr, ježž jsme zakusily, jdouce k sl[ečně] Z. a pak k Jdr. Na Skále sme byly též.

24. 10.

S. myslí, že sem dnes nebyla pilná, bohužel! Ráno sem neslyšela zvonit a zdálo se mi být již více než 6 h[o]d[in]. Vstala sem as ¾ 7. Odpoledne zde byla Vera. Učila se<m> síťkovat a povídala, že -.

V pondělí se mi zdálo, že sem vzbudila nevoli lidu, získavši si přízeň Sf. Sen se mi vyplnil částečně. Dnes mne S. divně naladil, ostatně byla sem na pohřbu a shledala velkou nevážnost. „Řekni mi, s kým zacházíš, a já ti povím, kdo jsi!“

25. 10.

Dnes myslím já, že sem byla lenivá. V chrámě sem vylezla na zvonici, za zvědavost sem byla potrestaná leknutím při bití se hodin. Zítra chcem jít obě. Večer zde byl S. okamžik. Mám ušít zítra celou košili. Ted' budu číst do 9 h[o]d[in] v bibli.

26. 10.

Pozdě sem vstala, pilná sem byla jen dopoledne.

/fol. 122/

Odpoledne byla u mě Vera. Večer sme byly do ½ 8. h[o]d[iny] na Skále. Pak na kameně sedíce, hovořily sme o snech, až přišel Duchovid, pak sem s tímto povídala do ½ 10. h[o]d[iny]. Řekl mi, že se vdám, že prý to slyšel. Divné přitom je, že kdykoliv se cos podobného mluví, vždy se mi zdá, jak bych měla oči krví podlité. Pocit pak se mne zmocní tak ošklivý! K nevyslovení. Kdy a kdo mne probudí? jak dušno je, chci se připravovat a nevím k čemu. Smrt.

27. 10.

Je krásně v přírodě. Pozdě sem vstala. Za celý den jediná snad práce: psala sem psaní bratrů [!]. Má choulostivost považuje také za sebezapření, když mlčky trpím! Jako kdybych snad se zbavila bolestí, naříkám, či smím koho obtěžovat? Mohu být vděčná, že mám pokojnou noc, že zuby bouří jen ve dne, jen aby byly oči šetřeny, si přeju. Dnes se mi zdála, že sem s S. se vznášela nad oblaky. Procitnu a nohy mě umrzovaly.

28. 10.

Včera sem promarnila celý den i večer na Skále. Sem pilná nebyla stále sem hleděla na Markétku. Dnes vstala sem ½ 7, po snídani sem si napsala týdenní pořádek. Odpoledne sem svačila u S., pak sme se ještě prošly, než sme šly na Skálu, zde sme hrály karty a smály se. Poslední rozmluva byla vážná o Sf. Sem ukrutná k vadám jiných a žádám od nich shovnění k vadám mým! Jdouc domů myslela sem, že žádáme příliš od světa, chtějí by byli v něm lidé dokonalí, že nenaleznem člověka, kterýž by nám ukázal pravou cestu a pravý účel našeho žití. V tom zavál větříček, já pohlédnu vzhůru a právě se měsíček vynořoval z mraků. Snad předce! Naděje.

Včera místo psaní sem šila klobouk a ráno sem se strašně rozlobila [!] na otce. Sem prchlá a žádám mírnost od jiných!

31. 10.

Vítr honí mraky přes měsíc, jenž zasmušile hledí na posněženou zem. Včera večer začalo pršet a jítro nás uvítalo v bílém šatu. Tyto dva dny sem ještě nesnila. Včera sem čtla „Vynikající ženy“.¹⁸⁷ Na Skále sme byly do ½ 8. h[o]d[iny] a hovořily sme do ½ 9. h[o]d[iny]. Dnes sem tvořila květiny z papíru. Odpoledne zde byla S. sl[ečna] sestra, nota

¹⁸⁷ Jméno napsáno tajným písmem.

¹⁸⁸ Ludmila Šimáčková (1844-1879): *Vynikající ženy mimo rodinný kruh*. Praha 1872.

bene, bylo u nás jako v ráji. Před chvílkou sem štěbetala s měsícem až se na mne rozlobil [!] a schoval se za mraky.

1. 11.

Osmnáct let! A nic neumět. Kdy jiný již pracuje a kořistí z práce své! Za 18 let nese strom již ovoce – a – Bože, budiž mi milostiv! Doposud sem byla třtina. Bude tak dále? Ráda bych věděla, musí-li každá myšlenka se tak

/fol. 123/

pracně vydobývat jako mé. Či má jiný tak šťastné nápady? Odpoledne mne divně naladily životopisy vynikajících žen. Všecky již z mládí jevily nadání neobyčejné nebo se mi to někdy zdálo býti možné, že bych já se též mohla státi prospěšnou v jiném oboru než v kruhu rodinném. Nyní zřím, že i tato naděj klesá v ruiny.

Od dnešního večera sem očekávala cos důležitého, nestalo se nic. Na hřbitově se nám nelíbilo a vůbec smály-li sme se, bylo to jen od plíc. Bratr mi poslal navštívenky ku S. svátku a Čk. přiložil k mojímu svou; píše mi, že již ví, kdo je ten Sf. Já tuším též. Byly sme dnes v naše nejmilejší šaty oděné [!]. Čeho budou as letos svědky!

3. 11.

Tam na jihu bratří mrou pod rukama nelidských Turků, tam dokrvácí Slovan, co zatím bratr jeho si hová v nečinosti [!] a očekává tupě i svou ránu smrtnou.

Což není citu v tom lidu, jenž založenýma rukama hledí na tonoucího bratra a snad zbožně dí: „Děj se vůle Páně!“ Já být mužem, dokrvácela bych v boji za svobodu. Tak to však jsouc ženou, nerozumnou, necitelnou ženou, jsem jako chátka liná, ničemná! Zde zbytečná sou slova soucitu, marný jest pláč a malomocný vztek. Činy ty pouze jsou viditelné. Kéž umím zacházet s nemocnými, a já pro bůh umím. Zahálet! Hle, kdybych uměla aspoň rusky a mohla sem již dávno umět mluvit. I já sem mohla být jiným tvorem bez této lenosti, a pak laji stejně smýšlejícím!

4. 11.

Je sobota a S. svátek.¹⁸⁹ Luna jasně svítí na zmrzlé bláto. Rampouchy se třpítí [!] na bezlistých stromech, jichž je po řídku. Ozářené lunou stromy, z nichž ještě listy neopadaly, vyjímají se malebně v posněžené krajině. Ráno sem byla posledně ve střevících v chrámě, pak u S. s Verou. Večer na Skále při rozchodu jsme uvažovaly mnohé rozumné věci. A nyní se dusím prachem z květin, ač mám okno otevřené. Na radnici se bije 9. h[o]d[ina].

6. 11.

Právě sem dopsala trest za předcházející snění. Včera sme užívaly vzduch v hojné míře. Večer sme komponovaly důkladné vykládání karet, při čemž sme se smíchem dusily. Ostatně dnes bylo hezky a včera též.

/fol. 124/

7. 11.

Strýček K. v Ř[etové] prý včera ráno o 3. h[o]d[ině] vyhořel. Po celý den sem byla klidná, skoro blažená. As v ½ 3. h[o]d[ině] sme se dozvěděli o tom neštěstí a poklid můj zmizel. Nyní sem tak rozladěná svou ničemností. Smiluj se nad nimi, pane!

17. 11.

Deset dnů sem tedy již nepsala. Soused strýčkův vyhořel. Tentýž, na něhož padá podezření, že před 10 lety zapálil K. statek. Znamenitého se vlastně nic nestalo. S-ovi bolí noha, ve středu sme se předplatily na Libuši¹⁹⁰ a týž den sem do 12 h[o]d[in] četla, což se nyní zřídka stane. Třikrát sem již spisovala z angl. gramatiky a vůbec sem nyní nedbalá. 9h[o]d[in]. Zítřka snad více.

20. 11.

Včera sem poprvé po třech měsících zřela svou tvář; líbila se mi tak velice, že se již nechci vidět, vlastně chci ale...

A nyní sem hezčí! není možno. Dnes mne to rmoutilo, že sem si musela říci: ubohý ošklivče! Musím dnes zase psát anglicky. Naši by nejraději viděli, abych nikam nešla, než ráno do chrámu, to by byla má smrt. Ač strávím [!] denně pouze 1 h[o]d[inu] na čerstvém vzduchu, zdá se mi, že mne tato hodina sílí. ¾ 9. h[o]d[iny]. Já sem jen ničemný tvor.

22. 11.

Dnes Číž[kova] společnost¹⁹¹ dává zde první představení. Opět svítí měsíc nám! Bylo nám tak teskno, nudily sme se a proč? Poněvadž olověná příkrývka zastírala ve dne slunce a modré nebe, v noci lunu a hvězdy; na zemi pak noha bázlivě kráčela, opatrně se vyhíbijíc [!] blátu, často marně.

Dnes netřeba se louží báti, stuhla země, tuhne voda. Proto sem byla dnes pilná. 9 h[o]d[in]. Chtěly sme hovořit, a vytrhl nás Duchovid a ten nás vždy popouzí k smíchu. Tuším, že se na mne rozlobil [!], proč, již ani nevím. Začíná mrznout.

¹⁸⁹ 4. listopadu je svátek Karla Boromejského.

¹⁹⁰ *Libuše, Matice zábavy a vědění*. Tiskl František Šimáček v Praze.

¹⁹¹ Divadelní společnost vedená národně uvědomělým Františkem Čížkem (1820-1887).

24. 11.

Nevím, co bych měla číst, abych neměla stále na mysli Athosa. Byly sme dnes na hřbitově v kapli. Zdálo se mi, že dříve byly větší nesrovnalosti mezi lidem. Kdežto jedni oplývali bohatstvím ducha i těla, mřeli druzí v úplné nevědomosti hladem. Jdouc pak domů, myslela sem, kdyby se tak německá idea uskutečnila a slovanstvo úplně vyhynulo nebo poněmčilo, pak by se as české spisy překládaly kvůli starožitnosti. Doufám, že se to tak brzy nestane, já aspoň se toho nedočkám. Amen. Měsíc svítí, mrzne.

26. 11.

Včera sme užířely člověka, jenž se prozatím jmenuje Athos. Dnes hm, musím se zeptat S., zda-li se mu líbí naše neděle. Tento týden musím věnovat více péče řeči.

/fol. 124/

Především se musím střežit mluvení o nepřítomné osobě. Myslím, že bude sněžit.

28. 11.

Dnes sme byly v divadle. Podobně [jako] S. sem byla sklíčena předtuchou neblahou, stalo se! Naší vinou? Ovšem, vždyť sme jak divá zvěř, neumíme se ani dívat ve společnosti, natož pohybovat. Netýká se to S. Ten je jen poněkud plachý, já však sem divoká. Je mi zima na nohy. Úsudek o hře pronesu jindy, dnes bych se mohla mýlit. Měla sem tak jednat dříve.

2. 12.

Zdá se mi ne, to lhu, právě mi napadá, že sem příliš pohodlná, zanedbávám denník náramně. Právě minulý týden sme navštěvovaly příliš Austrii. Za to příští týdem tam půjdem jen jednou. Chceme užívat trochu čerstvého povětří, ač je nyní vzduch naplněn hustou mlhou a měkká země sestupuje naším nožkám, ach světlo hasne.

snad 6. 12.

Ach jak krásná příroda! vše se mi líbí, vyjma bláto, neboť unavuje tělo a zároveň ducha. S. má nyní právo si stěžovat na mou pohodlnost. Hle, nevědomky sem dala pravý výraz oné moci, proti niž [!] ani hlavy nepozvednu k odporu. Nevědomky, neboť sem chtěla psát rozmrzelost, péro mé se však nechtělo dopustit hříchu, aniž bych věděla, jak se to stalo, psala sem dobře „pohodlnost“!

Tento týden sem lenivá, zavinila sem se však první dny spaním. Co z toho mám, že sem tak dlouho nepsala do deníku? Nic než škodu, za krátký čas neudržím ani péro v ruce.

Začínáme okoušet ovoce našeho jednání. Nechutná nám, sem nad tím rozladěná, místo, co bych jej S. a sobě měla osladit pokorou, skromností a veselostí. Trpčím si život hrdostí, vzdorem a mrzutostí a tak se stávám čím dál tím nesnesitelnější, začínám se opravdu nenávidět, což mi nepřekáží, abych si ve všem hověla. K mým hříchům přibyl jeden velký,

veliký, že mysl jej nechápe, vyznat z něho se nesmím, zavinila bych tím mnoho a neznám prostředek k jeho zapuzení, znám však... Tuším, že jemu v patách kráčí mnoho, mnoho jiných, především závist. Jsem zmije! Mimo to se činím směšnou s tou ješitností, pokud stojím před zrcadlem, činím prospěšné úmysly, sotva však se vzdálím, zapomínám na vše, zapomínám, že jsem ošklivá, že nemám obracet na sebe pozornost a tím nelibost. V úterý nam dál cítit Barůch svou nelibost. Stalo se též mou vinou. A předce sem pyšná. Zdá se, jak bych byla střediskem všech hříchů.

8. 12.

Nač vyvolávat vzpomínky neblahé. Osudný rok mne bude vždy pronásledovat! A já sem vzto se dopustil všeho zlého.

S. mluvil dnes s Duchovidem.

/fol. 126/

Tento jej upamatoval na jednání mé začátkem minulého roku. S. řekl, že se snaží tomu nevěřit. Sice by mnou opovrhoval. Dobrá ty duše, to jsou maličkosti proti – a předce sem se bála a omlouvala se! Sem ještě slabá, v zpovědi mnoho, mnoho bych zamlčela, a poslední má vina! Dobrý bože, přispěj k pomoci! Co činit! Teď bych si chtěla mocí vynutit jim úctu. Ubohá, je příliš pozdě. Jsi ztracená! Cítím sílu, že bych se obětovala, ach ovšem, kdyby k tomu nebylo třeba vytrvalosti. Děj se vůle páně! Nebylo na tom dosti, že sem poskrvnila dobrou pověst rodičův. Také S. musel trpět, vlastně bude trpět mou vinou. Tenkrát – bylo to na můj svátek – mi činil dobrý návrh, bychom se rozešly [!], leč mé sobectví se vzpíralo. Za to budu muset trpět dvojnásob, sice nejní spravedlnosti na světě. O bože, snad se rouhám, volajíc tvůj hněv, o ne, žádám tě jen vroucně, ušetři S., mne trestej, ale odpusť pak a popřej mi sílu: trpělivě snášeti. Proč se chvěje má ruka, kdykoliv chci zničit všelikou upomínku na onu dobu? Má snad hlásat denník můj mou vinu! hroznějšiho žalobníka by nebylo. Vždyť se hnuší čtení těch zápisek mě [!], která sem předce psala! Jak teprv, kdyby je měl jiný číst! Musím je spálit a předce nemůžu. Zdá se mi, že bych tím někoho usmrtila a týkají se pouze mne. Divné.

10. 12.

Dejž bůh, abych nastávající týden žila více skutečností, než právě minulý! Také bych si přála, aby již nepršelo. Měla bych ještě více přání, ale utopických. 11 h[o]d[in].

12. 12.

V neděli sme se tuze dobře bavily v divadle; tak sice, že ještě včera sme požívaly zbytky hojné. Dnes sem spala, a to jest vždy jisté znamení omrzlosti. Ano, nyní vím, že začínám na

tuto strašnou nemoc stonat. Kdo tím vinen? Sme prý výstřední. Ba, bylo nám blaze, když sme jiní byly. Když sme nedbaly na nikoho, bály se jen doma hádek a vadění!

Nejsme již děti, k dospělým se nemůžeme počítat, byť sme i chtěly. Myslí se vůbec, že náš rozum není ještě vyvinutý. A předce sme tak strašně již staré na leta!

Zkušeností máme velmi málo, poněvadž sme slepé k ostatnímu světu. My nedbaly sme ho, nyní nás nechce přijmout v onen vír, kde se nemyslí a mluví, nefilosofuje a jedná, kde duch je více sluhou těla a zdá se však, jako by duch vládnul. A hle, oni sou spokojeni, dovedou se bavit, i když je bláto a prší! Nikdy není tak zle, aby nemohlo být ještě hůře.

Jsem mrzutá a nenudím se, vždyť je zde tak hezky! Bylo by dobře, abysme bez ohledu žily dále.

/fol. 127/

16. 12.

Rok se chylí ku konci. Málo bylo dnes jasných a nynější počasí mě přivádí k zoufalství. Chtěla sem dnes mnoho psát, že sme, ach ne, nic.

29. 12.

Vida, dle zmrzlého péra i bez teploměru mohu soudit, že je velká zima. 13 dnů sem nepsala, vzdor příchodu bratra, vzdor Štědrému večeru a vzdor svátkům bez Oriona. Poslední týden před svátkama byla sem tak pilná, že večer unavevním sem nemohla psát. Šila sem. Dnes týden sme byly v Austrii, přišel tam Anto[nín] s Ladkem. V sobotu sem šla na dráhu, večer byla tak pustá a ticho přerušované pouze křikem kohoutů zvyšovalo tesknost mne se zmocnivší. Zevnějšek bratrův se změnil, k jeho prospěchu. Má nyní hlavně jemnější pleť, vlastně čistější, a poněkud obratnější pohyby. Přišed, otcem tak toužebně čekáný, domů. Byl nadmíru dobrý a úslužný. Myslím však, kdyby byl tak doma jako já, že by nebyl lepší mne. V neděli sem mu záviděla tu klidnou trpělivost, s kterou odpovídal na ustavičné otázky otcovy, a dnes sme se hádali již. Povaha jeho neučinila žádný pokrok.

V neděli sme byly do 11 h[o]d[in] v Austrii, hrály sme a lily olovo. Byly sme též s Duchovidem na hřbitově, pak sme v chrámě skoro plakaly. Vzpomínaly sme na Oriona a jeho kouzelné housle.

V pondělí sme se tuším nudily. Večer v chrámě Thálie sme poněkud okřály, jdouce domů dohonil nás Sf. Podobně uplynul i druhý svátek, jenže byla po celý den jasná, mraků prázdná obloha, a za to se tajil zimou dech. Večer hráli hezky vůbec, veselohra se zde dobře daří. Pak sem mluvila opět se Sf. o smutné změně, jakáž se s námi udála.

Ve středu sem dopoledne strávila u J. Večer sme se chvílku procházely. Přijeli bratrance J-ovic [?] z Ř[etové]. Objely [!] sme s S. dvakrát město a zmrzlé, však s nadějí na divadlo,

vrátily sme se domů. Doma sem pomohla bratrovi pouze do divadla a já musela plést punčochu! Náš pantáta se stává, až někdy jindy.

Dnes mi tak ten den uplínul [!] bez radosti a smutku. Nikdy není tak zle, aby nemohlo být ještě hůře. Večer sem šla k S. zabíjeli fajndyka [?]. Byly sme v Austrii. Sf. ale hrál karty. Nemilé setkání. Šly sme vzdor hrozbám dvou pravdomluců. Je mi již zima na ruku.

31. prosince 1876, odpoledne

Za 11 hodin skončí se rok nešťastný, jak praví náš otec. Ne, pro mne nebyl zlým.

/fol. 128/

Připravujeme se na zítřejší den již dávno, aby sme jej možná nejveseleji ztrávily [!], neboť se na nás vyplnilo pořekadlo – jak na Nový rok, tak po celý rok. Po celý den sem doma se mračila, sotva však sem překročila práh s[e] S., již se náš smích rozléhal. Tuším, že sem večer psala.

Byla bych spokojená, kdyby příští rok nebyl horší. Proč nerostu se stářím. Proč sem pořád tak malá? Nedospěje snad nikdy duch můj. Dejž bože, by to bylo poslední moje reptání, nechceš-li mi uděliti sílu duševní, přej mi, prosím Tebe, trpělivost, ať umlknou ústa má a šíje má se skloní k poslušnosti. Ty znáš oné vřelé tužby, avšak Tvá vůle se staň. Hle, přej si jediný dobrý skutek vykonat na smíření tolikerých vin, zda bude mi nebe přát. Díky za shovívavost Tvou, opak blaze mi bylo kdybych...

1. ledna 1877 ráno v ½ 2hd

Právě na mne žaluje bratr, kde by mohl mlčet, ne snad, že bych se trestu bála. Pokazí tak otci a máti radost novoroční a proč? Že daly sme se přemluvit a zůstaly po divadle v zábavě s Duchovidem a Sf. O strašný dne, za několik hodin se vychrlí na mne otcův hněv, vždyť se, jak pozoruji, již nemůže rána dočkat. A to právě na Nový rok! Bože smiluj se! Však zasluhuji toho.

Večer téhož

Spala sem as dvě hodiny pod stolem, když mi přišla máti zvěstovat otcův hněv. Několika slovy sem ji smířila, nečež sem šla k otci. Po pronešení mého přání osopil se mne otec, byl však nad očekávání laskav. Bratr ho krotil. Chtěla sem se s ním udobřit, než nemohla sem s ním sama o samotě. V chrámě sme byly trochu hovorné, pak sme se modlily. S Phöbusem sme si ujednaly, že se odpoledne projedem na saních. Sf. chtěl nás též vésti. Právě sme končili s bratrem druhou partii dámy, když S. a Ph. přišli pro mne. Jeli sme po větru i proti větru a ač sme se nebavily, bylo nám volno. Cestou sme se dozvěděli, že Sf. jel do [?] za námi, my však jeli jiným směrem.

Bez rozmyšlení sme jely tedy dále s Ph., až sme potkaly Sf., s nímž sme se šťastně dostaly domů. Byla to strašná cesta, Sf. nejdříve chtěl dělat milosti, kdežto my neumíme prosit. Pak ta tíže, pak bysme spoutané byly. Rozloučily sme chladně a trapně. Myslím, že se na nás zlobil, poněvadž sme daly Ph. přednost, nečekajíce na Sf. Duchovid se též zlobí a Ph asi netěší, vše naší vinou.

Byly sme též u našeho kříže cestou rozjímajíce konání našeho roku minulého. V loni sme byly tak dětinsky, až rozpustile veselé, a letos smutek se zračí v oku.

/fol. 129/

3. 1.

Co chci vlastně psát? Že se Niko zlobí a že zítra půjdem do Austrie a snad že bych chtěla jít do besedy, kdyby šel strýček a Duchovid. Jet v sobotu bude sotva možné, leč by sněžilo musím psát trest. Spala sem.

6. 1.

Nejely sme, ale nenudily sme se, jak by se dalo předpokládat. Ve čtvrtek zde byl strýček, a byly sme v divadle. V pátek přišel Čk. Byly sme v Austrii, nebylo to tak zlé. Vyvinul se nyní zvláštní poměr mezi námi, totiž Niko. My vůbec se chováme k celému světu proti naší vůli zvláštně. Někdo námi opovrhuje, jiní nás zbožňují a předce zasluhujem tak málo opovržení, jako úcty. Čekám nyní na Čk. a bratra jdouce z divadla. Požádal mne bratr o tuto službu. Ani sem ještě nenapsala, že nás nyní baví velmi divadlo a že se mi líbí dva herci a že od 2. 1. t.r. sme opět veselé. Díky bohu!

Ráno mi odevzdal Orion psaní od Sf. Rád by nám poslal jakýs list, zdá se mi, že bych lépe učinila, kdybych neodepisovala, ale proč ne, vždyť žádá zdvořilost. Mluvily sme též letos poprvé s Duchv. Je nešťasten, pochopuji, schází mu síla ducha. A já? Zítra neděle. Chtěla bych mluvit s Orionem, chtěla bych mu říci, co ... že jsem hloupá.

11. 1.

V neděli sme byly v Austrii do ½ 7. h[o]d[iny]. Prohlížely sme si „Gartenlaube“, ¹⁹² pak sme mluvily s Orionem o divadle. Niko šla s Odyseem a Aurorou do divadla. Šly sme s nimi až do Průchodu [?], pak sme se s Orionem vrátily do města. Obloha byla zachmuřená, časem se však prodral svit větších hvězd skrze mraky. Mluvili sme o hvězdách, představily sme mu Orion, nejkrásnější souhvězdí. Zpozoroval nás Duchovid, nyní Phoebus zvaný, a procházel se s námi. Odcházejíc z města, rozlobil [!] se Phoebus na mne a opustil nás. Stály sme chvíli na našem kameně. Člověk nemůže zde býti úplně šťasten, byť i ctnost se na zemi usídlila a

¹⁹² Z něm. Gartenlaube, zahradní loubí, besídka.

vypudila bídu a zločin. Pak by nám nyní často vítaná smrt byla jediným zlem, jež by nás v hojnosti a blahu dělilo.

Včera touto dobou sme se nacházely v nebezpečí života, málem by sme se udusily kouřem. Poukázaly sme naší zemřelé spolučlověčici poslední čest, dle zviku [!] sme některé ověncené doprovodily ku hrobu. Pokoj popeli jejímu. Na to vedl každý paníc svou pannu družici do hostince vzlášť [!] Thalii zasvěceného. Zde naši ušlechtilí rytíři nás bavili kouřením, apropos hrálo se též na pianino, také trochu tančilo. Měla sem nejdřív náramnou chuť spustit splav, poněvadž však S. vystrčil větrnou korouhvičku, kázaje mi, též učinil tak a stalo se, že neměl nikdo tuším příčinu k nespokojenosti. Až na tvář S., tato se lišila dětsky nevinným výrazem.

/fol. 130/

Seznaly sme v Nestoru filosofa, poněvadž větší část se bavil s námi, vzbudil hněv Phöbuse. Na toho se pak zlobil S. Mimo tyto věnovaly nám pozornost svou Achilles, žid, [...].¹⁹³ Tento však se producíroval více.

<20> 17. 1.

Nepsala bych ani dnes ještě, kdybych byla našla angl. gramatiku. Ve dne sem totiž snila až pláči smutně a nyní bych měla psát trest. A pak, můj dnešní sem mne nutí psát denník [!]. Zdálo se mi, že sem byla u S. Četla sem jakousi vědeckou knihu. Vypravovala sem pak S., že Sirius není těleso jako jiné hvězdy, že je to tvor žijící, myslící etc. Přitom pohlédla Běla na S., jako by chtěla dosvědčit, že měla pravdu. Tím však vzbudila odpor můj, takže sem zvolala, myslíš, že tomu věřím? Toto! Hleděly sme pak na mapě na Siria, jméno však bylo Sfinsei [?]. Podobně také sme hledaly x, ač marně. Siria měla značit as k vodní lilii podobná květina. Pojednou se začal tvořit vedle bílého černý Sirius stejné velikosti. Stejně tahy, jen na černém byly bílé stíny, na bílém černé.

Zachvěla sem se a probudila. Máme nyní také o jednoho Siria více. S. totiž nazval mne Sirem; později se utvořil černý, nedávno se zovu Sirem.

Včera byla ples. Byly sme u sestry Austrianek. Rozladily mne dnes [?], opět její sestra. Byla sem včera velmi nešťastnou. Náhodou sem poslala velebné matce do M[oravské] T[řebové] vizitku.¹⁹⁴ V neděli sme byly večer v Austrii. V pondělí večer se rozlobil [!] na nás Svantovit, že sme nechtěly jít blátivou cestou, kudy on kráčet.

V sobotu 16. [tohoto] m[ěsíce] sme procházely co <Ka> Emil [podtrhla F. H.] a Karel. Dále nesáhá má paměť. Jestli nebude S. již do neděle psát, tak snad bude psát snad po neděli.

¹⁹³ Tři slova napsána tajným písmem.

¹⁹⁴ Klášter byl zřízen naproti klášternímu kostelu Františkánů v roce 1845. Byl v něm ústav pro vzdělávání mladých žen v náboženství, čtení, psaní a domácích pracech, později od r. 1895 rozšířen o obchodní a odbornou školu pro dívčí povolání spojenou s internátem.

28. 1.

Povídá se, že S., Niko a já sme byly přestrojené za maškary! Myslím, že by mi to bylo lhostejné, kdyby zde nebyla matka Orion a kdyby se to nemluvilo v lepší společnosti.

Kéž by se vyjasnila obloha! A já abych byla poněkud činnější než minulý týden.

4. 2.

Dnes měla naše nejstarší svátek.¹⁹⁵ Byly sme pak všechny tři nadšené. Odpoledne sme byly na procházce. Nebyla zima a svítilo nám trochu slunce. A to do 5 h[o]d[in] sme byly v Austrii. Pak sme u S. komponovaly odpověď neznámému smělci. V pátek bylo Hromnic. Byly sme večer v Austrii a Svantovít nám četl mythologií. Sem nyní spokojená, když potkám Parise. Dnes sem jej viděla dvakrát. Začínám poznávat, že nejsem tak zlá, jako hloupá. Sfinx nepsal.

/fol. 131/

5. 2.

A co chci více! Ve dne modré nebe; večer Orion a Sirius, k tomu trochu veselosti. A opět se mi zdá být tak krásným, že nepochopuju, jak mohu být mrzutou. Naladila mne smrt dr. Maxe. Trochu smutno, tragicky, a teď sem veselá; možná proto, že se můj nábytek o dvě sesle rozmnožil. Měla bych dnes psát anglickou gramatiku. Nemám petroleje a sloupku je škoda. Až zítra.

9. 2.

Ve středu sem ploula v dešti pro knihu. Nemyslela sem, že budu dále odbírat Libuši. Zhnusily se mi překlady ze švédského. Byl mi tedy „Vavřínový věnec“ od Vlčka¹⁹⁶ pravou pochoutkou, ač mám teprve 1 dílek.

Včera sem vyprávěním svým rozohnila S. tak, že sme týž večer šly k sběrateli Lib[uše].¹⁹⁷ Pan Mat. se předplatil na 8. ročník. Večer pak, jak je již několik dnů našim obyčejem, seděly sme se S. v pokoji a hovořily sme. Nejdříve sme rozebraly poesii, romantiku a světobol.

Poesie jest slunce, do něhož zrak můj patřit nemůže. Následovně naopak právě proto, že sem noční pták. Jsem prý romantická, nevím, pravda-li to, tedy se tím slovem zneuctívá krajina jiná <dosti často>.

A nyní světobol. Tento cit nad míru nenávidím. Snad proto, že mu podléhám. Já nechci marně toužit bez účelu. Přeji si poznat něco vskutku dobrého, k jehož dosažení bych pak směle mohla kráčet přes všechny překážky bez bázně, že se ženu za přeludem.

¹⁹⁵ Podle dobových kalendářů bylo 4. února Veroniky. O koho se mohlo jednat, nevíme.

¹⁹⁶ Václav Vlček (1839-1908), literát, redaktor. Román *Věnec vavřínový* o šesti svazcích vycházel do roku 1877. Honlová tedy četla i ke zcela současnou literaturu.

¹⁹⁷ Patrně osoba, která sháněla pro „Libuši“ abonenty.

Pak sme mluvily o krásném umění, přehlédly sme všech 9 múz. S. nevěděl, kterému umění má dát přednost. Divadlo a malířství odsoudil na druhé místo.

Hudbě a zpěvu nerozumím, oboje však miluji. Vůbec ze všeho umění bych malířství nejspíše zvolila za svého Pegasa. Krajiny a podobizny se mi zvláště líbí, ač by ze mne nejspíše byla genremalířka.

Uznaly sme též, že z nás do smrti nic nebude - leč „švadleny“. Není pravda, k tomu se ani S. ani já nehodíme. S. nejspíše vstoupí pod ochranu Thálie či spíše ve službu Thálie, a já budu učit děvčata plést, háčkovat a šít. Staň se vůle Páně!

Nechť jest povolání naše jakéhokoliv druhu, chceme vždy co řádné Česky vlasti věrně sloužit, plníce své povinnosti. Pro ni zemřít jest naše slast.

Želely sme, že síly naše jsou tak slabé, že duch náš je ještě směs a že nemůžem doufat v nějakou pomoc, a nejvíce, že sme tak tuze nevědomé.

/fol. 132/

Zachvěla sem se, když S. prosil odpuštění a milost pro prvního hubitele Čechie. Dnes sem ani S. neviděla. Je mnoho vody a zlá cesta, nyní je velký vítr. Byla sem dnes dost pilná. Myslela sem též na Parise a umínila sem si, že se naň v neděli posledně podívám, ne již nikdy více, pokud se mi bude líbit.

12. 2.

Jak budu živa bez S.? Tak odjede, byť i na krátký čas, již sem celá změněna a jedním tak nerozumně. Ovšem, S. je má hlava a já se bezpečím [?] ve všem na něho. Dnes v poledne jel do Sirie [?]. Bylo mi trochu nevolněji, než obyčejně večer přišla Aurelia. Vykládala sem jí karty, pak sem ji doprovodila domu. Nebyla bych vešla, chtěla sem však dopomoci Aurelii k návštěvě Arabely, než sestra její Guča nás oknem slyšela. Vešla sem, v pokoji měly tmu, takže sem neviděla nikoho. Guče sem odpovídala rozpustile, vyložila sem jí taky karty. Nic by mne nemrzelo mé jednání, kdyby se nebyla paní máti G. a A. o mně pronesla ne příliš lichotivě. Pochybovala o zdraví mého rozumu a dnes sem ji o opaku nepřesvědčila. Pochybovala-li dříve, bude nyní přesvědčená, že mám „o kolečko“ víc.

Včera sme mluvily se Sf. Přijde čas touž měrou, kterou sme jej ctily, budeme jím opovrhovat, ten čas není daleko.

Včera přšelo, dnešní vítr vysušil cestu. Zítra masopustní úterek jest nás svátek. Právě sem házela, bude-li hezky; odpověď: Dílem ano, ne ale docela. V neděli, totiž včera, sem Parise neviděla a dnes také ne. Jak se as daří S. na zpáteční cestě.

16. 2.

Dnes mám ohromnou práci, neboť události tohoto dne jsou tak četné, že nevím budu-li ve všem věrná pravdě. Dopoledne se nestalo nic znamenitého, leč že sněžilo a as o ½ 12. h[o]d[ině] sem se dala do pořádání mého kabinetu. Myslím v ½ 3. h[o]d[ině] odpoledne sem šla k S. Neviděl v Sirii Oriona. Za hodinu sme šly do města, zde se nám nelíbilo, šly sme k sestře podívat se na fotografii. Pak se nám zalíbilo vypůjčit si čtyry knihy z tiskárny Tureček v Litomyšli.¹⁹⁸ Do Austrie se nám zdálo ještě brzy, šly sme tedy k nádraží na procházku, vyjdouce z Adrie, potkáme Barucha, kterýž nás uctivě pozdravil. My si přejeme získat jeho vážnost. U S. byla sl. L. St. Nasvačivše se, vydaly sme se opět na cestu, ale tak šťastně, že se u vchodu

/fol. 133/

do Adrie sme zpozorovaly Parise. Nepohlédla sem naň. Niko stála u své sokyně Reginy se Sirenou, Lucianou a sl. Stad. Zastavily sme se zde, kol šel Paris. Regina je provázela pohledem a zdálo se mi, že se slabě zarděla. Brzy ale šel s Albinem zpět, oba nás pozdravili! Něco neobyčejného. Opět sem nepohlédla na Parise, nýbrž [n]a Alb. Tento právě upřel na mne svůj zrak.

Naneštěstí sem viděla Parisovu kadeřavou hlavu ze zadu a ten lupič mne [!] ukrad poklid můj. Je to nebezpečný člověk, tak málo se snaží zalíbit! Aspoň se mi tak zdá. Již dost o něm.

V Austrii sem čtla, pak tam přišel Sf. a vykládala sem karty. Bylo 8 h[o]d[in], když sme šly domů; hovořily sme. Dohonil nás Sf. Doprovodila sem S. k Adrii. Tak divný je svět, a což teprv člověk, jeden den je otrokem a druhý den již vládne. Kde je ta úcta k Sf.! zdál se nám být velikánem a nyní... Jest tak malý, nepatrný, obyčejný a méně než obyčejný.

Bude mi psát. Zajisté by sme se byli chladně na vždy rozešli, kdyby S. nechtěl, aby nebyl našim nepřítelem jako ostatní svět. Rozešli sme ne vřele a ne chladně, tedy vlažně.

15. 2.

Dnes sme měly s S. nemalý svár skrze Sf. Nesmím připustiti, aby byl kdy ještě příčinou dosti malé mrzutosti. S. v spravedlivém hněvu i na mne horlil, popudila sem se a ač sem si předsevzala mlčet. Mluvila sem, jakže nenávidí Sfinxe, tak nenávidím nyní sebe. Není to nenávist, opovrhují sebou. Nevím, jak se to stalo, ale S. je na každý pád šťastnější mne. Možná, že výčitky jeho mne tak pokořily a pak sama sem vinice.

28. 2.

Je již ¼ 12. h[o]d[iny], slíbila sem však, že budu ještě dnes psát. Včera bylo zatmění luny úplné,¹⁹⁹ nota bene a krásně jako v rybím oku. Odpoledne sme doprovodily našeho souseda H. ku hrobu. Neviděla sem jej mrtvého, a tak žije v paměti mé růže, veselý stařeček ten, jako když sme někdy Hch. navštívily. On nás také vždy rád viděl, a když sme za dlouhý čas nepřicházely, obával se, jestli nás nebo někdo z rodiny neurazil. Byl ode všech, kdo jej znal, náviděn. Dcery již odrostlé jej upřímně milovaly, a tak oželen od přátel svých dokonal pouť svou 77. letou. Pokoj popeli jeho! Tuším 25. sme byly posledně v Austrii a tu sme teprv zpozorovaly, že se sen

/fol. 134/

vyplnil. Dnes na otázku, mám-li mít Parise ráda, odpověděl S. Krása jeho má dost jiných ctitelů a ostatně jej neznáme, protože jej vyžeň ze srdce! Budiž.

7. 3.

Po dlouhém čase mohu opět volně večerní dobou naložit. Již sem toužila po chvíli, kde opět místo jehly péro v ruce držet budu. Vyšívala sem pilně střevíce k svátku naší máti. Je již devět hodin, <právě> před chvílkou [!] sem přišla od S., kdež se staví kaple Thálii. Včera sme dělaly testament a hloubaly o nekonečné prostoře věčnosti. V neděli sme byly v Austrii, bohužel já jako raráškem posedlá sem <způsobila> zřítíla poslední zbytky nepatrné úcty, již nám snad mnohý z <do> neobyčejně nyní v Austrii čtené společnosti věnoval. Co mne se tkne, uvolila sem se všechno zlo trpělivě snášet; jen pro S. ušetření!

Myslela sem dnes, jdouc k S., co budu bez něho. On jest řiditelem stroje, jímž je tělo mé. Řekne-li on – měj Parise ráda, již se srdce tráví láskou. Tu se to však S. zdá trochu nebezpečné a řekne uhas – oheň srdce svého, a srdce to ubohé srdce poslechne a opět je v něm pusto, pustá temná noc. Sněží a taje.

8. 3.

Díky nebi, díky Orionu, kterýž mi právě kmitavým leskem přál ku jmeninám²⁰⁰ mým již dnes. Nebe celý den zachmuřené, vyjasnilo se nyní v málo okamžicích a rozveselilo mne nad míru. Bude-li zítřejší den tak veselý jako nyní večer, tak zulíbám celý svět. Jak krásný svět!

9. 3.

Srdce puká bolestí neznámou. Slzy se vkrádají ve zrak, avšak nepláču. Nevím, co jest příčinou žalu mého.

¹⁹⁸ Jan Tureček – majitel tiskárny a překladatel z Litomyšle.

¹⁹⁹ V roce 1877 bylo úplné zatmění měsíce skutečně 27. února.

²⁰⁰ 9. března je Františky Římské.

Ráno sem vstala se zpěvem a smíchem, byla sem vesela as do 9. h[o]d[iny]. Z chrámu sme šly k S. s Niko. Zde sem byla obsypaná dary neočekávanými. Práce S., sl. sestry jeho, mne podivně dojaly jako výčitka, ač mi to bylo tím milejší, jakž se samosebou rozumí. Sf. mi též poslal přání?! Napomíná mne a poučuje o všem mnou jemu známém.

Čk., od neděle Enjobras [?] zvaný, mne potěšil svým přáním, takže sem na Sf. dopis poněkud zapoměla [!], aniž sem jej četla.

Již když sem přišla s S. a Niko domů, sem nutila se být veselou. Přítomnost jedné dámy kalila mou radost, pak sem byla ku všemu lhostejná. Odpoledne sem čtla *Cikáni* od K. H. Máchy.²⁰¹ Jindy by mne to více rozladilo. Večer sem myslela, že [?].

/fol. 135/

Parise. Odříkávající Máj, chodily sme po náměstí, aniž sme neskončily, šly sme k nám. Parise sem neviděla, pak k H. Chovaly se k nám trochu netečně, což nepřispělo k veselosti. Zdálo se mi můj smutek býti trestem, že sem pohrdla jedním ovšem smělym člověkem. V neděli sem mu pak vykládala v Austrii karty. Včera mi poslal poděkování a dnes přání. Řekla sem, že je hloupý, a myslím si totéž. Nechci se již o nikom takto pronésti.

I nebe bylo ráno jasné, v poledne sněžilo a nyní temná nastala noc! Žádná nesvítá hvězda a zima nesnesitelná, možná ovšemže jen mnou lomcuje.

11. 3.

Zdá se mi být den mým jmenim dávno uplynulý, ač dosti rychle uplynulo těchto 8 dnů. Nyní zaměstnává mysl naši Orion a Paris, tohoto musíme vyzkoumat. Zdá se, že nám věnuje trochu pozornosti. Čtvrtek sme mu přísahaly nenávisť. Týž den byl pohřeb Orionovy sestry a sněžilo tak, že sme přišly mokré a unavené domů. Naše nejmilejší klobouky zplatily tu cestu souchotinama. Včera sme byly v Austrii; bylo zde mnoho lidí. Odyseus a Santovít nás ranily [!]. Orion byl přítomen, ale nemluvil s námi ani dnes.

Po tři noci sem bděla přes půlnoc a tak pilně pracovala, že se mi z toho pravá ruka roznemohla. Zítra snad více.

²⁰¹ Karel Hynek Mácha: *Cikáni*. První vydání je z roku 1857.

O autorech práce uveřejněné ve FHPP 2, 2005:

- Bc. Sylvie Černá**, studentka navazujícího magisterského studia oboru „Kulturní dějiny“ - specializace „gender history“ na KHV FHS Univerzita Pardubice
- Bc. Vladan Hanulík**, student navazujícího magisterského studia oboru „Kulturní dějiny“ - specializace „gender history“ na KHV FHS Univerzita Pardubice
- Bc. Andrea Hudáková** - studentka navazujícího magisterského studia oboru „Kulturní dějiny“ - specializace „gender history“ na KHV FHS Univerzita Pardubice
- Bc. Lucie Jelínková**, studentka navazujícího magisterského studia oboru „Kulturní dějiny“ - specializace „gender history“ na KHV FHS Univerzita Pardubice
- prof. PhDr. Milena Lenderová, CSc.** – děkanka FHS Univerzita Pardubice a členka Katedry historických věd FHS Univerzita Pardubice
- Bc. Michaela Šandová**, studentka navazujícího magisterského studia oboru „Kulturní dějiny“ - specializace „gender history“ na KHV FHS Univerzita Pardubice

ediční řada

**PRAMENY K DĚJINÁM PARDUBICKÉHO KRAJE –
FONTES HISTORIAE PAGI PARDUBICENSIS [FHPP]**

editor: prof. PhDr. Petr Vorel, CSc.

svazek 2

Deníky Františky Honlové z České Třebové

(Práce studentů diplomového semináře „Prameny osobní povahy v gender history“)

Univerzita Pardubice, Fakulta humanitních studií, Katedra historických věd

Výkonný redaktor: prof. PhDr. Milena Lenderová, CSc.

Odpovědný redaktor: Mgr. Jiří Kubeš

Vydala: Univerzita Pardubice

Rok vydání: 2005

Adresa redakce:

Fakulta humanitních studií

Univerzita Pardubice

Studentská 84

532 10 Pardubice

tel.: 466 036 208

e-mail: Jiri.Kubes@upce.cz

Vydání 1. - 122 stran, 100 výtisků